

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Διπλωματική εργασία:

**«ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ. ΤΟ
ΓΕΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ “ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΚΑΙ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΡΟΩΝ”
ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ»**

Εκπόνηση: Μαρία Οικονόμου
ΑΜ: 0810Μ013
Επίβλεψη: Όλγα Γιώτη Παπαδάκη

Μέλη Επιτροπής : Αντιγόνη Λυμπεράκη
Ιωάννης Ψυχάρης

Αθήνα, 2013

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μετανάστευση αποτελεί ένα φαινόμενο παγκόσμιο, σύνθετο και ιδιαίτερο ως προς τη διαχείρισή του σε επίπεδο οικονομικό κοινωνικό και πολιτιστικό. Γενεσιουργές αιτίες του είναι κυρίως η φτώχεια και η εξαθλίωση των χωρών του Τρίτου Κόσμου για την οποία μεγάλο μέρος της ευθύνης φέρει ο κόσμος των ανεπτυγμένων και οικονομικά ισχυρών χωρών. Από την μια πλευρά, τα κυκλώματα που διακινούν παράνομα μετανάστες δίνοντάς τους υποσχέσεις για μια καλύτερη τύχη και η εκμετάλλευσή τους ως φθηνό εργατικό δυναμικό στις χώρες υποδοχής μετατρέπει τους μετανάστες σε «μέσα» παραγωγής παράνομου κέρδους και από την άλλη η ξеноφοβία και ο ρατσισμός στη χώρα υποδοχής καθιστά μη εφικτή την ένταξή τους σε αυτή. Η ανάγκη για μια ολοκληρωμένη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών στην Ευρωπαϊκή Ένωση οδήγησε στη λήψη συγκεκριμένων μέτρων και αποφάσεων από τα κράτη μέλη λειτουργώντας με πνεύμα αλληλεγγύης και επιμερίζοντας τα βάρη ανάλογα με την πίεση που υφίσταται το κάθε ένα από αυτά. Στο πλαίσιο αυτό, δημιουργήθηκαν τα Ταμεία Αλληλεγγύης τα οποία αποτελούν ένα χρήσιμο χρηματοδοτικό εργαλείο της ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής που η Ελλάδα καλείται να χρησιμοποιήσει με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο, ώστε να αντιμετωπίσει τις έντονες εισροές παράνομων μεταναστών που παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια στα ελληνικά σύνορα και κατ' επέκταση στα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό, πέρα από μία υποχρέωση προς τους ευρωπαίους εταίρους της, αποτελεί και μία εθνική επιταγή, καθώς οι επιπτώσεις που απορρέουν από την αθρόα είσοδο παράνομων μεταναστών θέτουν κινδύνους σε κοινωνικό, πολιτισμικό και πολιτικό επίπεδο. Η νέα δημοσιονομική περίοδος 2014 – 2020 αποτελεί μια πρόκληση για την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών με ορθολογικό τρόπο μέσα από τη λειτουργία δύο ταμείων έναντι τεσσάρων κατά την περίοδο 2007 – 2013 περιλαμβάνοντας στις αλλαγές την εμπειρία που αποκτήθηκε κατά το διάστημα αυτό όχι μόνο στη διαχείριση της μη νόμιμης μετανάστευσης αλλά και στις πολιτικές ένταξης των αιτούντων άσυλο.

ABSTRACT

Migration is a global phenomenon, complex and unique in its management in the economic, social and cultural level. Origins are mainly poverty and misery of the Third World countries for which the primary responsibility rests with the developed and economically powerful countries. On the one hand, the circuits that smuggle migrants with the promise of a better life and their exploitation as cheap labor in the host country converts migrants to means of production of illicit profit. On the other hand; xenophobia and racism in the host country makes impractical their inclusion in it. The need for an integrated management of migration flows in the European Union led to concrete measures and decisions by the Member States acting in solidarity and allocating weights depending on the pressure on each one of them. In this context, the Solidarity Funds were created; constituting a useful financial tool of the European immigration policy that Greece is invited to use on the most effective way to deal with the heavy influx of illegal migrants seen in recent years in the Greek borders and thus to borders of the European Union. This, apart from a liability to its European partners, is also a national imperative, as the effects arising from the massive entry of illegal immigrants pose risks to social, cultural and political levels. The new programming period 2014 – 2020 is a challenge for the management of migration flows in a rational manner through the operation of two funds compared to the four of the period 2007 - 2013 including changes due to the experience gained during this time, not only in the management of non- legal immigration but also in the integration policies for asylum seekers.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	σελ. 6
----------------	--------

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ. 7
----------------	--------

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΕ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ

1.1. ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ.....	σελ.8
1.2. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε.	σελ.9
1.3. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ...	σελ.11
1.4. ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ....	σελ.16
1.5. Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε. ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	σελ.18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

2.1. Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΕΕ.	σελ.22
2.2. ΤΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΗΣ Ε.Ε. ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ	σελ.27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ο ΧΩΡΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ – ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΡΟΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

3.1. Ο ΧΩΡΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	σελ.32
3.2. ΤΟΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΔΟΥΒΛΙΝΟΥ: ΔΟΥΒΛΙΝΟ 1 ΚΑΙ ΔΟΥΒΛΙΝΟ 2.....	σελ. 33
3.3. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΡΟΩΝ	σελ.35
3.4. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ	σελ. 38
3.5. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ	σελ.49
3.6. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΝΤΑΞΗΣ	σελ.55
3.7. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ	σελ.60
3.8. ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ.....	σελ.63
3.9. Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ	σελ.68

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, Η ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΣΥΛΟΥ, Η ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ Η ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΡΩΤΗΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

1.1. ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ	σελ.78
1.2. Η ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΣΥΛΟΥ	σελ.80
1.3. Η ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ	σελ.82
1.4. Η ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΡΩΤΗΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ	σελ.83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΝΕΑ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2014 – 2020 ΚΑΙ ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

2.1. ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΥΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ	σελ.85
2.2. ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	σελ.89

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	σελ. 91
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	σελ. 95
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1	Κοινοτική Συνεισφορά – Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων	Σελ 47
ΠΙΝΑΚΑΣ 2	Συνολική Χρηματοδότηση – Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων	Σελ. 48
ΠΙΝΑΚΑΣ 3	Πολυετής Χρηματοδότηση ανά προτεραιότητα – Ταμείο Επιστροφής	Σελ. 53
ΠΙΝΑΚΑΣ 4	Συνολική Χρηματοδότηση – Ταμείο Επιστροφής	Σελ. 54
ΠΙΝΑΚΑΣ 5	Πολυετής Χρηματοδότηση – Ταμείο Ένταξης	Σελ. 58
ΠΙΝΑΚΑΣ 6	Γενικό Χρηματοδοτικό Πλάνο – Ταμείο Ένταξης	Σελ. 59
ΠΙΝΑΚΑΣ 7	Πολυετής Χρηματοδότηση – Ταμείο Προσφύγων	Σελ. 62
ΠΙΝΑΚΑΣ 8	Χρηματοδότηση ανά προτεραιότητα – Ταμείο Προσφύγων	Σελ. 62
ΠΙΝΑΚΑΣ 9	Τελικοί δικαιούχοι Δράσεων Ε.Π. 2007 – Ταμείο Ένταξης	Σελ. 69
ΠΙΝΑΚΑΣ 10	Τελικοί δικαιούχοι Δράσεων Ε.Π. 2008 – Ταμείο Ένταξης	Σελ. 70
ΠΙΝΑΚΑΣ 11	Τελικοί δικαιούχοι Δράσεων Ε.Π. 2009 – Ταμείο Ένταξης	Σελ. 72
ΠΙΝΑΚΑΣ 12	Τελικοί δικαιούχοι Δράσεων Ε.Π. 2010 – Ταμείο Ένταξης	Σελ. 74

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1	Ποσοστά απορρόφησης – Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων	Σελ. 64
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2	Ποσοστά απορρόφησης – Ταμείο Επιστροφής	Σελ. 64
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3	Υλοποιηθέντα έργα Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων Ε.Π. 2007-2010 , 2011 και 2012	Σελ. 66
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4	Χρηματοδότηση δράσεων Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων	Σελ. 67
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5	Ποσοστά απορρόφησης – Ταμείο Ένταξης	Σελ. 68
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6	Αποτελέσματα αιτήσεων για χορήγηση καθεστώτος διεθνούς προστασίας τα έτη 2005 έως 2012	Σελ. 82

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να περιγράψει τις πολιτικές που εφαρμόστηκαν σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών και τη χρηματοδότησή τους μέσα από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία Αλληλεγγύης. Για την περίοδο 2007 – 2013 δημιουργήθηκαν τέσσερα Ταμεία : Το Ταμείο Προσφύγων, το Ταμείο Ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών, το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων και το Ταμείο Επιστροφής. Το καθένα από αυτά συνέβαλε με τον δικό του τρόπο στη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών τόσο για την αποτροπή της μη νόμιμης μετανάστευσης όσο και για την ένταξη των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο στη χώρα υποδοχής. Για τη νέα δημοσιονομική περίοδο 2014 – 2020 τα Ταμεία περιορίζονται σε δύο: Το Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης και το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας στα οποία περιλαμβάνεται ωστόσο ένα ευρύ φάσμα μέτρων για μια ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ρευμάτων από τρίτες χώρες. Οι προκλήσεις για τα κράτη μέλη είναι πολλές και ιδιαίτερα για την Ελλάδα που αποτελεί εξωτερικό σύνορο της Ευρωπαϊκής Ένωσης λαμβάνοντας υπόψη και τις άσχημες οικονομικές συνθήκες που επικρατούν. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το οποίο η Ελλάδα έχει δεσμευθεί στους ευρωπαίους εταίρους ότι θα υλοποιήσει αποτελεί ένα στοίχημα αλλά και μια ευκαιρία να αποδείξει ότι μπορεί να διαχειριστεί τις μεταναστευτικές πιέσεις που δέχεται, αξιοποιώντας τα χρηματοδοτικά μέσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κατά τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, η στήριξη από την επιβλέπουσα κ. Όλγα Γιώτη Παπαδάκη Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Τμήματος Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης ήταν καθοριστική και γι αυτό εκφράζω τις θερμές μου ευχαριστίες.

Κατά τη διενέργεια του ερευνητικού τμήματος αντιμετωπίστηκαν διάφορες δυσκολίες κυρίως ως προς τη συλλογή πρωτογενούς υλικού από το Ταμείο Προσφύγων, ωστόσο ευχαριστώ θερμά τα στελέχη των Υπεύθυνων Αρχών των Ταμείων Επιστροφής, Εξωτερικών Συνόρων και Ένταξης για το υλικό και τις πληροφορίες που μου παρείχαν κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας μου. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω από τα βάθη της καρδιάς μου όσους με στήριξαν ηθικά και ενθάρρυναν τις προσπάθειές μου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να περιγραφούν οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη μετανάστευση, να φανεί η λειτουργία των Ταμείων Αλληλεγγύης ως χρηματοδοτικό εργαλείο για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών στην Ελλάδα, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης αλλά και οι νέες προοπτικές για μια ολοκληρωμένη διαχείριση του μεταναστευτικού φαινομένου.

Η εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει τις πολιτικές της Ε.Ε. για τη μετανάστευση και τη δράση των Ταμείων αλληλεγγύης μέσω του Προγράμματος «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών» ενώ το δεύτερο μέρος αναφέρεται στις εθνικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση της μετανάστευσης και τις νέες προοπτικές εν όψει της επόμενης δημοσιονομικής περιόδου 2014 – 2020.

Έτσι, στα δύο κεφάλαια του πρώτου μέρους γίνεται λόγος για τη μετανάστευση τις οικονομικές και κοινωνικές επιδράσεις αλλά και τις πολιτικές ένταξης στη χώρα υποδοχής και επιπλέον, αναφέρονται οι βασικότερες συνθήκες και συμβούλια της Ε.Ε. σε θέματα μετανάστευσης. Στο τρίτο κεφάλαιο, αναφέρεται ο χώρος ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης, το σύστημα του Δουβλίνου και η ανάγκη αναθεώρησής του, ο ρόλος των τεσσάρων Ταμείων Αλληλεγγύης ως μέρος του Προγράμματος «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών» και τα αποτελέσματα από τη λειτουργία τους εστιάζοντας κυρίως στο χρηματοδοτικό κομμάτι τους.

Στα τρία κεφάλαια του δεύτερου μέρους γίνεται λόγος για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης, την Υπηρεσία Ασύλου την Αρχή Προσφυγών και την Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής και πως συμβάλλουν στη γενικότερη διαχείριση των μεταναστευτικών πιέσεων , αναλύονται τα δύο ταμεία που δημιουργούνται για τη νέα δημοσιονομική περίοδο 2014 – 2020 και αναφέρονται τα γενικότερα συμπεράσματα και προτάσεις.

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΦ 1 Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1.ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ – ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Ο όρος Μετανάστευση (migration), τόσο κατά τις κοινωνικές επιστήμες όσο και κατά το Διεθνές Δίκαιο, αναφέρεται στην γεωγραφική μετακίνηση ανθρώπων είτε μεμονωμένα είτε κατά ομάδες για διάφορους λόγους. Η βιβλιογραφία παραθέτει διάφορους τύπους μετανάστευσης. Σημαντικότεροι από αυτούς είναι : η «εσωτερική» όταν γίνεται εντός των ορίων του κράτους που επιδρά στην κατανομή - ανακατανομή του πληθυσμού στον χώρο και στη διάρθρωση - αναδιάρθρωση των δημογραφικών δομών (φύλο, ηλικία) των πληθυσμών των χωρικών ενοτήτων, η «εξωτερική» όταν ένας αλλοδαπός πολίτης πηγαίνει σε μια άλλη χώρα κυρίως για οικονομικούς ή πολιτικούς λόγους , «εκούσια» ή «ακούσια», «πρωτογενής» και «δευτερογενής», οι λεγόμενες «πλήρης» και «ατελής» στην οποία υπάγονται οι πρόσφυγες, επίσης η «συντηρητική» ή «ανανεωτική» ή ανάλογα του χρόνου «βραχυπρόθεσμη» ή «μακροπρόθεσμη», «προσωρινή» ή «μόνιμη» και τέλος «ηπειρωτική» όταν γίνεται προς τις χώρες της ίδιας ηπείρου και «υπερπόντια» όταν γίνεται από τη μια ήπειρο στην άλλη συνήθως Αμερική ή Αυστραλία.

Η μετανάστευση έχει αποδοθεί με πολλούς ορισμούς καθώς ερμηνεύεται και προσεγγίζεται διαφορετικά από ορισμένους μελετητές. Για τον Eisenstad η μετανάστευση αποτελεί τη φυσική μετάβαση των ατόμων και ομάδων από μια κοινωνία σε μία άλλη με αποτέλεσμα την απομάκρυνσή τους από ένα κοινωνικό περιβάλλον και την εγκαθίδρυση σε άλλο (Einsadt, 1955) ενώ για τους Castles και Koshack η μετανάστευση μπορεί να αποτελεί επίσης τη μεταφορά ανθρώπινου και εργατικού δυναμικού από περιοχή σε περιοχή (Castles&Koshack, 1985). Ιδιαίτερης ωστόσο σημασίας είναι το κατά πόσο η μετανάστευση απορρέει από την ατομική ελεύθερη επιλογή ή από τις ευρύτερες γεωπολιτικές και διακρατικές δυναμικές (Σασσεν, 1985). Τα μεταναστευτικά κύματα διεθνώς επηρεάζονται από τα πολύπλοκα οικονομικά κοινωνικά και εθνικά δίκτυα που είναι συνήθως ελεγχόμενα και δύσκολα προσβάσιμα και γι αυτό η μετανάστευση αποτελεί περισσότερο πρόβλημα διαχείρισης παρά μια κρίση καθώς τα άτομα που μετακινούνται δεν ανήκουν απαραίτητα σε ομάδες χαμηλών εισοδημάτων (Sassen , 2003)

Κάνοντας μια ιστορική αναδρομή, διαπιστώνουμε ότι η μετανάστευση των ανθρώπων είναι φαινόμενο πανάρχαιο και κάθε φορά καθορίζεται από διαφορετικούς παράγοντες. Στα προϊστορικά ακόμη χρόνια, οι διάφορες ανθρώπινες φυλές ήταν αναγκασμένες να μεταναστεύουν σε άλλες περιοχές με καλύτερες συνθήκες προκειμένου να επιβιώσουν. Σήμερα η μετανάστευση εμφανίζεται με καινούριες μορφές καθώς μεγάλες ομάδες ανθρώπων μεταφέρονται από τον ένα τόπο στον άλλο, μέσα στα πλαίσια κυριάρχησης πάνω στους συνανθρώπους τους και κατάκτησης καινούριων χωρών. Ιδιαίτερα μεγάλη ήταν η μετανάστευση των Ευρωπαίων προς την Αμερική, Αφρική και Ασία, με την ανακάλυψη αυτών των ηπείρων και του φυσικού πλούτου που διάθεταν και διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην όλη εξέλιξη της ανθρώπινης κοινωνίας.

Μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, η μετανάστευση παίρνει καινούριες μορφές. Ο πόλεμος αυτός έριξε τις περισσότερες χώρες της Ευρώπης σε οικονομική κρίση, τις συνέπειες της οποίας προσπάθησε να αποφύγει σημαντικός αριθμός κατοίκων τους, μεταναστεύοντας στις ΗΠΑ, που δεν είχαν θιγεί άμεσα από την παγκόσμια σύρραξη και βάδιζαν σταθερά κι ανοδικά προς την κατάκτηση της παγκόσμιας ηγεμονίας.

Παρόλα τα μέτρα που πάρθηκαν από τις κυβερνήσεις, η διαρροή των φτωχών Ευρωπαίων προς τη μεγάλη ήπειρο συνεχίστηκε και μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Καινούριο κύμα μετανάστευσης έχουμε στη διάρκεια και μετά τον πόλεμο αυτό, όπου χιλιάδες άτομα ξεκληρίστηκαν, ξεσηκώθηκαν και κυνηγήθηκαν από τους τόπους τους και μεταφέρθηκαν, είτε εθελοντικά είτε συχνά με τη βία, στα πιο απίθανα μέρη της γης. Μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, στην Ευρώπη η Γερμανία και στην Αμερική οι ΗΠΑ κι ο Καναδάς άρχισαν σιγά - σιγά να γίνονται οι παγκόσμιες αγορές εργατικής δύναμης, που εξασφαλιζόνταν από τα φτωχά και οικονομικά μη ανεπτυγμένα κράτη, όπως η Ελλάδα, η Ισπανία, η Τουρκία ορισμένα κράτη της Ασίας κ.ά. Η δυνατότητα απορρόφησης όλων αυτών των μισθωτών εργατών από αλλού, δόθηκε στις παραπάνω χώρες από την τεράστια οικονομικοτεχνική ανάπτυξη που χαρακτηρίζει τα μεταπολεμικά χρόνια. Οι ΗΠΑ βγήκαν οικονομικά ενισχυμένες από τον πόλεμο και το ίδιο και η Γερμανία, η οποία παρότι νικήθηκε, κατόρθωσε μέσα σε λίγο διάστημα να γίνει μια από τις μεγαλύτερες βιομηχανικές χώρες της Ευρώπης. Έτσι, η τεράστια ανάπτυξη της Γερμανίας, άνοιξε τις πόρτες στους μετανάστες από όλη την Ευρώπη, εκμεταλλευόμενη με αυτό τον τρόπο τη δυνατότητα αγοράς φτηνότερης εργατικής δύναμης. Ένας μεγάλος αριθμός Ελλήνων, κυρίως από τις βόρειες αγροτικές περιοχές της χώρας, φεύγει εκείνη την εποχή στην Ευρώπη και πιο πολύ στη Γερμανία, ζητώντας δουλειά σε αυτές τις αγορές.

1.2.ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

Η σταδιακή μετατροπή όλων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε χώρες υποδοχής μεταναστών καθιστά τη μεταναστευτική εισροή ως ένα κοινό χαρακτηριστικό των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τον στόχο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και την προοπτική διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνδυάζεται όλο και πιο στενά με την αναγκαιότητα χάραξης μιας ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής.

Οι μεταναστευτικές πολιτικές στην ΕΕ δίνουν όλο και μεγαλύτερη βαρύτητα στην προσέλκυση συγκεκριμένου τύπου εισερχόμενου μετανάστη, συχνά σε μια προσπάθεια κάλυψης των ελλείψεων σε ειδικές δεξιότητες. Η επιλογή μπορεί να διενεργείται με βάση τις γλωσσικές γνώσεις, την επαγγελματική εμπειρία, την εκπαίδευση και την ηλικία. Εναλλακτικά, οι εργοδότες μπορούν να επιλέγουν εκ των προτέρων, ώστε οι εισερχόμενοι μετανάστες να έχουν αμέσως με την είσοδό τους στη χώρα μια θέση εργασίας. Εκτός από τις πολιτικές που ενθαρρύνουν την πρόσληψη εργατικού δυναμικού, η μεταναστευτική πολιτική εστιάζει επιπλέον στην αποφυγή της παράνομης μετανάστευσης και στην προαγωγή της κοινωνικής ένταξης των εισερχόμενων μεταναστών. Στην ΕΕ, έχουν προβλεφθεί πόροι για την καταπολέμηση των κυκλωμάτων λαθρομετανάστευσης και εμπορίας ανθρώπων.

Κάνοντας μια αναδρομή στη νομοθεσία που περιλαμβάνει την μετανάστευση, τα σημαντικότερα νομοθετικά κείμενα που έχουν εκδοθεί είναι οι Οδηγίες: 2003/86/EK σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης, 2003/109/EK σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες, 2004/114/EK σχετικά με τις προϋποθέσεις εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές, την ανταλλαγή μαθητών, την άμισθη πρακτική άσκηση ή την εθελοντική υπηρεσία, 2005/71/EK σχετικά με ειδική διαδικασία εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών για σκοπούς επιστημονικής έρευνας, 2008/115/EK σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, 2009/50/EK σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων είναι αρμόδια για τη μεταναστευτική πολιτική. Σύμφωνα με στοιχεία της eurostat για τη μετανάστευση, το 2005, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε εκ νέου τον διάλογο για την ανάγκη ενός κοινού συνόλου κανόνων για την εισδοχή οικονομικών μεταναστών με την πράσινη βίβλο για μια κοινοτική προσέγγιση της διαχείρισης της οικονομικής μετανάστευσης που οδήγησε στην έκδοση σχεδίου πολιτικής για τη νόμιμη μετανάστευση² στα τέλη του 2005. Τον Ιούλιο του 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για τις προτεραιότητες πολιτικής για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης υπηκόων τρίτων χωρών³, που σκοπό έχει την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ της ασφάλειας και των βασικών δικαιωμάτων των φυσικών προσώπων καθ' όλες τις φάσεις της διαδικασίας παράνομης μετανάστευσης. Το Σεπτέμβριο του 2007, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε την τρίτη ετήσια έκθεση για τη μετανάστευση και την ένταξη⁴. Τον Οκτώβριο του 2008 εκδόθηκε ανακοίνωση της Επιτροπής στην οποία τονιζόταν η σημασία της ενίσχυσης της παγκόσμιας προσέγγισης της μετανάστευσης: βελτίωση του συντονισμού, της συνοχής και των συνεργειών⁵ ως μιας πτυχής της εξωτερικής και αναπτυξιακής πολιτικής.

Το πρόγραμμα της Στοκχόλμης, που εξέδωσαν οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ τον Δεκέμβριο του 2009⁶ ορίζει ένα πλαίσιο και μια σειρά αρχών για τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη των ευρωπαϊκών πολιτικών σε θέματα δικαιοσύνης και Εσωτερικών υποθέσεων για την περίοδο μεταξύ 2010 και 2014 καθώς τα θέματα που αφορούν τη μετανάστευση αποτελούν τον κεντρικό άξονα του εν λόγω προγράμματος, αποτελώντας γενικότερα ένα σημαντικό κομμάτι της μεταναστευτικής στρατηγικής της Ε.Ε..

Προκειμένου να υλοποιηθούν οι αλλαγές πάνω στις οποίες έχει επιτευχθεί συμφωνία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολόγησε ένα σχέδιο δράσης για την εφαρμογή του προγράμματος της Στοκχόλμης – για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην υπηρεσία των πολιτών της Ευρώπης το

¹COM (2004) 811 τελικό

²COM (2005) 669 τελικό

³COM (2006) 402 τελικό

⁴COM (2007) 512 τελικό

⁵COM (2008) 611 τελικό

⁶ 2010/Ψ 115/01, 04-05-2010, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, *Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης – Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί κα προστατεύει τους πολίτες.*

2010⁷. Το σχέδιο δράσης ορίζει μια σειρά τομέων προτεραιότητας και προβλέπει μέτρα για: την αξιολόγηση των πολιτικών και των μηχανισμών σε θέματα δικαιοσύνης, ελευθερίας και ασφάλειας, την εκπαίδευση επαγγελματιών σε θέματα δικαιοσύνης και ασφάλειας καθώς και των δικαστικών αρχών και των αρχών επιβολής του νόμου, δραστηριότητες ευαισθητοποίησης του ευρέος κοινού, διάλογο με την κοινωνία των πολιτών αλλά και νέα προγράμματα χρηματοδότησης.

Η σύγκλιση των μεταναστευτικών πολιτικών των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί μία προτεραιότητα. Τόσο οι παραδοσιακές χώρες υποδοχής μεταναστών (Μεγάλη Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία, Βέλγιο, Ολλανδία) όσο και οι νεοσύστατες χώρες υποδοχής μεταναστών (Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Ελλάδα) υποχρεώνονται μέσα από τις συνθήκες να συστήσουν οργανωμένες και συστηματικές μεταναστευτικές πολιτικές που υπακούουν σε συγκεκριμένους και ευκρινείς άξονες. Οι άξονες αυτοί καθορίζονται κυρίως τον περιορισμό της λαθρομετανάστευσης με ταυτόχρονη καλύτερη φύλαξη των συνόρων, αλλά και ολοκληρωμένες πολιτικές ενσωμάτωσης για τους πληθυσμούς που ζουν νόμιμα και μόνιμα σε μία χώρα. Ανεξάρτητα από τις αποχρώσεις της αναγνώρισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που συνήθως βρίσκονται σε συνάρτηση με την ωριμότητα και την ετοιμότητα της κοινωνίας υποδοχής και των δημοκρατικών θεσμών, η απόλαυση κοινού θεσμικού καθεστώτος των κοινωνικών δικαιωμάτων (δικαίωμα στην εργασία, στην εκπαίδευση, στη στέγαση, στην υγεία, στην κοινωνική προστασία και ασφάλιση, στην ελεύθερη άσκηση θρησκευτικών πρακτικών και πολιτισμικών παραδόσεων, κλπ.) βρίσκεται σε όλες τις κατευθυντήριες αρχές των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σύνοδοι, Αποφάσεις, Συνδιασκέψεις Κορυφής). (Μπάγκαβος, Παπαδοπούλου 2006 :31)

1.3. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η μετανάστευση δεν είναι ούτε τωρινό ούτε χθεσινό φαινόμενο. Είναι μια πανάρχαια μορφή κοινωνικής, οικονομικής και πολιτισμικής κινητικότητας, για διαφορετικούς λόγους σε κάθε περίοδο. Σήμερα ο βασικός λόγος είναι η ανεύρεση εργασίας. Η Ελλάδα για σχεδόν μισό αιώνα υπήρξε αφετηρία ενός μεγάλου μεταναστευτικού κύματος, που κορυφώθηκε τη δεκαετία του '60. Σύμφωνα με στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, η καθαρή μετανάστευση προσέγγισε το μισό εκατομμύριο Έλληνες και Ελληνίδες, και σε αυτήν οφείλεται ένα μεγάλο μέρος της ανάπτυξης που γνώρισε η χώρα εκείνη την περίοδο. Οι μετανάστες δεν διεκδικούσαν θέσεις εργασίας στην Ελλάδα και με τα χρήματα που έστελναν μέσω εμβασμάτων τόνωναν την ελληνική οικονομία⁸.

Από τα μέσα της δεκαετίας του '70 και μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας, ήταν η σειρά των παλιννοστούντων Ελλήνων, που επέστρεφαν με σταθερό ρυθμό στην Ελλάδα, από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, την Αυστραλία, τις ΗΠΑ, την Ευρώπη. Την τελευταία εικοσαετία, η μαζική είσοδος μεταναστών και η μετατροπή της Ελλάδας από χώρα προέλευσης σε χώρα υποδοχής είναι για πολλούς το σημαντικότερο κοινωνικό γεγονός της Μεταπολίτευσης. Οι ξένοι άλλαξαν τη

⁷COM (2010) 171 τελικό

⁸Η Ελλάδα και οι μετανάστες, άρθρο εφημερίδα Έθνος, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22733&subid=2&pubid=1272712>

σύσταση των κατοίκων αυτού του τόπου αλλά και τον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε τον εαυτό μας ως μέλη ενός ζωντανού κοινωνικού οργανισμού. (βλ.ο.π.)

Η αλλαγή στη κοινωνική δομή της χώρας είναι εμφανής εξαιτίας της μετανάστευσης καθώς στα δημόσια μαιευτήρια η πλειονότητα των γεννήσεων αφορά σε παιδιά μεταναστών, στα σχολεία σχεδόν ένας στους 10 μαθητές στη κατώτερη εκπαίδευση είναι παιδί μετανάστη, στους εργασιακούς χώρους σχεδόν το 13% του εργατικού δυναμικού είναι μετανάστες, στα θέατρα αυξάνονται συνεχώς οι παραστάσεις με αλλοδαπούς ηθοποιούς κλπ. Η Ελλάδα βιώνει πλέον την πραγματικότητα των δεκαετιών του '50 και του '60, πλήρως αντεστραμμένη. Αυτήν τη στιγμή οι νόμιμοι μετανάστες στην Ελλάδα ανέρχονται σε 500.000 ενώ άλλοι 100.000 αλλοδαποί βρίσκονται στη διαδικασία έκδοσης άδειας παραμονής. (βλ. ο.π.)

Βασικότεροι λόγοι της εισροής των μεταναστών στην Ελλάδα αποτελούν η γεωγραφική θέση της χώρας, η πτώση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού στην Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη, ο πόλεμος στην πρώην Γιουγκοσλαβία, η εθνικιστική αφύπνιση στα Βαλκάνια η ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το γεγονός ότι ήταν η μοναδική από τα μέλη της ΕΕ στη βαλκανική χερσόνησο (Δαμανάκης 1997, Μαρβάκης 2001: 42).

Ο έλεγχος των μεταναστευτικών ροών προς τη χώρα, με το 90% των μεταναστών που επιχείρησαν να εισέλθουν παράνομα στην Ε.Ε. κατά το α' εξάμηνο του 2010 να έχει συλληφθεί στα σύνορά της (Frontexpresskit 2010), έχει καταστεί πλέον σαφές ότι δεν αποτελεί μόνο μείζον εθνικό θέμα αλλά και ευρωπαϊκό (ΥΠ.ΕΣ. 2010:5). Η Ελλάδα βρισκόμενη στο σταυροδρόμι των μεταναστευτικών διαδρομών από Ασία, Αφρική και Βαλκάνια δέχεται σήμερα, συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε., τη μεγαλύτερη πίεση από παράνομες μεταναστευτικές ροές (UNHCR 2009/4)

Με τα περισσότερα κράτη – μέλη να έχουν επιστρέψει στο δόγμα της μηδενικής μετανάστευσης, η παράνομη είσοδος στην Ε.Ε., μέσω των εκτεταμένων συνόρων της Ελλάδας με τρίτες χώρες, φαντάζει ως μονόδρομος για πολλούς μετανάστες. Προς αυτή την κατεύθυνση τους οδηγεί και το γεγονός ότι η λαθρομετανάστευση στην Ελλάδα αντιμετωπίζεται και ως defacto τρόπος μετανάστευσης (Παπαδοπούλου – Κούρκουλα 2008: 328), ελέω κυρίως της αποτυχίας της να την ελέγξει, βάσει των αναγκών της (Φακιολάς:2007). Επιπλέον αρκετοί μετανάστες επιλέγουν ως προορισμό τους τη χώρα μας, καθώς θεωρούν ότι, μέσω των κοινωνικών και οικογενειακών δικτύων που έχουν αναπτυχθεί εδώ, συγκεντρώνουν περισσότερες πιθανότητες εύρεσης εργασίας και πρώτης εγκατάστασης (Παπαδοπούλου – Κούρκουλα 2008:336). Γεγονός πάντως είναι ότι οι αλλοδαποί από τις χώρες που γειτνιάζουν με την Ελλάδα έχουν διαμορφώσει στο εσωτερικό της άτυπα δίκτυα φιλοξενίας των ομοεθνών τους οικονομικών μεταναστών, εκμεταλλευόμενοι στην πράξη την απουσία επίσημων προγραμμάτων εποχικής ή κυκλικής μετανάστευσης (Καψάλης 2009:34,36)

Επί σειρά ετών οι αλβανικής καταγωγής μετανάστες κατέχουν υψηλότερα ποσοστά μεταξύ των συλληφθέντων για παράνομη είσοδο στην ελληνική επικράτεια. Όπως αναφέρει η Frontex στην Ετήσια έκθεσή της για το 2009, οι παράνομες μεταναστευτικές ροές από την Αλβανία προς την Ελλάδα είναι δύσκολο να

περιοριστούν όσο και αν ενταθούν οι διασυνοριακοί έλεγχοι, λόγω α) της ουσιαστικής ατιμωρησίας των εργοδοτών τους στην Ελλάδα και β) των επαναλαμβανόμενων προσπαθειών τους να εισέλθουν παράνομα, ακόμα και αν έχουν συλληφθεί και επαναπροωθηθεί στο παρελθόν (Frontex 2010: 17)

Ένα πλήθος ειδικών παραγόντων έχουν διαμορφώσει το ζήτημα των μεταναστευτικών ρευμάτων εισροής στην Ελλάδα. Η ύπαρξη σχετικά μεγάλου αγροτικού τομέα, μεγάλου αριθμού μικρομεσαίων επιχειρήσεων αλλά και παραοικονομίας, συντελούν επίσης στην ευκολότερη απορρόφηση μεταναστευτικής εργασίας, συχνά εποχικής ή περιοδικής, κυρίως στους τομείς των κατασκευών, του αγροτικού τομέα, της παροχής υπηρεσιών και της βιοτεχνίας. Επιπλέον, η διαμόρφωση ενός εν γένει χαλαρού θεσμικού πλαισίου εκτιμάται πως ευνόησαν ή ενθάρρυναν την είσοδο μεταναστών.(Γεωργαράκης 2009: 37-38).

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η μεταναστευτική πολιτική ορίζεται ως το σύνολο των μέτρων και των υιοθετημένων κοινωνικών πρακτικών σύμφωνα με δύο αναγκαίους και συμπληρωματικούς άξονες οι οποίοι

- Ρυθμίζουν και ελέγχουν την είσοδο, τη διαμονή και την απασχόληση των μη πολιτών μιας συγκεκριμένης κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων για την ενθάρρυνση για επιστροφή ή προσωρινή διαμονή και για την καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης (Schnaper, 1992:29)
- Αντιμετωπίζουν τους ήδη εγκατεστημένους μεταναστευτικούς πληθυσμούς σε εθνικό έδαφος. Με άλλα λόγια ο δεύτερος άξονας αποτελεί τον άξονα της καθαρής κοινωνικής πολιτικής που διακρίνεται στις επιμέρους εθνικές πολιτικές ένταξης και ενσωμάτωσης των μεταναστών, είτε αυτές αφορούν την εκπαιδευτική πολιτική, είτε τη στεγαστική πολιτική, είτε τις πολιτικές της κοινωνικής ασφάλισης, υγείας και πρόνοιας, είτε τις πολιτικές απασχόλησης που εφαρμόζονται στους νόμιμους πληθυσμούς οι οποίοι δεν διαθέτουν την εθνικότητα της χώρας στην οποία είναι εγκατεστημένοι. (Schnaper, 1992:29-30).

Ο παραπάνω ορισμός είναι πολυδιάστατος και καταδεικνύει τη μεγάλη σημασία που έχει η άσκηση μεταναστευτικής πολιτικής, τόσο για την εξωτερική επιβεβαίωση της εθνικής κυριαρχίας ενός εθνικού κράτους όσο και για την εσωτερική συνοχή μιας εθνικής κοινωνίας. Θα λέγαμε ότι ο πρώτος άξονας αντιστοιχεί στην καθαρή «μεταναστευτική πολιτική» μιας χώρας και έχει χαρακτήρα περισσότερο «κατασταλτικό», «αστυνομικό», «αμυντικό» και «απωθητικό» και άρα αρνητικό ως προς το περιεχόμενό του (να μην εισέλθουν..., να μην εγκατασταθούν..., να μην νομιμοποιηθούν..., να επιστρέψουν στις χώρες τους...). Ο δεύτερος άξονας αντιστοιχεί στις λεγόμενες 'πολιτικές ένταξης και ενσωμάτωσης' που έχουν χαρακτήρα κατ' αρχήν θετικό και τείνουν να δημιουργήσουν τις νομικές και τυπικές προϋποθέσεις σύγκλισης των μεταναστευτικών πληθυσμών με τους πολίτες μιας κοινωνίας. (Μπάγκαβος, Παπαδοπούλου 2006: 294)

Οι άξονες όμως αυτοί δεν είναι σαφείς ούτε δεδομένοι, όσο και εάν δείχνουν ξεκάθαροι ως προς τους διακηρυγμένους στόχους τους. Διαφέρουν από χώρα σε χώρα από ήπειρο σε ήπειρο και από καιρό σε καιρό ανάλογα με τις παγκόσμιες και επιμέρους πολιτικο-οικονομικές συνθήκες και ανάλογα με τις διακρατικές συμφωνίες

που κατά καιρούς συνάπτονται ανάμεσα σε δυο ή και περισσότερες χώρες. Ειδικότερα ο δεύτερος άξονας έγινε κατ' επανάληψη αντικείμενο ανάλυσης και κριτικής, αφού γνώρισε πολλά στάδια με πολύ διαφορετικό περιεχόμενο κάθε φορά.(βλ. ο.π.)

Η Ελλάδα, παραδοσιακή χώρα αποστολής μεταναστών, στα τέλη του 19^{ου} αιώνα στην Αμερική και την Αυστραλία και περί τα μέσα του 20^{ου} αιώνα κυρίως στη Γερμανία και το Βέλγιο, μετατρέπεται μέσα σε μια δεκαετία σε χώρα υποδοχής οικονομικών μεταναστών και πέρασμα για τους αιτούντες άσυλο. Η Ελλάδα δεν αντιμετωπίζει ουδέτερα τις μεταναστευτικές μετακινήσεις όπως πολλοί υποστήριξαν στην αρχή της εμφάνισης του φαινομένου. Η ελληνική κοινωνία αντιμετώπισε τους πρώτους οικονομικούς μετανάστες όπως αντιμετώπιζε τα παιδιά της που επέστρεφαν στην πατρίδα, μη γνωρίζοντας πολλές φορές ελληνικά, ούτε την ίδια την κοινωνία, αφού ήταν τα παιδιά της δεύτερης και της τρίτης γενιάς. Η ένταση όμως του φαινομένου και η όξυνσή του από το δεύτερο μισό της δεκαετίας του '90 οδήγησαν στους πρώτους διαχωρισμούς. Οι παλιννοστούντες (ομογενείς βορειοηπειρώτες, ελληνοπόντιοι, κλπ) βαφτίστηκαν έλληνες με ειδικές ρυθμίσεις που αφορούσαν μόνο αυτούς, ενώ οι υπόλοιποι ήταν 'ξένοι'. Και ενώ στην αρχή οι ελληνικές κυβερνήσεις ενθάρρυναν και προωθούσαν με θετικά μέτρα την επανένταξη των παλιννοστούντων ομογενών στην ελληνική κοινωνία, ανέχονταν ταυτοχρόνως την είσοδο των υπόλοιπων μεταναστευτικών πληθυσμών.

Για την αντιμετώπιση ζητημάτων μετανάστευσης και προκειμένου να χαράζει μια πολιτική σε αυτόν τον τομέα, η Ελλάδα έλαβε νομοθετικές πρωτοβουλίες ενσωματώνοντας κατά τη πάροδο των ετών και τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι κυριότεροι νόμοι είναι οι εξής:

- **Νόμος 1975/1991** με τίτλο "Είσοδος, έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης προσφύγων και άλλες διατάξεις". Μέχρι τότε υπήρχε μόνο ο Νόμος 4310/1929 ήταν ανεπαρκής αφού αφορούσε ζητήματα των προσφύγων από την Μικρά Ασία. Ο νέος νόμος 1975/1991 καθορίζει τις προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής μεταναστών στην Ελλάδα αλλά και απέλαση όσων ήταν χωρίς νομικές διατυπώσεις. Η ποινή φυλάκισης έως πέντε χρόνια προβλέπεται με τον νόμο αυτό σε όποιον εισέρχεται παράνομα στην Ελλάδα. (Καλοφωλιάς 2011: 35).
- **Νόμος 2910/2001** με τίτλο "Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις". Παρόλο που ο νόμος 1975/1991 ήταν αυστηρός κατά την μετανάστευση οι παράνομες μεταναστευτικές ροές αυξάνονται και δημιουργείται η ανάγκη για αντιμετώπιση του ζητήματος, αναγνωρίζοντας ότι οι μετανάστες συμβάλουν στην οικονομία και κοινωνία. Ο νέος νόμος μεταφέρει την μεταναστευτική πολιτική από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Παράλληλα μειώνεται από 15 σε 2 έτη ο απαιτούμενος χρόνος διαμονής του μετανάστη για το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση. Οι ανήλικοι μετανάστες αποκτούν το δικαίωμα στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Επίσης κατοχυρώνεται η πρόσβαση των μεταναστών στο σύστημα δικαιοσύνης και κοινωνικής προστασίας και ρυθμίζεται η πολιτογράφηση. (βλ.ο.π. σελ. 36).

- **Νόμος 3386/2005** με τίτλο "Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική επικράτεια" ο οποίος θεωρείται βασικό νομοθέτημα της Ελληνικής μεταναστευτικής πολιτικής. Με τον νέο νόμο μειώνεται η γραφειοκρατία ενοποιώντας την άδεια εργασίας και διαμονής μεταναστών σε ένα έγγραφο. Γίνεται καμπάνια νομιμοποίησης παράτυπων μεταναστών και ενσωματώνεται η κοινοτική οδηγία 2003/86 για την οικογενειακή επανένωση των μεταναστών. Επίσης ενσωματώνεται η κοινοτική οδηγία 2003/109 για το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος αλλοδαπού με συμπλήρωση πενταετούς διαμονής στην Ελλάδα και την γνώση της Ελληνικής γλώσσας, πολιτισμού και ιστορίας. Παράλληλα προβλέπονται ποινικές, οικονομικές και διοικητικές κυρώσεις σε όσους παρέχουν υπηρεσίες σε παράνομους μετανάστες/υπηκόους τρίτων χωρών. (βλ.ο.π. σελ. 37).
- **Νόμος 3386/2007** με τίτλο "Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης". Με τον νόμο αυτό διευκολύνονται οι μετανάστες στην εξαγορά του 20% των ενσήμων που απαιτούνται να συμπληρώσουν για να ανανεώσουν την άδεια παραμονής τους. Επίσης οι γονείς μεταναστών μπορούν να νομιμοποιούνται όταν τα παιδιά τους φοιτούν στην πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια εκπαίδευση. (βλ.ο.π. σελ. 37).
- **Νόμος 3838/2010** με τις προϋποθέσεις απόκτησης Ελληνικής ιθαγένειας. Τροποποιείται ο κώδικας Ελληνικής ιθαγένειας ο οποίος βασιζόταν στην αρχή του δίκαιου του αίματος. Με τον νέο νόμο τα παιδιά μεταναστών αποκτούν την Ελληνική ιθαγένεια με την γέννησή τους στην Ελλάδα με προϋπόθεση ότι οι δύο γονείς διαμένουν στην Ελλάδα μόνιμα και νόμιμα για 5 συνεχόμενα έτη. Επίσης παιδιά μεταναστών τα οποία έχουν παρακολουθήσει τουλάχιστον 6 έτη ελληνικού σχολείου, κατοικούν μόνιμα και νόμιμα στην χώρα, δικαιούνται την Ελληνική ιθαγένεια. Οι αλλοδαποί οι οποίοι επιθυμούν την πολιτογράφηση ως Έλληνες θα πρέπει να διανέμουν νόμιμα για επτά συνεχόμενα έτη, να έχουν λευκό ποινικό μητρώο, γνώση ελληνικών, ομαλή ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή αλλά και εξοικείωση με τους θεσμούς του πολιτεύματος. (βλ.ο.π. σελ. 37 - 38).

Η μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας δεν φαίνεται να αποτελεί την εξαίρεση στον γενικότερο κανόνα που τη θέλει να εφαρμόζεται με κάποια υστέρηση και περισσότερο ως αντίδραση στα γεγονότα, παρά ως κατευθυντήρια δύναμη αυτών. (Τριανταφυλλίδου 2005:13). Για να πραγματοποιηθεί μια ενιαία Ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική με κοινές κατευθύνσεις, θα έπρεπε η μεταναστευτική πολιτική να αντιμετωπιστεί ως κοινωνική πολιτική και χώρες όπως η Ελλάδα, να στρέφουν την προσοχή τους και προς την υιοθέτηση μέτρων για την ένταξη και την ενσωμάτωση των ήδη εγκατεστημένων και νόμιμων μεταναστών.

1.4.ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Η διεθνής μετανάστευση αποτελεί ένα κυρίαρχο χαρακτηριστικό που αφορά όλο και μεγαλύτερο αριθμό κρατών, με 191 κράτη να αποτελούν είτε χώρες προέλευσης, είτε διέλευσης, είτε υποδοχής μεταναστών. Στη σύγχρονη οικονομική και κοινωνική ζωή οι συνέπειες είναι και αρνητικές και θετικές. Οι θετικές αναφέρονται στην δυνατότητα συμβολής των μεταναστών στην ανάπτυξη της χώρας υποδοχής μέσω των μεταναστευτικών εμβασμάτων και της διάδοσης των νέων γνώσεων που αποκτώνται στην χώρα εγκατάστασης, αλλά και στην βελτίωση των συνθηκών στην χώρα προέλευσης. Η Παγκόσμια Τράπεζα υπολόγισε για το 2006 ότι το συνολικό ύψος τους έφθασε τα 206 δις ενώ η αναπτυξιακή βοήθεια των χωρών του ΟΟΣΑ μόλις τα 1041. (Γιώτη Παπαδάκη Ό., 2011)

Στην Ελλάδα, οι μετανάστες αποτελώντας σημαντικό κομμάτι του κοινωνικού ιστού, κατέχουν σημαντικό ρόλο στην ελληνική οικονομία. Τα διαθέσιμα στοιχεία, ειδικά εκείνα που προέρχονται από μεγάλες τράπεζες, πιστοποιούν ότι οι μετανάστες συνιστούν μια από τις κινητήριες δυνάμεις της. Αποτελούν το 13% του εργατικού δυναμικού, αντιστοιχούν στο 6% του διαθέσιμου εισοδήματος και εκτιμάται ότι η συνολική συνεισφορά τους στον ρυθμό ανάπτυξης μέσω της ενίσχυσης της εγχώριας ζήτησης ανέρχεται στο 0,3% ετησίως την τελευταία δεκαετία. Επίσης, οι περίπου 300.000 τραπεζικοί λογαριασμοί μεταναστών στις ελληνικές τράπεζες (οι περισσότεροι ανήκουν σε Αλβανούς) διαθέτουν συνολικά περί τα 4 δισεκατομμύρια ευρώ σε καταθέσεις⁹.

Η εισροή ανειδίκευτων μεταναστών εφ' όσον δεν υποκαθιστούν αλλά συμπληρώνουν την απασχόληση ντόπιων, είναι δυνατόν να συμβάλει στην αύξηση της παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών ενώ η εισροή ειδικευμένων μεταναστών μπορεί να οδηγήσει σε εξέλιξη την επιστημονική έρευνα και να έχει ευνοϊκές επιπτώσεις στην οικονομία. (Εμκε – Πουλοπούλου 2007 : 330-331)

Τα άτομα τα οποία έρχονται ως μετανάστες σε μια χώρα αντιμετωπίζουν πρωταρχικά το πρόβλημα της πρόσβασης στην αγορά εργασίας. Μια από τις προϋποθέσεις για την πρόσβαση στην εργασία για κάθε μετανάστη είναι η εκμάθηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής. Στη σημερινή κοινωνία και υπό τις συνθήκες που διαμορφώνουν οι νέες τεχνολογίες η κατάσταση γίνεται ακόμα πιο δύσκολη. Το πλήθος των πληροφοριών που μας κατακλύζουν καθημερινά και οι αυξημένες απαιτήσεις ως προς τις ικανότητες κατανόησης και επιλογής των πληροφοριών, καθιστούν για το μετανάστη ακόμα πιο δύσκολη τη νέα συνθήκη. (Buffardi, 1999: 350)

Σε μια σύγχρονη προσέγγιση του μεταναστευτικού φαινομένου, τα κράτη της Ε.Ε. μετατρέπονται σε χώρες υποδοχής οικονομικών μεταναστών. Εξάλλου η μετανάστευση αποτελεί μέρος της διεθνούς οικονομίας και ήταν ανέκαθεν υπαρκτή

⁹ άρθρο της εφημερίδας Έθνος *Η Ελλάδα και οι μετανάστες*, Αντωνίου Θ., Μελίδου Θ., Νικολόπουλος Χ.. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22733&subid=2&pubid=1272712>

στον ευρωπαϊκό χώρο. Σε αυτό συνέβαλαν μια σειρά από οικονομικές, κοινωνικές πολιτικές και δημογραφικές εξελίξεις σε παγκόσμιο και τοπικό περιφερειακό επίπεδο. Η αύξηση της ζήτησης για ευέλικτη απασχόληση στο πλαίσιο τομεακής, κλαδικής αλλά και οργανωτικής ανασυγκρότησης αποτελεί κεντρικό στοιχείο στην ερμηνεία της προσέγκυσης μεταναστών. Η παγκόσμια ζήτηση για ελαστική εργασία ενθάρρυνε μια νέα μορφή εργασίας που κυρίως στηριζόταν στην ημιαπασχόληση και την παράνομη εργασία κυρίως από μετανάστες καθώς απασχολούνταν στη δευτερεύουσα αγορά εργασίας και σε θέσεις που οι ντόπιοι δεν προτιμούσαν (Λαμπριανίδης & Λυμπεράκη 2001: 72 – 79). Οι τομείς που τείνουν να απορροφούν την εργατική δύναμη των μεταναστών χαρακτηρίζονται από μεγάλη ευελιξία ή εποχικότητα στην παραγωγή, είναι τομείς έντασης εργασίας με χαμηλά επίπεδα τεχνολογικής καινοτομίας, με χαμηλή παραγωγικότητα και έχουν ανάγκη μείωσης του εργατικού κόστους (Λαμπριανίδης & Λυμπεράκη 2001: 100).

Τα οικονομικά αποτελέσματα από την παρουσία των μεταναστών φαίνεται να είναι θετικά. Η παρουσία των μεταναστών επιδρά θετικά στον πληθωρισμό με τη συγκράτηση του κόστους εργασίας, την αυξημένη προσφορά αγαθών και υπηρεσιών αλλά και με τη διεύρυνση του «δυνητικού προϊόντος» και επιπλέον μέσω της απασχόλησης των μεταναστριών ως οικογενειακών βοηθών παρατηρείται αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των γυναικών στην αγορά εργασίας. Ωστόσο θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι από τη μία πλευρά οι μετανάστες συγκρατούν τα ημερομίσθια σε χαμηλά επίπεδα αλλά από την άλλη πλευρά συμβάλλουν στην ενίσχυση της παραοικονομίας. Κατ' επέκταση, λόγω του μικρού εργατικού κόστους οι προβληματικές επιχειρήσεις μπορούν να επιβιώσουν για περισσότερο χρόνο συμβάλλοντας έτσι στη μείωση της ανεργίας με τον κίνδυνο όμως μακροπρόθεσμα αυτή η αδυναμία των επιχειρήσεων για επιβίωση να παρεμποδίζει την διαδικασία εκσυγχρονισμού της οικονομίας (Λαμπριανίδης & Λυμπεράκη 2001: 257 – 258). Επιπλέον, η μετανάστευση φαίνεται ότι συμβάλλει στην αύξηση των συνολικών ιδιωτικών επενδύσεων και στη μείωση του δείκτη τιμών καταναλωτή αλλά και πολλαπλασιαστικά στο εισόδημα και την απασχόληση των Ελλήνων καθώς για κάθε θέση που καταλαμβάνεται δημιουργούνται δύο νέες (Λυμπεράκη & Πελαγίδης 2000: 36 – 37).

Οι κοινωνικές επιδράσεις είναι επίσης σημαντικές, γιατί οι αποκτώμενες δεξιότητες και η τεχνογνωσία που μεταφέρεται στις οικογένειες των μεταναστών θα συμβάλλουν στην συνέχεια στην ανάπτυξη της χώρας τους. Η απόκτηση δεξιοτήτων θεωρείται ότι μπορεί να ισοσκελίσει την αρνητική συνέπεια της ενδεχόμενης 'απομύζησης εγκεφάλων' των χαμηλής ανάπτυξης χωρών από τις περισσότερο ανεπτυγμένες. Στις θετικές συνέπειες της μετανάστευσης πρέπει να υπολογιστεί η εξισορρόπηση των δημογραφικών πιέσεων για τις χώρες προέλευσης και η βελτίωση της σχέσης ενεργού - μη ενεργού πληθυσμού για τις χώρες υποδοχής. Οι ανεπτυγμένες χώρες αποτελούν την πρώτη επιλογή των μεταναστών, με το 75% του πληθυσμού τους να ζει σε χώρες υψηλού εισοδήματος. (UN DESA, 2009). (Γιώτη Παπαδάκη Ο., 2011).

Οι ανεπτυγμένες χώρες παρουσιάζουν χαμηλή γεννητικότητα που έχει ως συνέπεια περιορισμό της διαθέσιμης εργατικής δύναμης, ενώ την ίδια περίοδο, ο ρυθμός μεταβολής του πληθυσμού των αναπτυσσόμενων χωρών παραμένει θετικός. Σύμφωνα με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (IOM 07/2010), η εργατική δύναμη των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών αναμένεται να αυξηθεί από 2,5

δισεκατομμύρια άτομα το 2005 σε 3,6 το 2040, ενώ στις ανεπτυγμένες χώρες αναμένεται να παραμείνει σε περίπου 600 εκατομμύρια ως το 2050. Την ίδια περίοδο (τουλάχιστον ως το 2030), η απασχόληση αναμένεται να παραμείνει σταθερή σε κάποιες από τις αναπτυσσόμενες χώρες με αποτέλεσμα αυξημένη δημογραφική πίεση. Ένας πρόσθετος λόγος που θα συμβάλλει στην αύξηση της ζήτησης για εργατικό δυναμικό στις ανεπτυγμένες χώρες είναι η αύξηση του μέσου όρου ζωής και οι επακόλουθες αυξημένες κοινωνικές ανάγκες του ηλικιωμένου πληθυσμού. Η αναλογία ηλικιωμένου πληθυσμού σε σχέση με τον ενεργό πληθυσμό προβλέπεται να φθάσει στο 2:1 σε σχέση με την αναλογία 4:1 που ισχύει σήμερα για τα 27 κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2009), και αντίστοιχο φαινόμενο παρατηρείται και σε άλλες βιομηχανοποιημένες χώρες όπως η Ρωσία, η Ιαπωνία και η Κορέα. Η ανεπάρκεια προσφοράς και η αυξημένη ζήτηση εργασίας τροφοδοτεί την μετανάστευση νόμιμη ή μη νόμιμη. Οι τάσεις που αφορούν την διεθνή μετανάστευση προβλέπεται ότι θα παραμείνουν αυξητικές. Εάν ο παγκόσμιος πληθυσμός των μεταναστών συνεχίσει να αυξάνεται με τον ρυθμό που παρουσίασε τα τελευταία 20 χρόνια, τότε ο αριθμός των ατόμων που ζουν έξω από την χώρα καταγωγής τους το 2050 θα φθάνει τα 405 εκατομμύρια, ενώ των εσωτερικών μεταναστών, τα 740 (IOM 07/2010).(βλ. ο.π.)

Η μετανάστευση παρουσιάζει σημαντικές επιδράσεις και στο κοινωνικό πολιτισμικό επίπεδο, τόσο για τους ίδιους τους μετανάστες και τις οικογένειες τους, όσο και για τις χώρες προέλευσης και υποδοχής μεταναστών. Καθώς τα μεταναστευτικά καθεστώτα διαφέρουν από χώρα σε χώρα, είναι αυτά που, ως ένα βαθμό, καθορίζουν την έκταση και τη φύση της επίδρασης της μετανάστευσης. Η επίδραση που έχει η μετανάστευση στις κοινωνίες επηρεάζεται από μία σειρά παραγόντων και σύμφωνα με έρευνα του ευρωπαϊκού δικτύου μετανάστευσης οι πιο σημαντικοί είναι οι εξής: Οι νόμοι και οι κανονισμοί (διεθνείς, ευρωπαϊκοί, εθνικοί, τοπικοί, περιφερειακοί) που καθορίζουν το νομοθετικό πλαίσιο των μεταναστευτικών καθεστώτων σε κάθε χώρα, η πρόσβαση των μεταναστών στην αγορά εργασίας, το κράτος πρόνοιας, η στέγαση, η πρόσβαση στο σύστημα υγείας, η εκμάθηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής, τα πολιτικά δικαιώματα (εκλογικά δικαιώματα, υπηκοότητα κλπ), η ενθάρρυνση της «ενσωμάτωσης» των μεταναστών στη χώρα υποδοχής και το αν υφίστανται διακρίσεις και αποκλεισμό των διαφόρων ομάδων μεταναστών στις χώρες υποδοχής. (European Migration Network, 2006: 12 – 14)

1.5.Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε. ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο Πάντειο Πανεπιστήμιο για την ένταξη των μεταναστών¹⁰ στην Ευρώπη, και έως ένα βαθμό στις Η.Π.Α., η βασική έμφαση έως πρόσφατα ήταν στο κράτος-έθνος και στην εθνική πολιτική με τον ρόλο του καθοριστικού παράγοντα για τη διαμόρφωση ειδών ή τύπων ένταξης. Λόγου χάρη, περιπτώσεις που θεωρούντο ως αντιπροσωπευτικές αυτών των διαφόρων προτύπων ένταξης των μεταναστών ήταν οι παραδοσιακές χώρες μετανάστευσης στον "Νέο Κόσμο", οι χώρες μετανάστευσης στη Δυτική Ευρώπη μεταπολεμικά, και οι χώρες ελεγχόμενης μετανάστευσης στη Μέση και την Απω Ανατολή. Έχουν

¹⁰Martin Baldwin-Edwards, Η ένταξη των μεταναστών στην Αθήνα: Δείκτες ανάπτυξης και στατιστικές μέθοδοι μέτρησης, Παρατηρητήριο Μετανάστευσης στη Μεσόγειο UEHR, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα

προταθεί διάφορες τυπολογίες του φαινομένου της μετανάστευσης και μέσα στην ίδια την Ευρώπη. Περιλαμβάνουν πρότυπα βασισμένα στη σχέση ιθαγένειας-μετανάστευσης, εντός της οποίας ο μηχανισμός παραχώρησης της ιθαγένειας θεωρείται είτε ως αιτία ή ως σύμπτωμα συγκεκριμένων συστημάτων κοινωνικών αξιών κατά την αντιμετώπιση νεοφερμένων. Σε αυτό το συγκεκριμένο παράδειγμα προτύπου, η Γαλλία θεωρείται ως "αφομοιωτικό" έθνος-κράτος (Hollifield, 1997), το Ηνωμένο Βασίλειο ως ανεκτικό προς τις εθνικές μειοψηφίες ως μόνιμους κατοίκους (Rex, 1991), και η Γερμανία ως η χώρα του "προσωρινού επισκέπτη-εργαζόμενου" και η χώρα που έως πρόσφατα ηρνείτο ότι προσελκύει μετανάστες (Brubaker, 1992). Παρόμοια επαγωγικά μοντέλα αναφέρονται σε διάφορες διεργασίες, με ταμπέλες όπως "διαφοροποιημένος αποκλεισμός", "αφομοίωση", και "πλουραλισμός" (Castles, 1995). Τα μοντέλα αυτά εμφανίζονται πια όλο και λιγότερο χρήσιμα, για διάφορους λόγους. Πρώτον, προϋποθέτουν σταθερές, ή τουλάχιστον αδρανείς νοοτροπίες περί του αστικού κράτους, οι οποίες είναι απίθανο να μεταβληθούν σημαντικά. Δεύτερον, προτείνονται στο εθνικό ή κρατικό επίπεδο, χωρίς να λαμβάνουν υπ' όψιν τοπικές διαφορές ή διαφορές μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών. Τρίτον, εστιάζουν στην ιδεολογία και τις νομότυπες διατυπώσεις, παρά σε απτά αποτελέσματα. Πολλές πρόσφατες εργασίες τείνουν προς την άποψη ότι επέρχεται σύγκλιση των προτύπων ένταξης των μεταναστών στην Ευρώπη (Niessen, 2000, Heckmann, 1999: 23), και ότι υπάρχουν μεγάλες διαφοροποιήσεις στο περιφερειακό και το αστικό επίπεδο, που είναι πολύ εκτενέστερες από τις πιο ορατές εθνικές διαφορές (Koff, 2002, Alexander, 2003). Άλλες αμφισβητούν τη χρησιμότητα αυτών των αφηρημένων μοντέλων και των ερευνητικών ερωτημάτων που τίθενται (Vermeulen, 2004).

Ο Vermeulen (2004: 31-3), αναφερόμενος στα επιχειρήματα του Portes και άλλων, μιλά για "τρόπους" ένταξης που αντιστοιχούν σε διαφορετικές εθνικές ομάδες εντός μίας κοινωνίας.

Είναι οι εξής:

- Κλασσική αφομοίωση, κατά την οποία μετά από αρκετές γενιές κοινωνικής ανόδου, οι ομάδες μεταναστών χάνουν την πολιτιστική τους ταυτότητα. Ουσιαστικά, η εθνική αυτή ομάδα εξαφανίζεται από τη σκοπιά της κοινωνικής ανάλυσης. Αν και τώρα η κατηγοριοποίηση αυτή αμφισβητείται, με το αντεπιχείρημα ότι ισχύει μόνο για τους μετανάστες που διαθέτουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο, πρόσφατα έχουν διατυπωθεί "άμυνες" που επιβεβαιώνουν τη γενική ισχύ της (Waldinger and Feliciano, 2004).
- Σχηματισμός μίας υποδεέστερης τάξης, όπου η κοινωνική κινητικότητα είναι χαμηλή και οι μετανάστες παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα παιδείας, απασχόλησης και κοινωνικής στάθμης επί γενεές.
- Ένταξη μέσω εθνικών κοινοτήτων, κατά την οποία η αυτάρκεια ευδιάκριτων εθνικών ομάδων [π.χ. Έλληνες ή Εβραίοι] που συνήθως διαθέτουν έντονο εμπορικό πνεύμα, τις τοποθετεί σε διαφορετικά οικονομικά και κοινωνικά πλαίσια. Αν και οι "ξεροί" οικονομικοί δείκτες μπορεί να παραπέμπουν σε υψηλό επίπεδο ένταξης αυτών των εργαζομένων, η ενσωμάτωσή τους είναι συνήθως στο επίπεδο της οικονομίας της εθνικής μειοψηφίας και συνοδεύεται από χαμηλή συμμετοχή στο κύριο ρεύμα της κοινωνίας.

Όπως σημειώνεται σε πρόσφατη Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μόνο από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ το 1999 διαθέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις ευρύτερες εξουσίες που απαιτούνται για την πρόταση νομοθεσίας σχετικά με τη μετανάστευση και την αντιμετώπιση πολιτών προερχόμενων από τρίτες χώρες (KEK, 2003: 9). Σε ένα πεδίο –την ένταξη μεταναστών– η Επιτροπή θεώρησε

ότι δεν είχε προτείνει επαρκή νομοθεσία, και έτσι εξέδωσε το 2003 Κοινοποίηση απευθυνόμενη σε άλλους οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΚΕΚ, 2003). Η Κοινοποίηση αυτή, προσπαθεί για πρώτη φορά να αντιμετωπίσει το δύσκολο θέμα της ένταξης των μεταναστών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προτείνει μία ολιστική προσέγγιση, με έξι βασικά στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται στη διατύπωση μίας στρατηγικής πολιτικής (ΚΕΚ, 2003: 19):

- Ένταξη στην αγορά εργασίας
- Παιδεία και εκμάθηση γλώσσας
- Θέματα στέγασης και αστικού περιβάλλοντος
- Υπηρεσίες κοινωνικές και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης
- Το κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον
- Εθνικότητα, ιθαγένεια, σεβασμός στο διαφορετικό

Όμως θα μπορούσε κανείς να πει ότι τα σημεία αυτά δεν καλύπτουν το θέμα συνολικά, αφού δεν αντιμετωπίζουν ορισμένα από τα θεμελιώδη προβλήματα των μεταναστών στην Ελλάδα και άλλες χώρες της Νοτίου Ευρώπης. Ειδικότερα, δεν αναφέρονται στα γραφειοκρατικά εμπόδια που περιβάλλουν τις αιτήσεις για νόμιμη διαμονή, στην ελλιπή συμμόρφωση με τους εθνικούς και άλλους νόμους εκ μέρους των κρατικών υπηρεσιών, στις διακρίσεις με βάση την εθνικότητα, ή στα πιο μακροπρόθεσμα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες δεύτερης γενιάς (όπως η δυνατότητα μακροπρόθεσμης διαμονής, τα δικαιώματα ψήφου, ή η ιθαγένεια).

Οι πρόσφατες μελέτες στην Ευρώπη έχουν αρχίσει να δίνουν έμφαση στον σημαντικό ρόλο της αυτοαπασχόλησης για τους μετανάστες και άλλες περιθωριοποιημένες ομάδες, όχι τόσο λόγω των παραμέτρων της αγοράς εργασίας, αλλά και ως στρατηγική αυτοενδυνάμωσης (Kupferberg, 2003, Aritzsch, 2003). Ο αποκλεισμός από την αγορά εργασίας είναι συχνά το αρχικό κίνητρο για την αυτοαπασχόληση (λόγου χάρι, το 25-30% των επιχειρηματιών από εθνικές κοινότητες στη Σουηδία ήταν άνεργοι προηγουμένως) (Alund, 2003: 84), αλλά τα οφέλη από τη δημιουργία μίας ατομικής επιχείρησης είναι ευρύτερα. Η ενισχυμένη διεκδίκηση πόρων, και η ενισχυμένη διαπραγματευτική θέση στο τοπικό επίπεδο, αποτελούν σημαντικά επιτεύγματα για αυτούς που προηγουμένως θεωρούντο πολίτες δεύτερης κατηγορίας (Kupferberg, 2003: 90), παρά το γεγονός ότι η "εξάρτηση από την πορεία" [δηλ. την προηγούμενη κατάσταση στην αγορά εργασίας] μπορεί να καθορίσει αν οι επιχειρήσεις αυτές θα πετύχουν ή όχι. Έτσι, για τους περιθωριοποιημένους μετανάστες, η επιχειρηματικότητα στα πλαίσια της εθνικής ομάδας τους αφορά τόσο την κοινωνική ένταξη όσο και την άντληση κερδών από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες. Έτσι η αποτυχία μίας νέας επιχείρησης δεν σημαίνει απαραίτητα ότι η προσπάθεια απέτυχε συνολικά.

Η ένταξη περνάει κυρίως μέσα από την απασχόληση για τις σύγχρονες κοινωνίες. Αυτή είναι μία διαπίστωση που προωθούν τα επίσημα όργανα εθνικά και ευρωπαϊκά και που είναι αποδεκτά από το σύνολο των ευρωπαϊκών κοινωνιών (Παπαδοπούλου 2006: 291-353). Η ένταξη των μεταναστών είναι γενικώς μια πολύπλοκη διαδικασία, με προϋποθέσεις τόσο από την πλευρά της χώρας υποδοχής και την κοινωνία της όσο και από τους ίδιους τους μετανάστες. Η κοινωνική ένταξη των μεταναστών στην Ελλάδα περνά μέσα από τη νομιμοποίηση της μετανάστευσής τους στην Ελλάδα και από την ένταξή τους στην ελληνική αγορά εργασίας, οπότε αποκτούν εκείνα τα οικονομικά μέσα που θα τους επιτρέψουν να εκπληρώσουν τους

λόγους της μετανάστευσής τους (Κασιμάτη 2006: 353 - 412.).Σημαντικό ρόλο επίσης για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών κατέχει η ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2003/86/EK για την οικογενειακή επανένωση και της Οδηγίας 2003/109/EK για την αναγνώριση του καθεστώτος των επί μακρόν διαμενόντων.

Ωστόσο από πλευράς αποδοχής των μεταναστών από την ελληνική κοινωνία τα στοιχεία που προκύπτουν δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Έρευνας¹¹, το 2009η ελληνική κοινωνία εμφανίζει ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά απόρριψης των ξένων. Ειδικότερα, οι πολίτες της Ελλάδας πιστεύουν ότι πρέπει να επιτρέπεται μόνο σε λίγους μετανάστες (46,6%) ή σε κανέναν (13,5%) η είσοδος και παραμονή στη χώρα, ακόμη καιόταν αυτοί ανήκουν στην ίδια φυλή ή είναι Έλληνες του εξωτερικού. Το συνολικό ποσοστό απόρριψης (60,1%) παραμένει υψηλό, με τα αντίστοιχα ποσοστά στους προηγούμενους γύρους της ΕΚΕ να διαμορφώνονται σε 68,1% το 2003 και 66,1% το2005. Επιπλέον, οκτώ στους δέκα (83%) Έλληνες δεν αποδέχονται την είσοδο και παραμονή στη χώρα μεταναστών, όταν αυτοί προέρχονται από διαφορετική φυλή ή εθνική ομάδα. Το ποσοστό απόρριψης των μεταναστών (83% συνολικά, από το οποίο το54,5% ζητά να επιτρέπεται σε λίγους η είσοδος ενώ το 28,5% να μην επιτρέπεται σε κανέναν) είναι αισθητά υψηλότερο (σχεδόν διπλάσιο) από το αντίστοιχο ποσοστό του συνόλου των ευρωπαϊκών χωρών (48,4%), ενώ σε ανάλογα υψηλά επίπεδα διαμορφώνονται οι απορριπτικές στάσεις των Ελλήνων τόσο το 2003 (82,7%), όσο και το 2005 (79,8%).(Βαρουξή Χ., Νίκος Σαρρής Ν., 2012: 24)

Μέσα σ' ένα ιδιαίτερα ξενοφοβικό περιβάλλον, η πλειονότητα των μεταναστών βιώνει πολλαπλές διακρίσεις και αποκλεισμούς τόσο στο πλαίσιο της ιδιωτικής συναναστροφής όσο και στο πλαίσιο της δημόσιας συναλλαγής. Ωστόσο, η προώθηση της ισότητας και η καταπολέμηση των διακρίσεων αποτελεί θεμελιώδες βήμα της διαδικασίας ένταξης. Σύμφωνα με τις Κοινές Βασικές Αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πολιτική ένταξης των μεταναστών, «η πρόσβαση των μεταναστών σε φορείς, καθώς και σε δημόσια και ιδιωτικά αγαθά και υπηρεσίες, σε ίση βάση με τους πολίτες των κρατών μελών και χωρίς διακρίσεις, είναι ζωτικής σημασίας για μια καλύτερη ένταξη»¹²..(βλ.ο.π., σελ 27)

Στην Ελλάδα, για τουλάχιστον μια δεκαετία η μετανάστευση αποτελεί μια δεξαμενή διαθέσιμου εργατικού δυναμικού αν λάβουμε υπόψη ότι ο νόμος 2910/01 ψηφίστηκε σαν ένα μέσο καταπολέμησης της μη νόμιμης μετανάστευσης προκειμένου να εξυπηρετήσει η μετανάστευση τις ανάγκες της ελληνικής αγοράς εργασίας αλλά και για να προστατευτεί η ελληνική κοινωνία από μια ανεξέλεγκτη κατάσταση μαζικής παρουσίας μεταναστών χωρίς χαρτιά (Τριανταφυλλίδου Α., 2010: 106). Η έλλειψη εμπειρίας σε πολιτικές κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και μια γενικότερη εσωστρεφής στάση απέναντί στους αλλοδαπούς και τους

¹¹ Ευρωπαϊκή Κοινωνική Έρευνα (ΕΚΕ): 4^{ος} γύρος 2008/2009, 2^{ος} γύρος 2004/2005, 1^{ος} γύρος 2002/2003). Βλ. σχετικά European Social Survey Data, Rounds 1-4, <http://ess.nsd.uib.no> και Β. Παπλιάκου, Θ. Σταθοπούλου, Χ. Στρατουδάκη (επιμ.), 2011, *Θεσμοί, αξίες, συμπεριφορές: Μελέτη των ευρημάτων της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Έρευνας (2008-2009)*, Αθήνα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Π. Καφετζής, Θ. Μαλούτας, Ι. Τσίγκανου (επιμ.), 2007, *Πολιτική, Κοινωνία, Πολίτες: Ανάλυση δεδομένων της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Έρευνας*, Αθήνα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.

¹² Κοινές Βασικές Αρχές για την Πολιτική Ένταξης των Μεταναστών στην ΕΕ (Council Document 14615/04).

μετανάστες εξηγούν τη χρονική υστέρηση της Ελλάδας στην εφαρμογή του πρώτου προγράμματος νομιμοποίησης μεταναστών το 1998 και του πρώτου ουσιαστικού νόμου για τη μετανάστευση το 2001. Η ελληνική μεταναστευτική πολιτική φαίνεται να διαιώνίζει την προσωρινή παραμονή των μεταναστών στη χώρα λαμβάνοντας βραχυπρόθεσμα μόνο μέτρα. Η διάρκεια των αδειών διαμονής που περιορίζεται στα ένα με δύο χρόνια, η γραφειοκρατία ως προς την ανανέωσή τους και οι εντατικοί έλεγχοι για το αν οι μετανάστες εργάζονται νόμιμα, μαρτυρούν ότι δεν λαμβάνονται μέτρα που να ευνοούν την κοινωνική ενσωμάτωση των μεταναστών.

ΚΕΦ 2 ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΕ

Ο ρόλος και η συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην διαμόρφωση της μεταναστευτικής πολιτικής καθώς και στην διαχείριση του μεταναστευτικού φαινομένου είναι προφανής και καθοριστικός, κυρίως, εξαιτίας του υπερεθνικού χαρακτήρα του μεταναστευτικού φαινομένου και των πολιτικών για την προώθηση της ελεύθερης διακίνησης των πολιτών στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Μπάγκαβος Χ. – Δ. Παπαδοπούλου Δ. 2003: 124) . Οι κύριες κατευθύνσεις των πολιτικών βασίζονται κυρίως σε θεμελιώδεις αρχές και κύριους άξονες που θα προσαρμόζονται στις ανάγκες όλων των ευρωπαϊκών μεταναστευτικών πολιτικών και ανεξάρτητα από τις εθνικές ιδιαιτερότητες και ευαισθησίες μιας χώρας όλα τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να λάβουν υπόψη τους τις κάποιες αρχές. Παρακάτω αναφέρονται οι βασικότερες Συνθήκες και τα Συμβούλια της Ε.Ε. που εστιάζουν στην από κοινού αντιμετώπιση του φαινομένου της μετανάστευσης από τα κράτη μέλη της Ε.Ε..

2.1.Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΕΕ

ο Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (ΕΕΠ)

Η ΕΕΠ υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 17 Φεβρουαρίου 1986 από εννέα κράτη μέλη και στις 28 Φεβρουαρίου 1986 από τη Δανία, την Ιταλία και την Ελλάδα και αποτελεί την πρώτη μεγάλης σημασίας τροποποίηση της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ). Άρχισε να ισχύει την 1η Ιουλίου 1987 και πρώτος στόχος της ήταν η προώθηση της διαδικασίας της ευρωπαϊκής οικοδόμησης για να ολοκληρωθεί η ενοποίηση της εσωτερικής αγοράς. Ωστόσο, ο στόχος αυτός ήταν δύσκολα πραγματοποιήσιμος με βάση τις υφιστάμενες συνθήκες, ιδίως λόγω της διαδικασίας λήψης αποφάσεων εντός του Συμβουλίου όπου απαιτούνταν η προσφυγή στην ομοφωνία για την εναρμόνιση των νομοθεσιών. (http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_singleact_el.htm)

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (ΕΕΠ) αναθεωρεί τη συνθήκη της Ρώμης για να προωθήσει την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και να υλοποιήσει την εσωτερική αγορά. Τροποποιεί τους κανόνες λειτουργίας των ευρωπαϊκών οργάνων και διευρύνει τις κοινοτικές αρμοδιότητες, ιδίως στους τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης, του περιβάλλοντος και της κοινής εξωτερικής πολιτικής.

Στον τομέα της μετανάστευσης, η ΕΕΠ είναι η πρώτη που δημιούργησε ένα αυτόνομο πλαίσιο ρυθμίσεων. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 8^α ΣΕΚ γίνεται αναφορά σε ζητήματα όπως η απουσία εσωτερικών συνόρων και η επίτευξη της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, των αγαθών, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων. Επιπλέον, η υπερπήδηση των εμποδίων στο εν λόγω άρθρο, είχε βασικές συνέπειες για τους υπηκόους τρίτων χωρών οδηγώντας στην υιοθέτηση μιας εκ των πραγμάτων μεταναστευτικής πολιτικής. (Σαμπατάκου 2010: 217)

ο Συνθήκη του Μάαστριχτ

Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση υπογράφηκε στο Μάαστριχτ στις 7 Φεβρουαρίου 1992 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993 και αντιπροσωπεύει ένα νέο στάδιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης δεδομένου ότι ανοίγει το δρόμο για την πολιτική ολοκλήρωση. Μεταγενέστερα τροποποιήθηκε από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ (1997) τη Συνθήκη της Νίκαιας (2001) και τη Συνθήκη της Λισαβόνας (2007). Η συνθήκη δημιουργεί μία Ευρωπαϊκή Ένωση που αποτελείται από τρεις πυλώνες : τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) και την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις (ΔΕΥ). Η συνθήκη : εισάγει την έννοια της ευρωπαϊκής ιθαγένειας, ενισχύει τις αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και εγκαθιστά την Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ). Εξάλλου, η ΕΟΚ γίνεται Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΕΚ).

Ο πρώτος «πυλώνας» αποτελείται από τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, και παρέχει το πλαίσιο εντός του οποίου ασκούνται από τα κοινοτικά θεσμικά όργανα οι αρμοδιότητες σε τομείς που διέπονται από τη Συνθήκη, για τους οποίους τα κράτη μέλη έχουν μεταβιβάσει την κυριαρχία τους, ο δεύτερος «πυλώνας» αποτελεί την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας και ο τρίτος «πυλώνας» περιλαμβάνει τη συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων.

Στην συνθήκη του Μάαστριχτ υπάρχει πρόβλεψη, στο πλαίσιο των διατάξεων που αφορούν τους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων όπου καθήκον της Ένωσης είναι να αναλάβει κοινή δράση στους τομείς αυτούς με διακυβερνητικές μεθόδους ώστε να παρέχει στους πολίτες υψηλό επίπεδο ασφάλειας εντός του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Οι τομείς τους οποίους καλύπτει η συνθήκη, αναφέρονται σε κανόνες και στην ενίσχυση των ελέγχων κατά τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων της Κοινότητας, στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας, της σοβαρής εγκληματικότητας, της διακίνησης ναρκωτικών και της διεθνούς απάτης στη δικαστική συνεργασία σε ποινικές και αστικές υποθέσεις στη δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol) εφοδιασμένης με ένα σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των εθνικών αστυνομικών δυνάμεων στην καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και στην κοινή πολιτική ασύλου. (http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/how/evolution/article_7144_el.htm)

ο Συνθήκη του Άμστερνταμ

Η Συνθήκη που υπογράφηκε στο Άμστερνταμ στις 17 Ιουνίου 1997 και δεν επέφερε σημαντικές αλλαγές στη διαδικασία ολοκλήρωσης, ωστόσο σημείωσε ορισμένες προόδους σε αρκετές πολιτικές. Η πιο σημαντική εξέλιξη ήταν η μεταφορά στην πτέρυγα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η οποία διέπεται από την κοινοτική μέθοδο λήψης των αποφάσεων, των πολιτικών που σχετίζονται με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, ιδίως των θεμάτων των σχετικών με τις θεωρήσεις, το άσυλο και τη μετανάστευση. Κυρίως, κατέστησε πιο αποτελεσματική τη θεσμική δομή της Ένωσης, ιδίως δια της επέκτασης της διαδικασίας συναπόφασης (Κοινοβουλίου/Συμβουλίου)¹³ και της λήψης των αποφάσεων κατά πλειοψηφία. Ένας άλλος σημαντικός στόχος της Συνθήκης του Άμστερνταμ ήταν να θέσει την απασχόληση και την κοινωνική προστασία στην καρδιά της Ένωσης. Ενώ δήλωνε ότι τα κράτη μέλη είχαν την κύρια ευθύνη για την απασχόληση, η αναθεωρημένη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα τα υποχρέωσε να επιδιώκουν από κοινού να εξεύρουν λύσεις για την καταπολέμηση της ανεργίας. (http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/2/3/?lang=gr&all=1&s=1&e=10, Ολγα Γιώτη Παπαδάκη 2004)

Η συνθήκη του Άμστερνταμ σηματοδότησε ένα νέο στάδιο στα θέματα ασύλου και μετανάστευσης. Προβλέπει τη δημιουργία ενός «χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης» και προσφέρει στα θεσμικά όργανα της Ένωσης νέες αρμοδιότητες για την κατάρτιση νομοθεσίας σχετικά με τα θέματα μετανάστευσης και ασύλου. Για πρώτη φορά καθίσταται δυνατό να γίνεται ουσιαστικός λόγος για ευρωπαϊκή πολιτική ασύλου και ευρωπαϊκή πολιτική μετανάστευσης. Το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 63 της συνθήκης ΕΚ καλύπτει το άσυλο, τους πρόσφυγες και την προσωρινή προστασία, τη νόμιμη μετανάστευση (και συναφή μέτρα ενσωμάτωσης των υπηκόων τρίτων χωρών), τα δικαιώματα των νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, περιλαμβανομένου του δικαιώματος διαμονής σε άλλο κράτος μέλος αλλά και την παράνομη μετανάστευση (περιλαμβανομένων επαναπατρισμού). (http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/freedom/article_7306_el.htm)

ο Συνθήκη της Νίκαιας

Η συνθήκη της Νίκαιας, εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2000 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας, υπεγράφη στις 26 Φεβρουαρίου 2001 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2003.

(http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/nice_treaty_el.htm).

Σύμφωνα με τη συνθήκη της Νίκαιας, οι πολιτικές θεωρήσεων, ασύλου και μετανάστευσης θα αποφασίζονται κατά κύριο λόγο μέσω της διαδικασίας συναπόφασης. Η μετάβαση στην ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία προβλέπεται από το άρθρο 63 της συνθήκης ΕΚ για τα θέματα που αφορούν το άσυλο και την προσωρινή προστασία, με την προϋπόθεση ότι το Συμβούλιο έχει ήδη εγκρίνει ομοφώνως νομοθεσία στην οποία καθορίζονται οι κοινοί κανόνες και οι βασικές

¹³http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/codecision_procedure_el.htm

αρχές που διέπουν αυτά τα θέματα, την παράνομη μετανάστευση και τον επαναπατρισμό παρανόμως διαμενόντων προσώπων, τη νόμιμη μετανάστευση, εφόσον ολοκληρωθεί η δημιουργία ενός «κοινού πλαισίου». (http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/freedom/article_7306_el.htm)

ο Συνθήκη της Λισσαβόνας

Η συνθήκη της Λισσαβόνας υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2007 μεταξύ των 27 κρατών μελών της ΕΕ και αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Στον τομέα της μεταναστευτικής πολιτικής, η συνθήκη της Λισσαβόνας ενισχύει την υλοποίηση ενός κοινού ευρωπαϊκού χώρου, στον οποίον τα πρόσωπα κυκλοφορούν ελεύθερα και χαίρουν αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Η υλοποίηση ενός τέτοιου χώρου έχει επιπτώσεις σε τομείς, στους οποίους οι προσδοκίες των ευρωπαίων πολιτών είναι μεγάλες, όπως η μετανάστευση, η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος ή η τρομοκρατία. Η συνθήκη της Λισσαβόνας κατανέμει τα θέματα που άπτονται του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης σε τέσσερις τομείς 1) πολιτικές σχετικά με τον έλεγχο στα σύνορα, το άσυλο και τη μετανάστευση 2) δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις 3) δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις και 4) αστυνομική συνεργασία. (http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/lisbon_treaty/ai0022_el.htm)

Η συνθήκη της Λισσαβόνας απονέμει νέες αρμοδιότητες στα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τα οποία δύνανται στο εξής να εγκρίνουν μέτρα με στόχο την καθιέρωση κοινής διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ με τη συνεργασία του ευρωπαϊκού οργανισμού Frontex, τη δημιουργία κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου και τη θέσπιση κανόνων, προϋποθέσεων και δικαιωμάτων σε θέματα νόμιμης μετανάστευσης. (βλ. ο.π.)

Το άρθρο 63^α§ 1-4 της μεταρρυθμιστικής συνθήκης της Λισσαβόνας αναφέρεται στην κοινή μεταναστευτική πολιτική των κρατών μελών της Ε.Ε. συγκεκριμένα αναφέρει ότι:

«1. Η Ένωση αναπτύσσει κοινή μεταναστευτική πολιτική, η οποία έχει ως στόχο να εξασφαλίζει, σε όλα τα στάδια, την αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, τη δίκαιη μεταχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στα κράτη μέλη καθώς και την ενισχυμένη πρόληψη της παράνομης μετανάστευσης και της εμπορίας ανθρώπων και την καταπολέμησή της.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, λαμβάνουν μέτρα σχετικά με τους ακόλουθους τομείς:

α) προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής, καθώς και κανόνες για τη χορήγηση από τα κράτη μέλη θεωρήσεων και αδειών διαμονής μακράς διάρκειας, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων που αποσκοπούν στην επανένωση οικογενειών,

β) καθορισμός των δικαιωμάτων των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα σε κράτος μέλος, συμπεριλαμβανομένων των όρων που διέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στα άλλα κράτη μέλη,

γ) λαθρομετανάστευση και παράνομη διαμονή, καθώς και απομάκρυνση και επαναπατρισμός των παρανόμως διαμενόντων,

δ) καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών.

3. Η Ένωση μπορεί να συνάπτει συμφωνίες με τρίτες χώρες για την επανεισδοχή στις χώρες καταγωγής ή προέλευσης υπηκόων τρίτων χωρών που δεν πληρούν ή δεν πληρούν πλέον τους όρους εισόδου, παρουσίας ή διαμονής στο έδαφος κράτους μέλους.

4. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, μπορούν να θεσπίζουν μέτρα ενθάρρυνσης και στήριξης της δράσης των κρατών μελών με στόχο τη διευκόλυνση της ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν νόμιμα στο έδαφός τους, αποκλεισμένης οποιασδήποτε εναρμόνισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών.»

ο Συνθήκη του Schengen¹⁴

Στις 14 Ιουνίου 1985, πέντε χώρες το Βέλγιο, η Γερμανία, η Γαλλία, το Λουξεμβούργο και η Ολλανδία υπέγραψαν στο Σένγκεν, μια μικρή πόλη του Λουξεμβούργου, συμφωνία που έχει ως στόχο «[...] την ελεύθερη διέλευση των εσωτερικών συνόρων από όλους τους υπηκόους των χωρών μελών [...]» και «την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και των υπηρεσιών». Η σχετική Σύμβαση εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν υπογράφηκε το 1990, άρχισε να ισχύει το 1995 και επέτρεψε την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα μεταξύ των χωρών που την είχαν υπογράψει, ενώ δημιούργησε ενιαία εξωτερικά σύνορα, όπου πραγματοποιούνται έλεγχοι εισόδου στον χώρο Σένγκεν, σύμφωνα με τις ίδιες διαδικασίες και με κοινούς κανόνες. Η Ελλάδα προχώρησε στην υπογραφή της Συμφωνίας το 1992. Το 1997 το Ελληνικό Κοινοβούλιο επικύρωσε τη Συμφωνία και τη Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν (Σ.Ε.Σ.Σ.) με το νόμο 2514/26-06-1997 και το 2000 καταργείται ο έλεγχος εσωτερικών συνόρων στα σύνορα με την Ελλάδα.

Ο χώρος Σένγκεν σχεδόν ταυτίζεται με αυτόν της Ε.Ε., περιλαμβάνει τα κράτη μέλη της Ένωσης με εξαίρεση μερικών απ' αυτά, καθώς και ορισμένες τρίτες χώρες. Οι χώρες της Ε.Ε. που δεν είναι πλήρη μέλη της Σύμβασης Σένγκεν είναι η Μ. Βρετανία, η Ιρλανδία η Κύπρος, η Βουλγαρία και η Ρουμανία, ενώ οι τρίτες χώρες, μη μέλη της Ε.Ε., που ανήκουν το χώρο Σένγκεν είναι η Ισλανδία, Νορβηγία, Ελβετία και Λιχτενστάιν.

¹⁴ Η Συνθήκη του Schengen δεν αποτελεί τμήμα των ιδρυτικών Συνθηκών της Ένωσης, ωστόσο αποτελεί πλέον τμήμα του ευρωπαϊκού κεκτημένου (παρά το γεγονός ότι υπάρχουν χώρες μέλη που δεν την έχουν προσυπογράψει).

Ένας από τους όρους της εφαρμογής της Συμφωνίας ήταν ότι, η κατάργηση των εσωτερικών συνόρων δεν έπρεπε να θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια των κρατών και των πολιτών. Κυρίαρχη αντίληψη της Συμφωνίας Σένγκεν είναι ότι θα πρέπει να συνδυάζεται η ελευθερία με την ασφάλεια. Οι κύριοι κανόνες που υιοθετήθηκαν στο πλαίσιο Σένγκεν περιλαμβάνουν:

- άρση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα·
- κοινή σειρά κανόνων που εφαρμόζονται σε άτομα που διασχίζουν τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της ΕΕ·
- εναρμόνιση των κανόνων σχετικά με τους όρους εισόδου και θεώρησης διαβατηρίου για σύντομες διαμονές·
- ενισχυμένη αστυνομική συνεργασία, με την ίδρυση σε κάθε κράτος μέλος, των Υπηρεσιών S.I.R.E.N.E.
- ενισχυμένη δικαστική συνεργασία μέσω ενός ταχύτερου συστήματος έκδοσης και καλύτερης μεταβίβασης της εκτέλεσης των κατασταλτικών δικαστικών αποφάσεων·
- θέσπιση και ανάπτυξη του συστήματος πληροφόρησης Σένγκεν (SIS). (Με απόφασή του, το αρμόδιο Συμβούλιο Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της 7/8-3-2013, όρισε την 9η Απριλίου 2013 ως ημέρα μετάπτωσης όλου του χώρου Σένγκεν από το SIS I στο SIS II.)

2.2.ΤΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

ο Συμβούλιο Τάμπερε

Το Συμβούλιο του Τάμπερε (15-16 Οκτωβρίου 1999) υιοθέτησε το ομώνυμο πρόγραμμα σε εφαρμογή των σχετικών προβλέψεων της Συνθήκης του Άμστερνταμ. Μέσω του προγράμματος Τάμπερε 2000 – 2005 αποφασίστηκε η συνεργασία με τις χώρες προέλευσης των μεταναστών, η ανάπτυξη κοινού ευρωπαϊκού συστήματος απόδοσης ασύλου, η δίκαιη μεταχείριση των υπηκόων των τρίτων χωρών και η διαχείριση των μεταναστευτικών ροών καθορίζοντας το πλαίσιο της νόμιμης μετανάστευσης και της λήψης μέτρων καταπολέμησης της παράνομης. (Καλοφωλιάς 2011: 13)

ο Συμβούλιο Λάακεν (14-15 Δεκεμβρίου 2001)

Με το Συμβούλιο του Λάακεν το 2001, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στον έλεγχο της παράνομης μετανάστευσης και ελήφθησαν μέτρα για την εφαρμογή των προγραμμάτων επαναπατρισμού των παράνομων μεταναστών, τη σύναψη συμφωνιών επανεισδοχής τους αλλά και την ολοκληρωμένη και συντονισμένη φύλαξη των συνόρων της Ε.Ε. (Καλοφωλιάς 2011:13)

ο Συμβούλιο της Σεβίλλης (21-22 Ιουνίου 2002)

Στο Συμβούλιο της Σεβίλλης αναπτύχθηκε μια στρατηγική βασισμένη στη σύσφιξη των εμπορικών και οικονομικών σχέσεων με τις χώρες αποστολής των μεταναστών, στην παροχή αναπτυξιακής βοήθειας προς αυτές αλλά και στη πρόληψη των μεταξύ τους συγκρούσεων. (Καλοφωλιάς 2011:13)

ο Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης (19-20 Ιουνίου 2003)

Στο Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατέληξε σε συμπεράσματα σε ότι αφορά τον τομέα της μετανάστευσης των συνόρων και του ασύλου τα οποία περιλαμβάνουν:

- Τη διαμόρφωση κοινής πολιτικής για την παράνομη μετανάστευση, τα εξωτερικά σύνορα την επιστροφή των παράνομων μεταναστών και τη συνεργασία με τρίτες χώρες
- Το άσυλο και την ανάγκη θεσμοθέτησής του ώστε να διαφυλάσσονται τα δικαιώματα των προσφύγων και όσων χρήζουν διεθνούς προστασίας.
- Τη διαμόρφωση πολιτικής στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/.../el/ec/76288.pdf)

ο Συμβούλιο των Βρυξελλών (2003)

Το Συμβούλιο των Βρυξελλών (25 Νοεμβρίου 2003), βασίστηκε στο συμβούλιο της Θεσσαλονίκης και πήρε αποφάσεις για τη διαχείριση των κοινών συνόρων τον έλεγχο των μεταναστευτικών ρευμάτων αλλά και την δικαστική και αστυνομική συνεργασία.

(www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/.../el/ec/77684.pdf)

Στα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών (4-5.11.2004) υιοθετήθηκε το Πολυετές Πρόγραμμα της Χάγης για την ενίσχυση του χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης στην Ε. Ε. στο πλαίσιο του οποίου, αφενός, τονίζεται η πρόοδος που είχε συντελεσθεί για την ικανοποίηση των στόχων του Τάμπερε, και αφετέρου χαράσσεται στρατηγική ως προς τον τομέα Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων για τα επόμενα πέντε έτη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε το Σχέδιο Δράσης το Μάιο 2005.

Το Πρόγραμμα της Χάγης

Το πολυετές πρόγραμμα της Χάγης, εγκρίθηκε κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 4ης και 5ης Νοεμβρίου 2004 και οι στρατηγικοί στόχοι για την περίοδο 2005 – 2009 αναφέρονται ρητά στη δημιουργία μιας εταιρικής σχέσης για την ενίσχυση της ελευθερίας της ασφάλειας και της δικαιοσύνης. Οι δέκα βασικές προτεραιότητες που

καθόρισε η Επιτροπή περιλαμβάνουν¹⁵: 1) Θεμελιώδη δικαιώματα και ιθαγένεια – χάραξη ολοκληρωμένων πολιτικών 2) Καταπολέμηση της τρομοκρατίας – προσπάθεια συνολικής αντιμετώπισης 3) Κοινός χώρος ασύλου – καθιέρωση αποτελεσματικής εναρμονισμένης διαδικασίας σύμφωνα με τις αξίες και την ανθρωπιστική παράδοση της Ένωσης 4) Διαχείριση της μετανάστευσης – μια ολοκληρωμένη προσέγγιση 5) Ενσωμάτωση – μεγιστοποίηση των θετικών επιπτώσεων της μετανάστευσης στην κοινωνία και στην οικονομία 6) Εσωτερικά σύνορα, εξωτερικά σύνορα και θεωρήσεις – ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων για μια πιο ασφαλή Ένωση 7) Προστασία της ιδιωτικής ζωής και της ασφάλειας κατά την ανταλλαγή – εξεύρεση κατάλληλης ισορροπίας 8) Οργανωμένο έγκλημα – ανάπτυξη μιας στρατηγικής αντίληψης 9) Πολιτική και ποινική δικαιοσύνη – εξασφάλιση ενός αποτελεσματικού ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης για όλους 10) Ελευθερία ασφάλεια και δικαιοσύνη – συνυπευθυνότητα και αλληλεγγύη.

ο Συμβούλιο των Βρυξελλών (2005)

Το 2005 στο Συμβούλιο των Βρυξελλών, εγκρίθηκε η σφαιρική προσέγγιση της μετανάστευσης και η διαχείριση των μεταναστευτικών ροών μέσω της ουσιαστικής συνεργασίας των χωρών προέλευσης, διέλευσης και προορισμού των μεταναστών.(Καλοφωλιάς 2011:19)

ο Συμβούλιο των Βρυξελλών (2007)

Το 2007 με το Συμβούλιο των Βρυξελλών αποφασίσθηκε η ίδρυση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης για την περίοδο 2007 – 2013.(Βλ. ο.π. σελ 19)

ο Συμβούλιο των Βρυξελλών (24 Σεπτεμβρίου 2008)

Στο Συμβούλιο των Βρυξελλών το 2008 εγκρίθηκε το *Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο*¹⁶ με βασικές αρχές την οργάνωση της νόμιμης μετανάστευσης λαμβάνοντας υπόψη τις προτεραιότητες τις ανάγκες και τις δυνατότητες υποδοχής κάθε κράτους μέλους και την ενθάρρυνση της ενσωμάτωσης, την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης εξασφαλίζοντας την επιστροφή των παράνομων μεταναστών στις χώρες καταγωγής τους ή σε χώρα διέλευσης, την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των συνοριακών ελέγχων, τη συγκρότηση της Ευρώπης ως χώρου ασύλου και τη δημιουργία σφαιρικής εταιρικής σχέσης με τις χώρες καταγωγής και διέλευσης ευνοώντας τη συνεργασία μεταξύ μετανάστευσης και ανάπτυξης.

¹⁵COM (2005) 184 τελικό

¹⁶<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/o8/st13/st13440.en08.pdf>

Για την οργάνωση της νόμιμης μετανάστευσης το Σύμφωνο αναφέρει ότι θα πρέπει να οργανωθεί κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι προτεραιότητες, οι ανάγκες και οι ικανότητες υποδοχής των χωρών της ΕΕ και να ενθαρρύνεται η ένταξη των μεταναστών. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ πρέπει να εφαρμόσει πολιτικές μετανάστευσης του εργατικού δυναμικού που θα λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες της αγοράς εργασίας κάθε χώρας και θα αυξάνουν την ελκυστικότητα της ΕΕ για τους εργαζόμενους υψηλής εξειδίκευσης με τη λήψη νέων μέτρων για την διευκόλυνση της υποδοχής και της κινητικότητας φοιτητών και ερευνητών. Θα πρέπει ωστόσο η Ε.Ε. να μεριμνά, ώστε οι πολιτικές αυτές να μην επιδεινώνουν τη διαρροή εγκεφάλων (brain drain), ενθαρρύνοντας την κυκλική μετανάστευση. Αναγκαία θεωρεί επίσης την αποτελεσματικότερη ρύθμιση για την οικογενειακή μετανάστευση και την περαιτέρω ενίσχυση της αμοιβαίας ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με αυτήν, βελτιώνοντας την πληροφόρηση σε ό,τι αφορά τις δυνατότητες και τις προϋποθέσεις της νόμιμης μετανάστευσης. Επιπλέον χαράσσονται φιλόδοξες πολιτικές για την προώθηση της αρμονικής ένταξης των μεταναστών και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για την υποδοχή και την ένταξη αλλά και όσον αφορά μέτρα της ΕΕ τη στήριξη των εθνικών πολιτικών ένταξης.

Για τον έλεγχο της λαθρομετανάστευσης και προκειμένου να εξασφαλίζεται η επιστροφή των παράνομων μεταναστών που διαμένουν σε μια χώρα της ΕΕ, στη χώρα καταγωγής τους ή σε χώρα διέλευσης, η ΕΕ θα πρέπει να εφαρμόζει τη νομιμοποίηση μόνο κατά περίπτωση, να συνάπτει συμφωνίες επανεισδοχής, σε κοινοτικό ή διμερές επίπεδο, με τρίτες χώρες για τις οποίες κρίνεται απαραίτητο, και να αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των συμφωνιών επανεισδοχής της ΕΕ και να μεριμνά για την πρόληψη των κινδύνων παράνομης μετανάστευσης, στα πλαίσια των πολιτικών εισόδου, διαμονής, ελεύθερης κυκλοφορίας κ.λπ.. Αναγκαία είναι η ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των χωρών της ΕΕ για την απομάκρυνση των παράνομων μεταναστών που διαμένουν σε χώρα της ΕΕ αλλά και η συνεργασία με χώρες καταγωγής και διέλευσης ως μέρος της Παγκόσμιας Προσέγγισης της Μετανάστευσης προκειμένου να ελέγχεται η λαθρομετανάστευση και να παρέχεται καλύτερη ενημέρωση στις απειλούμενες κοινότητες. Η Ε.Ε. καλεί τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν συστήματα παροχής κινήτρων για την υποβοηθούμενη εκούσια επιστροφή και να λάβουν αυστηρά μέτρα με την επιβολή αποτρεπτικών και αναλογικών ποινών εναντίον όσων εκμεταλλεύονται παράνομους αλλοδαπούς που διαμένουν σε χώρα της ΕΕ. Τέλος θέτει σε πλήρη ισχύ την εφαρμογή εντός της Ένωσης απόφασης απέλασης που λαμβάνεται από οποιαδήποτε χώρα της ΕΕ.

Για τη διασφάλιση του αποτελεσματικού ελέγχου των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης, η ΕΕ θα πρέπει συνολικά να κινητοποιήσει όλα τα διαθέσιμα μέσα για τον αποτελεσματικό έλεγχο όλων των εξωτερικών συνόρων, να γενικεύσει τη χορήγηση βιομετρικών θεωρήσεων, από την 1η Ιανουαρίου 2012, και να ενισχύσει άμεσα τη συνεργασία μεταξύ των προξενικών αρχών των χωρών της ΕΕ μελών, με στόχο τη σύσταση κοινών προξενικών υπηρεσιών για τις θεωρήσεις. Θα πρέπει να διασφαλίσει τους απαραίτητους πόρους στον Frontex για την επιτέλεση των καθηκόντων του και να λαμβάνει πλήρως υπόψη υπό το πνεύμα της αλληλεγγύης τις χώρες της ΕΕ που δέχονται δυσανάλογες ροές μεταναστών. Επιτακτική ανάγκη είναι επίσης η χρησιμοποίηση σύγχρονων τεχνολογικών μέσων για την αποτελεσματική και ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ αλλά και η ενίσχυση της συνεργασίας με χώρες καταγωγής και διέλευσης στο πλαίσιο του ελέγχου των

εξωτερικών συνόρων και της καταπολέμησης της λαθρομετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένου μέσω αυξημένης ενίσχυσης της κατάρτισης και του εξοπλισμού των μεταναστευτικών αρχών τους·

Στον τομέα του Ασύλου παρότι οι χώρες της ΕΕ έχουν σημειώσει πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή των κοινών ελάχιστων προτύπων, ορισμένες διαφορές εξακολουθούν να υπάρχουν. Κατά συνέπεια, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες προκειμένου να επιτευχθεί πλήρως ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου. Έτσι, η ΕΕ θέτει ως στόχο να συγκροτήσει την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο, να υποβάλει προτάσεις για την υιοθέτηση μιας ενιαίας διαδικασίας ασύλου και ενός ομοιόμορφου καθεστώτος για τους πρόσφυγες και τους δικαιούχους επικουρικής προστασίας, να καθιερώσει διαδικασίες σε περίπτωση κρίσης σε χώρα της ΕΕ που αντιμετωπίζει μαζικό κύμα αιτούντων άσυλο, και να προωθήσει την ανακατανομή των δικαιούχων διεθνούς προστασίας για να βοηθηθούν οι χώρες της ΕΕ που αντιμετωπίζουν δυσανάλογες πιέσεις στα συστήματα ασύλου που εφαρμόζουν λόγω της γεωγραφικής ή δημογραφικής τους κατάστασης. Επιπλέον θα πρέπει να ενισχυθεί η συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες για την καλύτερη προστασία των αιτούντων άσυλο εκτός της ΕΕ και να εκπαιδευτεί το προσωπικό ελέγχου των εξωτερικών συνόρων στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις σχετικά με τη διεθνή προστασία.

Για τη συνεργασία με τις χώρες καταγωγής και διέλευσης, πρέπει να δημιουργηθεί μια ολοκληρωμένη εταιρική σχέση με τρίτες χώρες καταγωγής και διέλευσης, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η συνέργεια μεταξύ μετανάστευσης και ανάπτυξης. Για τον σκοπό αυτό, η ΕΕ θα πρέπει να συνάπτει συμφωνίες, σε κοινοτικό ή διμερές επίπεδο, με χώρες καταγωγής και διέλευσης οι οποίες περιλαμβάνουν πτυχές σχετικά με τη νόμιμη και την παράνομη μετανάστευση, την επανεισδοχή και την ανάπτυξη αυτών των χωρών, να ενθαρρύνει τις χώρες της ΕΕ να παρέχουν στους υπηκόους των χωρών εταίρων της ανατολικής και νότιας Ευρώπης ευκαιρίες νόμιμης μετανάστευσης, ειδικότερα με τη μορφή προσωρινής/κυκλικής μετανάστευσης, προκειμένου να αποτρέπεται η διαρροή εγκεφάλων και να προωθεί πολιτικές συνεργασίας με χώρες καταγωγής και διέλευσης, προκειμένου να καταπολεμηθεί ή να αποτραπεί η λαθρομετανάστευση, ειδικότερα με την ανάπτυξη των ικανοτήτων. Θα πρέπει επίσης η Ε.Ε. να ολοκληρώσει αποτελεσματικότερα τις μεταναστευτικές και τις αναπτυξιακές πολιτικές, να προωθήσει τις δράσεις συνανάπτυξης, όπως τη θέσπιση ειδικών χρηματοοικονομικών μέσων για τη μεταφορά με τους πλέον συμφέροντες όρους των αποταμιεύσεων και να υλοποιήσει με αποφασιστικότητα δράσεις οι οποίες αποφασίζονται με περιφέρειες εταίρους, συμπεριλαμβανομένων της Αφρικής, της Ανατολικής και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, της Λατινικής Ευρώπης, της Καραϊβικής και της Ασίας. Τέλος θα πρέπει να επισπεύσει την ανάπτυξη των βασικών εργαλείων της Παγκόσμιας Προσέγγισης της Μετανάστευσης και να διασφαλίσει τη συνοχή της υλοποίησης όλων των σχετικών δράσεων με την πολιτική αναπτυξιακής συνεργασίας και άλλες συναφείς πολιτικές της ΕΕ.

ο Συμβούλιο των Βρυξελλών (2009)

Στο Συμβούλιο των Βρυξελλών το 2009 ψηφίστηκε το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης (2010 – 2014) με προτεραιότητες τη λειτουργία μηχανισμού

αξιολόγησης των συμφωνιών επανεισδοχής, τη σύναψη συμφωνιών επανεισδοχής σε κοινοτικό επίπεδο με χώρες όπως το Αφγανιστάν και το Ιράκ, η χρηματοδότηση από την Ένωση της δημιουργίας υποδομών στις τρίτες χώρες για τη διαχείριση της παράνομης μετανάστευσης και η ενίσχυση του διαλόγου με τρίτες χώρες με στόχο την αποφυγή ανθρωπιστικών τραγωδιών εξαιτίας της παράνομης μετανάστευσης. (Καλοφωλιάς 2011:19)

ΚΕΦ 3 Ο ΧΩΡΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ – ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΡΟΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

3.1.Ο ΧΩΡΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Ο χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης συγκαταλέγεται μεταξύ των προτεραιοτήτων της Ένωσης, όχι μόνο επειδή αποτελεί έναν από τους θεμελιώδεις στόχους της Ένωσης αλλά εξίσου, και υπεράνω όλων, επειδή αυτός ο χώρος αποτελεί το κέντρο των συμφερόντων των Ευρωπαίων πολιτών. Το 17% όλων των νομοθετικών προτάσεων της Επιτροπής αφορά τον τομέα της ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, γεγονός που τονίζει τη σημασία που προσλαμβάνει ο συγκεκριμένος τομέας στο πρόγραμμα μεταρρύθμισης της Επιτροπής. (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-06-848_el.htm)

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ (1999) θέτει ως βασικό στόχο της Ε.Ε. έναν χώρο Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης χωρίς εσωτερικά σύνορα. Οι βάσεις αυτού του ενιαίου χώρου τέθηκαν με αυτή τη συνθήκη με την τοποθέτηση των θεμάτων ασύλου, μετανάστευσης και δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις κάτω από την κοινοτική δικαιοδοσία. Η σταδιακή πορεία προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση μάλιστα είναι ιδιαίτερα εμφανής στο πεδίο της ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης με την μεταφορά των θεμάτων της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, του ασύλου, της μετανάστευσης, της διέλευσης των εξωτερικών συνόρων και της δικαστικής συνεργασίας από το επίπεδο της Διακυβερνητικής Συνεργασίας, στο οποίο υπαγόταν κατά τις προβλέψεις της Συνθήκης του Μάαστριχτ, στο Κοινοτικό Πλαίσιο με την Συνθήκη του Άμστερνταμ.

Με τη συνθήκη της Λισσαβόνας ενισχύεται η υλοποίηση ενός κοινού ευρωπαϊκού χώρου, στον οποίον τα πρόσωπα κυκλοφορούν ελεύθερα και χαίρουν αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Η υλοποίηση ενός τέτοιου χώρου έχει επιπτώσεις σε τομείς, στους οποίους οι προσδοκίες των ευρωπαίων πολιτών είναι μεγάλες, όπως η μετανάστευση, η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος ή η τρομοκρατία. Οι εν λόγω προβληματικές έχουν έντονη διασυνοριακή διάσταση και, επομένως, απαιτούν αποτελεσματική συνεργασία σε επίπεδο κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η συνθήκη της Λισσαβόνας κατανέμει τα θέματα που άπτονται του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης σε τέσσερις τομείς (http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/lisbon_treaty/ai0022_el.htm):

- **πολιτικές σχετικά με τον έλεγχο στα σύνορα**, το άσυλο και τη μετανάστευση. Σε αυτόν τον τομέα βασικοί στόχοι είναι η καθιέρωση κοινής διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ χάρη κυρίως στην ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα, ονόματι Frontex, η δημιουργία κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου που θα στηρίζεται σε ενιαίο ευρωπαϊκό καθεστώς ασύλου και κοινές διαδικασίες χορήγησης και ανάκλησης του ασύλου και η θέσπιση κανόνων, προϋποθέσεων και δικαιωμάτων σε θέματα νόμιμης μετανάστευσης.
- **Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις**. Οι βασικοί στόχοι είναι η εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης καθώς κάθε δικαστικό σύστημα οφείλει να αναγνωρίζει ως έγκυρες και εφαρμοστέες τις αποφάσεις που εκδίδονται από τα δικαστικά συστήματα των άλλων κρατών μελών, η ουσιαστική πρόσβαση στη δικαιοσύνη, η ανάπτυξη εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης των διαφορών, η κατάρτιση των δικαστών και των άλλων λειτουργών και υπαλλήλων του τομέα απονομής της δικαιοσύνης,
- **Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις**. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ μπορούν στο εξής να θεσπίζουν ελάχιστους κανόνες όσον αφορά τον ορισμό και τις κυρώσεις των πιο σοβαρών ποινικών αδικημάτων. Επιπλέον, η ΕΕ μπορεί επίσης να παρέμβει στον ορισμό κοινών κανόνων όσον αφορά τη διεξαγωγή ποινικής διαδικασίας, για παράδειγμα όσον αφορά το παραδεκτό των αποδείξεων ή τα δικαιώματα των προσώπων.
- **Αστυνομική συνεργασία**. Η συνθήκη της Λισσαβόνας προβλέπει την προοδευτική ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ). Πράγματι, η συνθήκη της Λισσαβόνας, όπως και με τη Eurojust, επιτρέπει στο εξής στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να αναπτύξουν περαιτέρω τις αποστολές και τις αρμοδιότητες της Ευρωπόλ στο πλαίσιο της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας.

Οι προτεραιότητες της Ε.Ε. για το χώρο δικαιοσύνης ελευθερίας και ασφάλειας καθορίζονται στα προγράμματα του Τάμπερε (1999-2004), της Χάγης (2004-2009) και της Στοκχόλμης (2010-2014). Στο πλαίσιο του προγράμματος της Χάγης, στα τέλη του 2005 παρουσιάστηκε πρόγραμμα δράσης για τη νόμιμη μετανάστευση, περιλαμβανομένων των διαδικασιών εισδοχής. Αυτό στηρίχθηκε στα αποτελέσματα των συζητήσεων σχετικά με την Πράσινη Βίβλο για μια κοινοτική προσέγγιση της διαχείρισης της οικονομικής μετανάστευσης¹⁷. Η ενσωμάτωση των μεταναστών αποτελεί προτεραιότητα της ημερήσιας διάταξης του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης για το πρόγραμμα της Χάγης, με το οποίο το Συμβούλιο επιβεβαίωσε την ανάγκη μεγαλύτερου συντονισμού των εθνικών πολιτικών ενσωμάτωσης και των κοινοτικών πρωτοβουλιών σε αυτό τον τομέα.

3.2. ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΔΟΥΒΛΙΝΟΥ: ΔΟΥΒΛΙΝΟ 1 ΚΑΙ ΔΟΥΒΛΙΝΟ 2

Η σύμβαση του Δουβλίνου είχε υπογραφεί στο Δουβλίνο το 1990 και άρχισε να ισχύει από το 1997 με τη συμμετοχή και των 15 τότε κρατών μελών αλλά και της Νορβηγίας και της Ισλανδίας που είχαν συνυπογράψει τη Συνθήκη Σενγκεν. Η σύμβαση εδραίωσε ένα σύστημα καθορισμού του κράτους του κράτους μέλους που είναι αρμόδιο να εξετάσει την αίτηση ασύλου που μπορεί να υποβληθεί από πολίτες

¹⁷COM (2004) 811 τελικό της 11^{ης} Ιανουαρίου 2005, Βρυξέλλες

τρίτου κράτους. Σκοπός του συστήματος αυτού είναι το να αποκλείσει τη δυνατότητα πολλαπλών αιτήσεων ασύλου που καθιστά πιθανή η ελεύθερη κυκλοφορία στο χώρο Σένγκεν. Η σύμβαση του Δουβλίνου ήταν ένα κείμενο διεθνούς δικαίου το οποίο είχαν συνυπογράψει τα κράτη μέλη χωρίς όμως να αποτελεί τμήμα του Κοινοτικού κεκτημένου. (Γιώτη Παπαδάκη Ό, 2011:6)

Το Σύστημα του Δουβλίνου (2003) που αποτελείται από τον Κανονισμό Δουβλίνο 2¹⁸ και τον κανονισμό EURODAC¹⁹, θεσπίζει τα κριτήρια που καθορίζουν ποιό κράτος μέλος είναι αρμόδιο να εξετάσει μια αίτηση ασύλου. Ο Κανονισμός Δουβλίνο 2 θέτει την αρχή ότι ένα μόνο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέταση μιας αίτησης ασύλου. Έτσι αποφεύγεται η αποστολή των αιτούντων άσυλο από τη μια χώρα στην άλλη, αλλά και αποτρέπεται η κατάχρηση του συστήματος με την υποβολή περισσότερων αιτήσεων ασύλου από ένα μόνο άτομο.

Ο Κανονισμός του Δουβλίνου 2 αντικαθιστά τη σύμβαση του Δουβλίνου του 1990 η οποία όριζε τα κριτήρια για τον προσδιορισμό του αρμόδιου κράτους όσον αφορά την εξέταση αίτησης ασύλου. Όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. εφαρμόζουν τον κανονισμό καθώς επίσης και η Νορβηγία, η Ισλανδία, η Ελβετία και το Λιχτενστάιν. Τα σημαντικότερα κριτήρια που εισάγονται σε αυτόν τον κανονισμό είναι ότι λαμβάνεται υπόψη η Αρχή της ενότητας των οικογενειών και εν συνεχεία εάν ένα κράτος χορήγησε στον αιτούντα ισχύοντα τίτλο διαμονής ή έγκυρη θεώρηση, θεωρείται και υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης, όπως επίσης και το κράτος του οποίου εισήλθε παράνομα από τα σύνορα ο αιτών. Εάν δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί το κράτος μέλος το οποίο είναι υπεύθυνο βάσει των κριτηρίων που απαριθμούνται, υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης είναι το πρώτο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση ασύλου.

Ο νέος αυτός κανονισμός διατηρεί τις θεμελιώδεις αρχές του προηγούμενου κανονισμού, αλλά βελτιώνει ορισμένες πτυχές, που αφορούν κυρίως την αποτελεσματικότητά του. Προνοεί ένα μηχανισμό έγκαιρης προειδοποίησης και διαχείρισης κρίσεων, για να βοηθήσει την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της δυσλειτουργίας των εθνικών συστημάτων ασύλου. Προβλέπει επίσης καλύτερη και ισχυρότερη προστασία των αιτούντων άσυλο, κατοχυρώνοντας το δικαίωμα τους σε προσωπική συνέντευξη για να προσδιοριστεί το αρμόδιο για εξέταση της αίτησης κράτος όπως και το δικαίωμα τους στην πλήρη πληροφόρηση για τα δικαιώματά τους. Κατά κανόνα, ο νέος κανονισμός ορίζει ως μοναδικό λόγο για την κράτηση των αιτούντων άσυλο, τον σημαντικό κίνδυνο διαφυγής, ενώ η περίοδος κράτησης περιορίζεται σε τρεις μήνες.

Η Ελλάδα που αποτελεί ένα από τα κυριότερα σημεία εισόδου μεταναστών και αιτούντων άσυλο στην Ευρώπη καθώς αριθμεί 90% στο σύνολο των παράτυπων εισόδων στην Ε.Ε., καλείται να εξετάσει έναν μεγάλο αριθμό αιτήσεων, χωρίς να

¹⁸ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 343/2003 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 18^{ης} Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας.

¹⁹ Ο Κανονισμός EURODAC (2003) προβλέπει τη δημιουργία μιας βάσης δεδομένων δακτυλικών αποτυπωμάτων των αιτούντων άσυλο με σκοπό τη διευκόλυνση του καθορισμού του κράτους μέλους που είναι αρμόδιο να εξετάσει μια αίτηση ασύλου. Ο νέος κανονισμός (2012) παρέχει τις απαραίτητες εγγυήσεις για την εξασφάλιση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και, συνεπώς, συμμορφώνεται πλήρως με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

διαθέτει ούτε την κατάλληλη υποδομή ούτε την ετοιμότητα για να ανταπεξέλθει αποτελεσματικά στη νέα αυτή πραγματικότητα. Λόγω αυτής της κατάστασης, πολλά κράτη μέλη της Ε.Ε. έχουν αρχίσει να αναστέλλουν την επαναπροώθηση των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα, υποστηρίζοντας ότι οι συνθήκες κράτησης των αιτούντων ασύλου και οι διαδικασίες εξέτασης των αντίστοιχων αιτήσεων δεν ανταποκρίνονται στις Αρχές της Διακήρυξης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Έτσι, από το 2010 το Βέλγιο ανακοίνωσε ότι θα παύσει την επαναπροώθηση αιτούντων ασύλου στην Ελλάδα και ότι οι αιτήσεις για παραχώρηση ασύλου θα εξετάζονται από το Βέλγιο καθώς πιστεύουν ότι στην Ελλάδα δεν γίνονται σεβαστά τα δικαιώματα των προσφύγων. Το παράδειγμα του Βελγίου ακολούθησαν και άλλες χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Νορβηγία, η Ισλανδία, η Αυστρία και η Σουηδία, ενώ από το 2011 ακολούθησαν η Γερμανία και η Γαλλία. Αποτελεί επιτακτική ανάγκη η αναθεώρηση του Κανονισμού Δουβλίνο 2, καθώς δεν είναι σε θέση πλέον να ανταπεξέλθει στη νέα, αναδυόμενη πραγματικότητα όπου ορισμένα μόνο κράτη μέλη καλούνται να επωμιστούν το βάρος της έλευσης μεγάλου αριθμού αιτούντων άσυλο που προσπαθούν μέσω της Ελλάδας να φτάσουν στην Ευρώπη. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προσανατολίζεται στη συνέχιση της αναστολής επιστροφών ζητώντας παράλληλα τη θέσπιση της αυτόματης αναστολής μεταφορών σε κράτη όπως η Ελλάδα που αντιμετωπίζει έντονες μεταναστευτικές πιέσεις. (Μεταναστευτικά επίκαιρα 2011 : 3-4).

Τα κυριότερα προβλήματα στον κανονισμό του Δουβλίνο 2 εντοπίζονται στην υπόθεση ίδιου επιπέδου δικαιοσύνης σε όλα τα κράτη μέλη και στο ότι τα κράτη μέλη δεν είναι πάντα σύμφωνα σε ότι τις αφορά με τις περιστάσεις υπό τις οποίες πρέπει να εφαρμόζονται ορισμένες διατάξεις του κανονισμού, στην ανισότητα των αιτημάτων και των αναγνωρίσεων μεταξύ των κρατών μελών, στη μη ρητή κατοχύρωση του δικαιώματος προσφυγής κατά απόφασης μετακίνησης σε άλλο κράτος, στο μη συνυπολογισμό ότι οι αιτούντες είναι πιθανόν να έχουν λόγους προτίμησης κάποιου συγκεκριμένου κράτους εξαιτίας παρουσίας μελών της κοινότητάς τους, καλύτερης γνώσης γλώσσας κ.α. και τέλος στο ότι ο κανονισμός του Δουβλίνου δεν εφαρμόζεται στους αιτούντες επικουρική προστασία. Για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων είναι αναγκαία η ύπαρξη μεταρρυθμίσεων στο σύστημα του Δουβλίνου προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα και η εξασφάλιση υψηλότερων επιπέδων προστασίας σε όσος επικαλούνται τη διαδικασία αυτή. Οι προτάσεις περιλαμβάνουν την επέκταση της ισχύος του κανονισμού και τη συνεκτικότητά του με το ευρωπαϊκό κεκτημένο στον τομέα του ασύλου, την αποσαφήνιση της παύσης αρμοδιότητας ενός κράτους και τέλος τη μεταφορά αιτούντων και τη διοχέτευση πληροφοριών πριν τη μετακίνηση. (Γιώτη Παπαδάκη Ό, 2011: 9)

3.3.ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΛΑΙΣΙΟ ‘ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΡΟΩΝ’

Σε ένα χώρο ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης που βάλλεται από τις συνεχώς αυξανόμενες μεταναστευτικές ροές προς τα κράτη – μέλη ξεκινώντας από τη δεκαετία του ’90 ως αποτέλεσμα των πολιτικών εξελίξεων στην Ανατολική Ευρώπη αλλά και των πολεμικών συρράξεων σε Αφρική και Ασία, αποτελεί επιτακτική ανάγκη και πρόκληση για την Ε.Ε. η διαχείριση των μεταναστευτικών ροών και η δίκαιη μεταχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών.

Η Ένωση αποδέχεται τον διακριτό ρόλο των υπηκόων τρίτων χωρών ως τμήμα των μεταναστευτικών ροών, ο πληθυσμός των οποίων για το έτος 2010 αποτελεί περίπου το 4% του συνολικού πληθυσμού της Ε.Ε.²⁰ Η επιτροπή επιβεβαίωσε την ανάγκη για μια ισχυρή ευρωπαϊκή πολιτική για τη μετανάστευση και το άσυλο έχοντας υπόψη και τις εξελίξεις στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο και τις μεγάλες μετακινήσεις πληθυσμών από τη Λιβύη και την Τυνησία προς τα κράτη – μέλη της Ε.Ε.. Η ουσιαστική πρόοδος σε πολιτικές παρεμβάσεις και νομοθετικές ρυθμίσεις σε ό,τι αφορά την επιχειρησιακή συνεργασία και τις σχέσεις της Ένωσης με τις τρίτες χώρες θεωρείται περισσότερο απαραίτητη από ποτέ²¹.

Η μετανάστευση είναι στο επίκεντρο των πολιτικών συζητήσεων στην Ευρώπη και αποτελεί μία από τις στρατηγικές προτεραιότητες των εξωτερικών σχέσεων της Ένωσης. Η προσεκτική διαχείριση, μπορεί να αποτελέσει θετικό παράγοντα για την ανάπτυξη και την επιτυχία τόσο της Ένωσης όσο και των ενδιαφερομένων χωρών. Η ΕΕ θέτει τη μετανάστευση συστηματικά στην ημερήσια διάταξη των πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών διαλόγων της με τρίτες χώρες. Αυτός ο διάλογος συμβάλει στην αντιμετώπιση των διαφόρων διαστάσεων του φαινομένου της μετανάστευσης, όπως στον περιορισμό της παράνομης μετανάστευσης, τις συμφωνίες επανεισδοχής, την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, την ένταξη των μεταναστών στις κοινωνίες υποδοχής, την ενσωμάτωση των νόμιμων μεταναστών που μπορούν να συνεισφέρουν ως εργατικό δυναμικό αλλά και να συμβάλλουν θετικά στο δημογραφικό πρόβλημα της Ευρώπης.

Το πρόγραμμα-πλαίσιο δημιουργεί μηχανισμούς οικονομικής αλληλεγγύης καλύπτοντας τέσσερις τομείς: τους ελέγχους και την επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων, την επιστροφή των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα στην ΕΕ, την ένταξη των νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών και το άσυλο. Έχει σχεδιαστεί για να βελτιώσει τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και για να ενισχυθεί η αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών. Περιλαμβάνει τέσσερις διαστάσεις. Η πρώτη αφορά την ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων με τη σύσταση του Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων²², η δεύτερη αφορά την πολιτική για το άσυλο με την σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων²³, το τρίτο αφορά την κοινωνική, πολιτική και πολιτισμική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών, με τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης²⁴ και η τέταρτη αφορά την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και την επιστροφή

²⁰ COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE OF THE REGIONS. European agenda for the integration of Third – Country Nationals {sec(2011)957 final}.

COM(2011)455 final, Βρυξέλλες, 20.7.2011

²¹ COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS . Communication on migration COM (2011) 248/3

²² απόφαση αριθ. 574/2007/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Μαΐου 2007, σχετικά με τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων για την περίοδο 2007 έως 2013

²³ απόφαση αριθ. 573/2007/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Μαΐου 2007, σχετικά με τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων για την περίοδο 2008 έως 2013

²⁴ απόφαση 2007/435/EK του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2007, για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών για την περίοδο 2007 έως 2013

των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα στην ΕΕ με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής²⁵.

Η ανακοίνωση, η οποία χαρτογραφεί τις γενικές γραμμές του προγράμματος-πλαίσιου, συνοδεύεται από τέσσερις προτάσεις που αποτελούν τα μέσα για τη δημιουργία των τεσσάρων ταμείων που αντιστοιχούν σε κάθε ένα από τους τέσσερις τομείς πολιτικής. Το συνολικό ποσό που προβλέπεται για το πρόγραμμα-πλαίσιο «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών» ανέρχεται σε 5.866 εκατομμύρια για την περίοδο 2007-2013. Τα ακόλουθα ποσά θα πρέπει επίσης να κατανέμονται σε 285,1 εκατ. ευρώ για τον Οργανισμό FRONTEX, 900 εκατ. ευρώ για την υλοποίηση έργων μεγάλης κλίμακας σε συστήματα πληροφοριών και σε 62,3 εκατ. ευρώ για τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για τη μετανάστευση. (http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/114509_en.htm)

Σύμφωνα με προτεραιότητες και στόχους που ορίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα Ταμεία χορηγούν επιδοτήσεις για την υποστήριξη σχεδίων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που λαμβάνουν ήδη χρηματοδότηση από δημόσιες ή ιδιωτικές πηγές. Η χρηματοδότηση του Ταμείου δεν πρέπει να υπερβαίνει το 50% του κόστους των εθνικών μέτρων. Κατ' εξαίρεση, εάν το συγκεκριμένο σχέδιο εγγράφεται στο πλαίσιο των ειδικών προτεραιοτήτων που ορίζονται στους στρατηγικούς προσανατολισμούς, το ποσοστό αυτό μπορεί να ανέλθει στο 75% στις χώρες της ΕΕ που υπάγονται στο Ταμείο Συνοχής. Στα Ετήσια Προγράμματα της Ελλάδας, η Κοινοτική Χρηματοδότηση και η Εθνική Χρηματοδότηση ανέρχονται σε ποσοστά 75% και 25% αντίστοιχα²⁶.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει υιοθετήσει Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές, οι οποίες καθορίζουν το πλαίσιο παρέμβασης του κάθε Ταμείου, ώστε να διασφαλίζεται μια συνεκτική και αποτελεσματική πολιτική. Οι κατευθυντήριες γραμμές προδιαγράφουν το πλαίσιο δράσης του κάθε Ταμείου στη βάση ενός Πολυετούς Προγραμματισμού που οργανώνεται σε δύο περιόδους προγραμματισμού και στηρίζεται σε μία διπλή προσέγγιση. Περιλαμβάνει τον πολυετή προγραμματισμό όπου το κάθε κράτος μέλος ετοιμάζει το πολυετές του πρόγραμμα που θα περιλαμβάνει προτεραιότητες και στρατηγική δράσεων και το οποίο υποβάλλεται στην Επιτροπή για έγκριση, βάσει των στρατηγικών κατευθύνσεων που έχουν καθοριστεί και τον ετήσιο προγραμματισμό για κάθε κράτος μέλος, κατόπιν εξειδίκευσης του Πολυετούς Προγράμματος, βάσει της συμφωνηθείσας στρατηγικής και της χορήγησης πόρων που θα προκύψει από την εφαρμογή αυστηρά ορισθέντων κριτηρίων.

Ο χρόνος από την έναρξη των δράσεων που έχουν εγκριθεί μέχρι την ολοκλήρωσή τους ακολουθεί τον Κανόνα N+2 έτη. Οι δαπάνες που συνδέονται με

²⁵ απόφαση αριθ. 575/2007/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Μαΐου 2007, για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής για την περίοδο 2008 έως 2013

²⁶ Με Πρόταση ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για την τροποποίηση της απόφασης αριθ. 574/2007/EK, υπάρχει η δυνατότητα αύξησης του ποσοστού συγχρηματοδότησης του Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων για ορισμένα κράτη μέλη τα οποία αντιμετωπίζουν ή απειλούνται από σοβαρές δυσκολίες σε σχέση με τη χρηματοοικονομική τους σταθερότητα /* COM/2012/0527 final - 2012/0253 (COD) */. Το ποσοστό αυτό μπορεί να φτάσει έως και το 95%.

ένα σχέδιο και οι αντίστοιχες πληρωμές μη συμπεριλαμβανομένων των αποσβέσεων πρέπει να πραγματοποιούνται μετά την 1 η Ιανουαρίου του έτους που αναφέρεται στην απόφαση χρηματοδότησης με την οποία εγκρίνονται τα ετήσια προγράμματα των κρατών μελών. Η περίοδος επιλεξιμότητας λήγει στις 30 Ιουνίου του έτους N+2.

Για την εφαρμογή του πολυετούς προγράμματος και των ετησίων προγραμμάτων του, το κράτος μέλος ορίζει σε εθνικό επίπεδο:

1. Μια υπεύθυνη αρχή: η αρχή αυτή είναι ο λειτουργικός φορέας του κράτους μέλους. Μπορεί να είναι εθνική δημόσια αρχή ή φορέας διορισμένος από το κράτος μέλος ή φορέας διεπόμενος από το ιδιωτικό δίκαιο του κράτους μέλους. Η υπεύθυνη αρχή είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση του πολυετούς προγράμματος και των ετήσιων προγραμμάτων που υποστηρίζονται από το Ταμείο και διαχειρίζεται κάθε επικοινωνία με την Επιτροπή.
2. Μια αρχή πιστοποίησης: εθνική δημόσια αρχή ή φορέας, ή άτομο που ενεργεί ως τέτοιος φορέας ή αρχή, που ορίζεται από το κράτος μέλος για να πιστοποιεί τις δηλώσεις δαπανών πριν από την αποστολή τους στην Επιτροπή,
3. Μια ελεγκτική αρχή: εθνική δημόσια αρχή ή φορέας, υπό την προϋπόθεση ότι είναι λειτουργικά ανεξάρτητη/ος από την υπεύθυνη αρχή και από την αρχή πιστοποίησης, που διορίζεται από το κράτος μέλος και έχει την ευθύνη να ελέγχει την αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου.

3.4. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ

Στα πλαίσια από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεμάτων που άπτονται της λαθρομετανάστευσης καθώς επίσης και της εφαρμογής αποτελεσματικών κοινών προτύπων, όσον αφορά τον έλεγχο και την επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων, καθίσταται αναγκαίος ένας κοινοτικός μηχανισμός οικονομικής αλληλεγγύης για την υποστήριξη των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης και της υποχρέωσης των κρατών μελών συμμορφώσεως με τον Κοινοτικό Κώδικα σχετικά με το καθεστώς διέλευσης των συνόρων από πρόσωπα (Κώδικας Συνόρων Σένγκεν). Μέσα σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων (Απόφαση 2007/574/EK). Η Απόφαση αυτή αποτελεί μέρος του Προγράμματος-Πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Αλληλεγγύη και Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ροών». Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων, ουσιαστικά, εκφράζει την αλληλεγγύη, μέσω οικονομικών ενισχύσεων, στα κράτη μέλη που εφαρμόζουν τις διατάξεις Σένγκεν για τα εξωτερικά σύνορα.

Το ζήτημα της ανισοκατανομής των βαρών στη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων αναδείχθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ανακοίνωσή της, της 7ης Μαΐου 2002, με τον τίτλο «Προς μια ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης»²⁷ και η οποία υποστηρίχθηκε από το Συμβούλιο στο «Σχέδιο διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης»(Απόφαση του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002,

²⁷Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Προς μια ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.COM(2002) 233. Βρυξέλλες, 7.5.2002

για τη θέσπιση προγράμματος δράσης για τη διοικητική συνεργασία στους τομείς των εξωτερικών συνόρων, των θεωρήσεων, του ασύλου και της μετανάστευσης (πρόγραμμα ARGO) (2002/463/EK) της 14ης Ιουνίου 2002.

Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 2007/2004 για τη σύσταση του «Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (Frontex) με στόχο τη βελτίωση της ολοκληρωμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτέλεσε σημαντικό βήμα στην επιχειρησιακή διάσταση του Ευρωπαϊκού Κοινού Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης των Συνόρων.

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων και των στόχων που έχει καθορίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων συμμετέχει, με επιχορηγήσεις, στη χρηματοδότηση μη κερδοσκοπικών σχεδίων, που στηρίζονται ήδη από δημόσιες και ιδιωτικές δράσεις. Οι ετήσιοι πόροι του ταμείου κατανέμονται μεταξύ των κρατών μελών σύμφωνα με είδη συνόρων (30% των πόρων του Ταμείου χορηγούνται για τα εξωτερικά επίγεια σύνορα, 35% για τα εξωτερικά θαλάσσια σύνορα, 20% για τα αεροδρόμια, 15% για τα προξενικά γραφεία) και σύμφωνα με τους κανόνες στάθμισης που έχει καθορίσει ο Frontex. Για το σκοπό αυτό, ο Frontex συντάσσει κάθε χρόνο έκθεση ανάλυσης των κινδύνων όπου περιγράφει τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν τα κράτη μέλη για τη διεξαγωγή επιτήρησης των συνόρων.

Σύμφωνα με την Βασική Πράξη 574/2007/EK το Ταμείο συμβάλλει στην επίτευξη βασικών στόχων που περιλαμβάνουν και ειδικούς στόχους σε εθνικό επίπεδο που αναλύονται ως εξής:

Γενικός στόχος α) Αποτελεσματική οργάνωση αποστολών ελέγχου, που καλύπτουν τόσο το έργο των ελέγχων όσο και της επιτήρησης, αναφορικά με τα εξωτερικά σύνορα

Ειδικοί στόχοι:

- i. Εφαρμογή των συστάσεων, των επιχειρησιακών κανόνων και των βέλτιστων πρακτικών, που προκύπτουν από την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ κρατών μελών στον τομέα του ελέγχου των συνόρων,
- ii. Ανάπτυξη και εφαρμογή των μέτρων που απαιτούνται για τη βελτίωση των συστημάτων επιτήρησης μεταξύ των σημείων διέλευσης των συνόρων,
- iii. Θέσπιση μέτρων ή ανάπτυξη αποτελεσματικών συστημάτων που παρέχουν τη δυνατότητα μεθοδικής συλλογής σχετικών πληροφοριών για την εξέλιξη της κατάστασης που παρατηρείται πλησίον των εξωτερικών συνόρων και αμέσως μετά από αυτά, καθώς και εντός και εκτός αυτών,
- iv. Εξασφάλιση της δέουσας καταχώρησης του αριθμού ατόμων που διέρχονται όλα τα είδη εξωτερικών συνόρων (χερσαία, εναέρια και θαλάσσια),
- v. Εισαγωγή ή αναβάθμιση ενός συστήματος συλλογής στατιστικών και διοικητικών δεδομένων σχετικά με τις κατηγορίες ταξιδιωτών, τον αριθμό και τον χαρακτήρα των ελέγχων και των μέτρων επιτήρησης που εφαρμόζονται στα διάφορα είδη εξωτερικών συνόρων, βάσει καταχώρησης, και άλλων πηγών συλλογής δεδομένων,
- vi. Καθιέρωση αποτελεσματικού, διαρθρωτικού, στρατηγικού και επιχειρησιακού συντονισμού μεταξύ όλων των αρχών που δρουν στα σημεία διέλευσης των

- συνόρων,
- vii. Βελτίωση της ικανότητας και των προσόντων των συνοριοφυλάκων για την εκτέλεση των αποστολών επιτήρησης, παροχής συμβουλών και ελέγχου,
 - viii. Βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών σε εθνικό επίπεδο μεταξύ των αρχών που είναι υπεύθυνες για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων και μεταξύ αυτών των αρχών και άλλων αρχών υπεύθυνων για τη μετανάστευση, το άσυλο και άλλα συναφή θέματα,
 - ix. Προώθηση ποιοτικών προτύπων διαχείρισης.

Γενικός στόχος β) Αποτελεσματική διαχείριση από τα κράτη μέλη των ροών ατόμων στα εξωτερικά σύνορα για να εξασφαλισθεί, αφενός μεν, υψηλό επίπεδο προστασίας στα εξωτερικά σύνορα, αφετέρου δε, απρόσκοπτη διέλευση των εξωτερικών συνόρων σύμφωνα με το κεκτημένο Σένγκεν, καθώς και τις αρχές της κόσμιας μεταχείρισης και της αξιοπρέπειας

Ειδικοί στόχοι:

- i. Εκτός από την περίπτωση των “προσωρινών εξωτερικών συνόρων²⁸”, την ανάπτυξη νέων μεθόδων εργασίας, υλικοτεχνικών μέτρων και τεχνολογιών αιχμής για την ενίσχυση των συστηματικών ελέγχων προσώπων κατά την είσοδο και την έξοδό τους στα σημεία διέλευσης των συνόρων,
- ii. Προώθηση της χρήσης τεχνολογίας και εξειδικευμένης κατάρτισης του προσωπικού που είναι επιφορτισμένο με την αποτελεσματική αξιοποίησή τους,
- iii. Προώθηση της ανταλλαγής πληροφοριών και βελτίωση της κατάρτισης σχετικά με τα παραποιημένα ή πλαστά ταξιδιωτικά έγγραφα, μεταξύ άλλων με την ανάπτυξη και τη διανομή κοινών εργαλείων και πρακτικών με σκοπό την ανίχνευση αυτών των εγγράφων,
- iv. Προώθηση αποτελεσματικής και σε πραγματικό χρόνο ανάγνωσης δεδομένων στα συνοριακά σημεία διέλευσης, μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων ευρείας κλίμακας όπως το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) και το Σύστημα Πληροφοριών Θεωρήσεων (VIS), και αποτελεσματική και σε πραγματικό χρόνο ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ όλων των συνοριακών σημείων διέλευσης που βρίσκονται κατά μήκος των εξωτερικών συνόρων,
- v. Εξασφάλιση της καλύτερης δυνατής εφαρμογής, σε επιχειρησιακό και τεχνικό επίπεδο, των αποτελεσμάτων των αναλύσεων κινδύνων.

Γενικός στόχος γ) Ομοιόμορφη εφαρμογή από τους συνοριοφύλακες των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου σχετικά με τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων, ιδίως του

²⁸ Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 της Απόφασης 575/2007/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Μαΐου 2007 σχετικά με τη σύσταση του Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων ως «προσωρινά εξωτερικά σύνορα» εννοούνται :

A) Τα κοινά σύνορα μεταξύ ενός κράτους μέλους το οποίο εφαρμόζει πλήρως το κεκτημένο Σένγκεν και ενός κράτους μέλους το οποίο έχει την υποχρέωση να το εφαρμόζει πλήρως σύμφωνα με την αντίστοιχη Πράξη Προσχώρησής του, αλλά για το οποίο δεν έχει ακόμα τεθεί σε ισχύ η σχετική απόφαση του Συμβουλίου που το εξουσιοδοτεί να εφαρμόζει πλήρως αυτό το κεκτημένο

B) Τα κοινά σύνορα μεταξύ δύο κρατών μελών τα οποία έχουν την υποχρέωση να εφαρμόζουν πλήρως το κεκτημένο Σένγκεν σύμφωνα με τις αντίστοιχες Πράξεις Προσχώρησής τους, αλλά για τα οποία δεν έχει ακόμα τεθεί σε ισχύ η σχετική απόφαση του Συμβουλίου που τα εξουσιοδοτεί να εφαρμόζουν πλήρως αυτό το κεκτημένο.

κανονισμού (ΕΚ) αριθ . 562/2006,

Ειδικοί στόχοι:

- i. Σταδιακή καθιέρωση σε κάθε κράτος μέλος της ενιαίας εκπαίδευσης, κατάρτισης και των ενιαίων προσόντων των συνοριοφυλάκων, ιδιαίτερα εφαρμόζοντας το κοινό βασικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα που καταρτίζεται από τον Οργανισμό και συμπληρώνοντας, με συνεκτικό τρόπο, τις δραστηριότητες του Οργανισμού στον συγκεκριμένο τομέα,
- ii. Υποστήριξη και ανάπτυξη των ανταλλαγών και των αποσπάσεων συνοριοφυλάκων μεταξύ των κρατών μελών, προς συμπλήρωση των κατευθυντηρίων γραμμών και των δραστηριοτήτων του Οργανισμού στον συγκεκριμένο τομέα,
- iii. Προώθηση της χρήσης συμβατών τεχνολογιών αιχμής κατά μήκος των εξωτερικών συνόρων, εφόσον αυτό είναι απαραίτητο για την ορθή, αποτελεσματική ή ενιαία εφαρμογή των κανόνων,
 - i. Προώθηση της ικανότητας των αρχών με στόχο την εφαρμογή των ιδίων διαδικασιών και τη λήψη συνεπών, ταχειών και υψηλής ποιότητας αποφάσεων σχετικά με τη διέλευση εξωτερικών συνόρων, συμπεριλαμβανομένης της έκδοσης θεωρήσεων,
 - ii. Προώθηση της χρήσης του κοινού Πρακτικού Εγχειριδίου για τους συνοριοφύλακες,
- iii. Κατασκευή και αναβάθμιση χώρων και κέντρων για πρόσωπα στα οποία απαγορεύεται η είσοδος και για πρόσωπα που συλλαμβάνονται μετά από παράνομη διέλευση των συνόρων ή ενώ πλησιάζουν τα εξωτερικά σύνορα με σκοπό την παράνομη είσοδο στο έδαφος των κρατών μελών,
- iv. Αναβάθμιση της ασφάλειας στις εγκαταστάσεις των συνοριακών σημείων διέλευσης, για να εξασφαλίζονται η ασφάλεια των συνοριοφυλάκων καθώς και η προστασία του εξοπλισμού, των συστημάτων επιτήρησης και των μέσων μεταφοράς.

Γενικός στόχος δ) Βελτίωση της διαχείρισης δραστηριοτήτων που οργανώνονται από τις προξενικές και άλλες υπηρεσίες των κρατών μελών σε τρίτες χώρες όσον αφορά τις ροές υπηκόων τρίτων χωρών στο έδαφος των κρατών μελών και της συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών στο συγκεκριμένο τομέα.

Ειδικοί στόχοι:

- i. Αναβάθμιση της επιχειρησιακής ικανότητας του δικτύου υπαλλήλων συνδέσμων για τη μετανάστευση και την προώθηση στενότερης συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών των κρατών μελών μέσω του δικτύου,
- ii. Θέσπιση μέτρων που στοχεύουν στην παροχή βοήθειας στα κράτη μέλη και στους μεταφορείς ώστε να φέρουν εις πέρας τις υποχρεώσεις που τους επιβάλλονται δυνάμει της οδηγίας 2004/82/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την υποχρέωση των μεταφορέων να κοινοποιούν τα στοιχεία των επιβατών και του άρθρου 26 της Σύμβασης της 19ης Ιουνίου 1990 για την εφαρμογή της συμφωνίας του Σένγκεν της 14ης Ιουνίου 1985 μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά

- σύνορα (εφεξής αποκαλούμενη "Σύμβαση Σένγκεν"), ώστε να αποφεύγονται οι παράνομες αφίξεις στα εξωτερικά σύνορα,
- iii. Προώθηση αποτελεσματικότερης συνεργασίας με τους μεταφορείς στα αεροδρόμια των χωρών αναχώρησης, μεταξύ άλλων μέσω της ενιαίας κατάρτισης του προσωπικού τους όσον αφορά τα ταξιδιωτικά έγγραφα,
 - iv. Προώθηση ποιοτικής διαχείρισης, καλών υπηρεσιών και εγκαταστάσεων όσον αφορά την υποδομή της διαδικασίας αιτήσεων θεώρησης,
 - v. Προώθηση της συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών για τη βελτίωση των δυνατοτήτων των προξενικών υπηρεσιών να εξετάζουν αιτήσεις θεώρησης,
 - vi. Προώθηση κοινών πρακτικών έρευνας, ενιαίων διοικητικών διαδικασιών και αποφάσεων σχετικά με τις θεωρήσεις που εκδίδονται από τις προξενικές υπηρεσίες ενός κράτους μέλους τις εγκατεστημένες σε διάφορες τρίτες χώρες,
 - vii. Ενθάρρυνση της ανάπτυξης συστηματικής και τακτικής συνεργασίας μεταξύ των προξενικών και άλλων υπηρεσιών διαφόρων κρατών μελών, ιδίως σε συνδυασμό με το VIS, μεταξύ άλλων με την από κοινού συγκέντρωση των πόρων και των μέσων για την έκδοση θεωρήσεων, με την ανταλλαγή πληροφοριών, μελετών και ερευνών σχετικά με τις αιτήσεις θεώρησης και με τη δημιουργία κοινών κέντρων εξέτασης των αιτήσεων για τη χορήγηση θεώρησης,
 - viii. Ενθάρρυνση των εθνικών πρωτοβουλιών που στοχεύουν σε κοινές πρακτικές έρευνας και στην ομοιομορφία των διοικητικών διαδικασιών και αποφάσεων σχετικά με τις θεωρήσεις που εκδίδονται από τις προξενικές υπηρεσίες διαφόρων κρατών μελών,
 - ix. Δημιουργία κοινών προξενικών γραφείων.

Οι Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές που αντιστοιχούν στη χρονική περίοδο 2007-2013, έχουν εγκριθεί με την Απόφαση 2007/599/EK²⁹ καθορίζοντας πέντε κοινοτικές προτεραιότητες ανά στόχο του Ταμείου ως εξής:

Προτεραιότητα 1: Υποστήριξη για την περαιτέρω σταδιακή εγκαθίδρυση του κοινού ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης των συνόρων όσον αφορά τους ελέγχους προσώπων στα εξωτερικά σύνορα και την επιτήρηση των συνόρων αυτών.

Προτεραιότητα 2: Υποστήριξη της ανάπτυξης και της εφαρμογής των εθνικών στοιχείων που συνιστούν το ευρωπαϊκό σύστημα επιτήρησης για τα εξωτερικά σύνορα και ένα μόνιμο ευρωπαϊκό δίκτυο περιπολίας στα νότια θαλάσσια σύνορα των κρατών μελών της ΕΕ.

Προτεραιότητα 3: Υποστήριξη για την έκδοση θεωρήσεων και την αντιμετώπιση της λαθρομετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένου του εντοπισμού πλαστών ή παραποιημένων εγγράφων, μέσω της τόνωσης των δραστηριοτήτων που

²⁹ Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Αυγούστου 2007 για την εφαρμογή της απόφασης αριθ. 574/2007/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση στρατηγικών κατευθυντηρίων γραμμών για την περίοδο 2007-2013 [κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2007) 3925] (2007/599/EK)

διοργανώνονται από τις προξενικές και άλλες υπηρεσίες των κρατών μελών σε τρίτες χώρες.

Προτεραιότητα 4: Υποστήριξη για τη δημιουργία των συστημάτων πληροφορικής που απαιτούνται για την εφαρμογή των κοινοτικών νομικών πράξεων στον τομέα των εξωτερικών συνόρων και των θεωρήσεων.

Προτεραιότητα 5: Υποστήριξη για την πραγματική και αποτελεσματική εφαρμογή των σχετικών κοινοτικών νομικών πράξεων στον τομέα των εξωτερικών συνόρων και θεωρήσεων, ιδιαίτερα με τον κώδικα συνόρων του Σένγκεν και τον ευρωπαϊκό κώδικα θεωρήσεων.

Τα Θεσμικά Όργανα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων στη Ελλάδα

Η Υπεύθυνη Αρχή

Ως Υπεύθυνη Αρχή για τη λειτουργία και διαχείριση του Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων αρχικά ορίστηκε το 7ο Τμήμα της Διεύθυνσης Οικονομικών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Έπειτα με το Ν. 3938/2011 (άρθρο 3), συστάθηκε στο ίδιο Υπουργείο η αυτοτελής *Υπηρεσία Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (Υ.Δ.Ε.Α.Π.)*, η οποία υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη και έχει ως αρμοδιότητα το χειρισμό και την αξιοποίηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων που αφορούν χρηματοδοτούμενες επιχειρησιακές και αναπτυξιακές δράσεις του Υπουργείου και το συντονισμό των συναρμόδιων Υπηρεσιών για την υλοποίηση των δράσεων αυτών. Το Τμήμα Διαχείρισης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων, διαρθρώνεται σε Μονάδες, ακολουθώντας τα πρότυπα των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης.

Η Υπηρεσία Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων αποτελεί και την υπεύθυνη εθνική αρχή για την εφαρμογή των αποφάσεων 574/2007/ΕΚ και 575/2007/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Μαΐου 2007, σχετικά με τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής, στο πλαίσιο του Γενικού Προγράμματος «Αλληλεγγύη και Διαχείριση Μεταναστευτικών Ροών».

Με βάση το Προεδρικό Διάταγμα 82 του 2011 που καθορίζει την Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων διαρθρώνεται στα εξής τμήματα:

Α. Στο Γραφείο Προγραμματισμού και Αξιολόγησης, το οποίο έχει ως αρμοδιότητες:

- α.** Την κατάρτιση και υποβολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή των πολυετών και ετήσιων προγραμμάτων, σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων και τις αρχές της εταιρικότητας και αναλογικότητας.
- β.** Την επιλογή των προς συγχρηματοδότηση δράσεων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων, σύμφωνα με τους ισχύοντες εφαρμοστικούς κανόνες του Ταμείου και το εγκεκριμένο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, κατόπιν διαβούλευσης με τους τελικούς δικαιούχους.
- γ.** Την αναθεώρηση του πολυετούς και των ετήσιων προγραμμάτων, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο.
- δ.** Τη μέριμνα για την εξασφάλιση της συνοχής, της συμβατότητας και της συμπληρωματικότητας μεταξύ των συγχρηματοδοτήσεων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων και εκείνων που προβλέπονται στο πλαίσιο άλλων εθνικών ή ευρωπαϊκών διατάξεων.
- ε.** Τις αξιολογήσεις των προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων και τη διασφάλιση της εμπρόθεσμης υποβολής τους εντός των προβλεπομένων προθεσμιών, σύμφωνα με τα πρότυπα ποιότητας που συμφωνούνται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- στ.** Την κατάρτιση, διαβούλευση και υποβολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή της περιγραφής του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (Σ.Δ.Ε.) του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων, την παρακολούθηση εφαρμογής του, καθώς και την εισήγηση για την αναθεώρησή του σε συντρέχουσα περίπτωση.
- ζζ.** Την κατάρτιση, διαβούλευση και υποβολή, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή και στην Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία, των στατιστικών στοιχείων που αφορούν στην ετήσια κατανομή των πόρων στα κράτη μέλη και τον ορισμό σημείου επαφής.
- η.** Τη σύνταξη και υποβολή προτάσεων για εγγραφή πιστώσεων και προκαταρκτικών εκτιμήσεων των έργων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων στις Συλλογικές Αποφάσεις Έργων ή και Μελετών (Σ.Α.Ε.Μ) του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.).
- θ.** Τη συνεργασία επί θεμάτων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων με τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις αρμόδιες αρχές των άλλων κρατών μελών ή ευρωπαϊκών οργανισμών, καθώς και τον ορισμό εκπροσώπων στις συνεδριάσεις της Κοινής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Β.Στο Γραφείο Παρακολούθησης και Επαληθεύσεων, το οποίο έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- α.** Τη μέριμνα για την υλοποίηση και την παρακολούθηση της εξέλιξης των δράσεων που έχουν εγκριθεί στο πλαίσιο του πολυετούς και των ετήσιων προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων, καθώς και την υποστήριξη των τελικών δικαιούχων, σχετικά με την υλοποίηση των εγκεκριμένων δράσεων.
- β.** Την παρακολούθηση των χρηματοροών και τη λήψη των πληρωμών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθώς και τη μέριμνα για την πληρωμή των δικαιούχων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.
- γ.** Την κατάρτιση των αιτημάτων και κατανομών χρηματοδότησης για τα έργα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων, τα οποία περιλαμβάνονται στις Συλλογικές Αποφάσεις Έργων ή και Μελετών (Σ.Α.Ε./Μ.) του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.).
- δ.** Τη σύνταξη και υποβολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή των εκθέσεων προόδου και των τελικών εκθέσεων, σχετικά με την εφαρμογή των ετήσιων προγραμμάτων και των δηλώσεων δαπανών, πιστοποιούμενων από την Αρχή Πιστοποίησης του άρθρου

28 παρ. 10 περίπτ. ε΄ του ν. 3613/2007 (Α΄ 263), καθώς και των αιτήσεων πληρωμών ή δηλώσεων επιστροφής.

ε. Τη συλλογή δεδομένων που αφορούν στην παρακολούθηση, οικονομική διαχείριση και επαλήθευση των δράσεων αρμοδιότητας του Τμήματος, καθώς και την ενημέρωση του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (Ο.Π.Σ.) ή άλλου λογιστικού συστήματος.

στ. Τη συνεργασία με την Αρχή Ελέγχου του άρθρου 28 παρ. 10 περίπτ. στ΄ του ν. 3613/2007, και τη διασφάλιση ότι αυτή λαμβάνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για τη διεξαγωγή των λογιστικών και άλλων ελέγχων, αναφορικά με τις δράσεις που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων.

ζ. Τη συνεργασία με την Αρχή Πιστοποίησης και την εξασφάλιση ότι αυτή λαμβάνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες στο πλαίσιο των καθηκόντων της για την πιστοποίηση των δαπανών.

η. Την παρακολούθηση της παράδοσης των συγχρηματοδοτούμενων προϊόντων και υπηρεσιών, μέσω της διενέργειας διοικητικών και επιτόπιων επαληθεύσεων των υλοποιημένων ή υπό υλοποίηση δράσεων, καθώς και τον έλεγχο αν οι δηλωθείσες δαπάνες για τις δράσεις αυτές έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές και εθνικές διατάξεις.

Η Αρχή Πιστοποίησης

Ως Αρχή Πιστοποίησης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων, ορίζεται το Τμήμα Β΄ - Χρηματικών Δοσοληψιών με την Ευρωπαϊκή Ένωση της 41ης Διεύθυνσης Δημοσιονομικών Σχέσεων με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τους Άλλους Διεθνείς Οργανισμούς του Υπουργείου Οικονομίας & Οικονομικών (Νόμος 3613/2007, όπως τροποποιήθηκε με το νόμο 3649/2008)

Έργο της Αρχής Πιστοποίησης είναι η πιστοποίηση των καταστάσεων δαπανών και αιτήσεων πληρωμών πριν την αποστολή τους στην Επιτροπή και τα καθήκοντά της είναι να:

1. Πιστοποιεί ότι η δήλωση δαπανών είναι ακριβής, ότι είναι αποτέλεσμα αξιόπιστων λογιστικών συστημάτων και ότι στηρίζεται σε επαληθεύσιμα δικαιολογητικά και ότι Οι δηλωθείσες δαπάνες είναι σύμφωνες με τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες και έχουν πραγματοποιηθεί σε σχέση με δράσεις που επιλέχθηκαν σύμφωνα με τα κριτήρια που ισχύουν για το πρόγραμμα και συνάδουν με τους κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες.
2. Διασφαλίζει για σκοπούς πιστοποίησης, ότι λαμβάνει επαρκείς πληροφορίες από τις υπεύθυνες αρχές ως προς τις διαδικασίες και τις επαληθεύσεις που πραγματοποιούνται σε σχέση με τις δαπάνες που περιλαμβάνονται στις δηλώσεις δαπανών.
3. Λαμβάνει υπόψη, για τους σκοπούς της πιστοποίησης, τα αποτελέσματα των λογιστικών ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν υπό την ευθύνη της, ενώ συνυπολογίζει και όλα τα αποτελέσματα των διενεργηθέντων ελέγχων από την Αρχή Ελέγχου.
4. Τηρεί σε ηλεκτρονική μορφή λογιστικά αρχεία για τις δαπάνες που δηλώνονται στην Επιτροπή.

5. Επαληθεύει την ανάκτηση κάθε κοινοτικής χρηματοδότησης που διαπιστώθηκε ότι έχει καταβληθεί αχρεωστήτως ως αποτέλεσμα παρατυπιών που εντοπίστηκαν.

6. Τηρεί λογαριασμό / μητρώο των προς ανάκτηση και ανακτηθέντων ποσών καθώς επίσης και των ποσών που αποσύρονται μετά από ακύρωση του συνόλου ή μέρους της χρηματοδότησης μιας πράξης. Τα ανακτηθέντα ποσά επιστρέφονται στο γενικό προϋπολογισμό της ΕΕ πριν από το κλείσιμο του προγράμματος, με αφαίρεσή τους από την επόμενη κατάσταση δαπανών όπου αυτό είναι δυνατόν. Σε αντίθετη περίπτωση εκδίδεται απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης.

Η Αρχή Ελέγχου

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3613/2007, ως Αρχή Ελέγχου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων ορίζεται το Τμήμα Γ' - Διαχειριστικών Ελέγχων της 41ης Διεύθυνσης Δημοσιονομικών Σχέσεων με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τους Άλλους Διεθνείς Οργανισμούς του Υπουργείου Οικονομίας & Οικονομικών (Νόμος 3613/2007, όπως τροποποιήθηκε με το νόμο 3649/2008).

Η ελεγκτική αρχή φροντίζει ώστε να πραγματοποιούνται λογιστικοί έλεγχοι για την επαλήθευση της αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου, αλλά και λογιστικοί έλεγχοι των δράσεων με βάση το κατάλληλο δείγμα για την επαλήθευση των δαπανών που δηλώθηκαν (το δείγμα αντιπροσωπεύει τουλάχιστον το 10 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών για κάθε ετήσιο πρόγραμμα). Επίσης υποβάλλει στην Επιτροπή, εντός έξι μηνών από την έγκριση του πολυετούς προγράμματος, στρατηγική έλεγχου που καλύπτει τους οργανισμούς οι οποίοι πραγματοποιούν τους λογιστικούς ελέγχους, μεριμνώντας ώστε να ελέγχονται οι κύριοι δικαιούχοι της συγχρηματοδότησης από το Ταμείο και να κατανέμονται οι έλεγχοι ομοιόμορφα σε ολόκληρη την περίοδο προγραμματισμού.

Για κάθε ετήσιο πρόγραμμα, η ελεγκτική αρχή συντάσσει έκθεση η οποία περιλαμβάνει: α) ετήσια έκθεση λογιστικού ελέγχου που εκθέτει τα συμπεράσματα των λογιστικών ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τη στρατηγική λογιστικού ελέγχου όσον αφορά το ετήσιο πρόγραμμα και προσδιορίζει οποιοδήποτε κενό διαπιστώθηκε στα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου του προγράμματος β) γνωμοδότηση, με βάση τους λογιστικούς και άλλους ελέγχους που διενεργήθηκαν υπό την ευθύνη της ελεγκτικής αρχής, για το κατά πόσον η λειτουργία του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου παρέχει εύλογη διαβεβαίωση αξιοπιστίας για την ορθότητα των δηλώσεων δαπανών που υποβάλλονται στην Επιτροπή και για τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών συναλλαγών και γ) δήλωση που αξιολογεί το κύρος της αίτησης πληρωμής ή της δήλωσης επιστροφής του τελικού υπολοίπου, καθώς και τη νομιμότητα και την κανονικότητα των σχετικών δαπανών.

Ο Πολυετής και ο Ετήσιος Προγραμματισμός του Ταμείου

Κάθε κράτος μέλος προτείνει, με βάση τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές που αναφέρονται στην Βασική Πράξη³⁰, ένα σχέδιο πολυετούς προγράμματος, στο οποίο περιγράφεται η τρέχουσα κατάσταση στο εν λόγω κράτος μέλος όσον αφορά τις υποδομές, τους εξοπλισμούς, τα μεταφορικά μέσα και τα

³⁰ άρθρο 20 της 574/2007 ΕΚ

συστήματα επικοινωνίας και πληροφοριών (ICT) και τις συμφωνίες για την κατάρτιση και εκπαίδευση του προσωπικού των συνοριακών και των προξενικών αρχών, γίνεται ανάλυση των αναγκών του συγκεκριμένου κράτους μέλους, παρουσιάζεται η στρατηγική για την επίτευξη των στόχων και των προτεραιοτήτων και περιγραφή των δράσεων που προβλέπονται για την εφαρμογή τους, αναφέρεται η συμβατότητα αυτής της στρατηγικής με άλλα περιφερειακά, εθνικά και κοινοτικά μέσα, δίνονται πληροφορίες για τις προτεραιότητες και τους ειδικούς στόχους με τη βοήθεια δεικτών, περιγράφεται η επιλεγείσα προσέγγιση για την εφαρμογή της αρχής της εταιρικής σχέσης, παρουσιάζεται ένα σχέδιο προγράμματος χρηματοδότησης που να προσδιορίζει, για κάθε προτεραιότητα και για κάθε ετήσιο πρόγραμμα, την προτεινόμενη χρηματοδοτική συνεισφορά του Ταμείου, καθώς και το συνολικό ποσό δημόσιας ή ιδιωτικής συγχρηματοδότησης και τέλος περιλαμβάνει τις διατάξεις που έχουν προβλεφθεί προκειμένου να εξασφαλισθεί η δημοσιότητα του πολυετούς προγράμματος.

Η Ελλάδα είναι μια χώρα που αντιμετωπίζει πλήθος προκλήσεων στον τομέα της μετανάστευσης και ιδιαίτερα στην αντιμετώπιση της λαθρομετανάστευσης, η οποία επιδεινώθηκε κατά τη δεκαετία του 1990, λαμβάνοντας εκρηκτικές διαστάσεις μετά τις πολιτικές εξελίξεις στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και τις συγκρούσεις στη Μέση Ανατολή. Μετατράπηκε από μια χώρα διερχόμενων μεταναστών και αποδήμων σε μια χώρα στην οποία εγκαταστάθηκαν μόνιμα λαθρομετανάστες και οικονομικοί πρόσφυγες. Τα μεταναστευτικά κύματα που δέχεται από τα αλβανικά τα τουρκικά αλλά και τα θαλάσσια σύνορά της, έκανε επιτακτική την ανάγκη για την περιγραφή και συγχρηματοδότηση, δράσεων που αποσκοπούν στην καλύτερη διαχείριση αυτών των μεταναστευτικών ροών και έτσι το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων εστίασε κυρίως σε δράσεις που αφορούν υποδομές σε κτήρια, δημιουργία κέντρων συντονισμού, εξοπλισμούς και μέσα επιτήρησης των συνόρων, δημιουργία πληροφοριακών συστημάτων SIS και VIS, αναβάθμιση των χώρων πρώτης υποδοχής και προσωρινής κράτησης των παράνομων υπηκόων τρίτων χωρών αλλά και εκπαιδευτικά προγράμματα σε θέματα αναγνώρισης υπηκόων τρίτων χωρών κλπ.

Στους παρακάτω πίνακες φαίνεται η χρηματοδότηση που προβλέπεται για το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων με βάση τις προτεραιότητες που περιγράφονται (πίνακας 1) και η συνολική χρηματοδότηση για κάθε ετήσιο πρόγραμμα (πίνακας 2) ενώ στο παράρτημα 1 φαίνονται αναλυτικά οι δράσεις και ο προϋπολογισμός τους για τα εγκεκριμένα ετήσια προγράμματα 2007 έως 2012.

Πολυετές πρόγραμμα - Σχέδιο Οικονομικού Πλάνου								
Πίνακας 1: Κοινοτική Συνεισφορά								
Κράτος-Μέλος: ΕΛΛΑΔΑ								
Ταμείο: Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων								
(σε ευρώ - τρέχουσες τιμές)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	ΣΥΝΟΛΟ
Προτεραιότητα 1:	12.313.545	11.544.114	19.544.589	10.510.734	13.821.998	22.330.137	32.053.267	122.118.384
Προτεραιότητα 2:	0	187,500	675.000	750.000	1.285.175	0	0	2.897.675
Προτεραιότητα 3:	83,750	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000	0	833,750
Προτεραιότητα 4:	934,372	1.035.777	1.886.390	2.054.790	1.704.940	2.456.740	3.727.100	13.800.109

Προτεραιότητα 5:	60.000	638,155	1.111.240	1.367.284	1.483.696	1.407.930	1.318.711	7.387.016
Τεχνική βοήθεια:	75.000	187,543	92,290	95,192	95,192	95,192	126,922	767,331
ΣΥΝΟΛΟ:	13.466.667	13.743.089	23.459.508	14.928.000	18.541.000	26.440.000	37.226.000	147.804.264

Πηγή Πολυετές Πρόγραμμα 2007 – 2013 Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων

Πολυετές πρόγραμμα - Σχέδιο Οικονομικού Πλάνου								
Πίνακας 2: Συνολική χρηματοδότηση								
Κράτος-Μέλος: ΕΛΛΑΔΑ								
Ταμείο: Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων								
(σε ευρώ - τρέχουσες τιμές)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	ΣΥΝΟΛΟ
Κοινοτική Συνεισφορά	13.466.667	13.743.089	23.459.508	14.928.000	18.541.000	26.440.000	37.226.000	147.804.265
Δημόσια συγχρηματοδότηση	4.488.889	4.581.030	7.819.836	4.976.000	6.180.334	8.813.334	12.408.667	49.268.090
Ιδιωτική συγχρηματοδότηση	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	17.955.556	18.324.119	31.279.344	19.904.000	24.721.334	35.253.334	49.634.667	197.072.355
% Κοινοτική Συνεισφορά	75%	75%	75%	75%	75%	75%	75%	75%

Πηγή Πολυετές Πρόγραμμα 2007 – 2013 Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων

Μέχρι τη συγγραφή της παρούσας εργασίας έχουν εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα ετήσια προγράμματα 2007, 2008, 2009, 2010, 2011 και 2012 και υλοποιούνται οι συγχρηματοδοτούμενες δράσεις. Αναλυτικά οι δράσεις και η χρηματοδότηση για την κάθε μια από αυτές αναφέρονται στο παράρτημα 1 (ενδεικτικά για το Ε.Π. 2010). Οι περισσότερες δράσεις είναι συνεχιζόμενες και αφορούν κυρίως την προμήθεια οχημάτων και μηχανών για περιπολίες κατά μήκος των συνόρων, προμήθεια ελικοπτέρων και σκάφων για περιπολίες στα θαλάσσια σύνορα, προμήθεια θερμικών καμερών και ηλεκτρονικών συστημάτων για την ασφάλεια των συνόρων, χρηματοδότηση του κέντρου πρώτης υποδοχής στην περιοχή του Έβρου, εκπαιδεύσεις αστυνομικών για την εκμάθηση ξένων γλωσσών (π.χ. τουρκικά, γεωργιανά κ.α.) καθώς και εκπαιδεύσεις στο χειρισμό των συστημάτων ανίχνευσης.

Για την υλοποίηση των δράσεων του Ταμείου η Υπεύθυνη Αρχή ενεργεί αποκλειστικά ως εκτελεστικός φορέας, εξαιτίας των αποκλειστικών αρμοδιοτήτων των εθνικών αρχών στον τομέα των εξωτερικών συνόρων αλλά και ζητημάτων που αφορούν τις προξενικές αρχές. Οι εθνικές αρχές έχουν τις αποκλειστικές αρμοδιότητες ασφάλειας, φύλαξης και επιτήρησης των συνόρων καθώς και της εξέτασης και έκδοσης θεωρήσεων, όπου ισχύει το κατά το Νόμο μονοπώλιο των Αρχών τήρησης της τάξης και του Υπουργείου Εξωτερικών. Δικαιούχοι υλοποίησης των δράσεων είναι η Ελληνική Αστυνομία, το Λιμενικό Σώμα-Ελληνική Ακτοφυλακή και το Υπουργείο Εξωτερικών. Η Υπεύθυνη Αρχή παρακολουθεί και χρηματοδοτεί τις δράσεις σε συνεργασία με τις τρεις προαναφερόμενες αρμόδιες εθνικές αρχές οι οποίες υποχρεούνται βάση υπογραφέντος Μνημονίου Συνεργασίας

να ενημερώνουν την υπεύθυνη Αρχή με την υποβολή εκθέσεων και αναφορών για την πορεία υλοποίησης των δράσεων.

3.5.ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στις 28 Φεβρουαρίου του 2002 θέσπισε το συνολικό σχέδιο για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και της εμπορίας ανθρώπων στην Ε.Ε.³¹ στο οποίο τονίζεται ότι οι πολιτικές επανεισδοχής και επαναπατρισμού αποτελούν αναπόσπαστο και καίριο συντελεστή της καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης και επισημαίνονται οι κοινές αρχές και οι κοινοί κανόνες μέσω της βελτίωσης της διοικητικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών – μελών ως δύο στοιχεία επί των οποίων θα πρέπει να στηριχθεί η κοινοτική πολιτική επιστροφής. Το πρόγραμμα δράσης για την επιστροφή εξετάζει όλο το φάσμα που αφορά τη διαχείριση της επιστροφής στα κράτη μέλη και καλύπτει την αναγκαστική αλλά και την εκούσια επιστροφή των υπηκόων τρίτων χωρών καθώς και τις κεντρικές φάσεις της επιστροφής συμπεριλαμβανομένων της προετοιμασίας και της παρακολούθησης³².

Τον Ιούνιο του 2003 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Σύνοδο της Θεσσαλονίκης κάλεσε την Επιτροπή να στηρίζει τις προτεραιότητες που εκτίθενται στο πρόγραμμα δράσης για την επιστροφή και στην Έκθεση της Προεδρίας του Συμβουλίου τον Νοέμβριο του 2004³³ υποδεικνύονται οι δυνατότητες σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο στον τομέα των επιστροφών αλλά και οι βέλτιστες πρακτικές που εφαρμόζονται από τα κράτη – μέλη για αυτές είτε είναι μέσω των προγραμμάτων υποβοηθούμενης εκούσιας επιστροφής είτε μέσω διοργάνωσης κοινών επιχειρήσεων επιστροφής.

Η Απόφαση 575/2007/EK συστήνει για την περίοδο από 1.1.2008 μέχρι 31.12.2013 το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επιστροφής, ως μέρος του πλαισίου που περιλαμβάνει επίσης την Απόφαση 573/2007/EK την Απόφαση 574/2007/EK και την Απόφαση 435/2007/EK, για να συμβάλει στην ενίσχυση του χώρου ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης και την εφαρμογή της Αρχής της Αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών – μελών.

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επιστροφής συστάθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Αλληλεγγύη και Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ροών» για τη περίοδο 2008-2013 με γενικό στόχο τη στήριξη των προσπαθειών που καταβάλλουν τα κράτη- μέλη προκειμένου να βελτιωθεί η διαχείριση της επιστροφής σε όλες τις διαστάσεις της με τη χρήση της έννοιας της ολοκληρωμένης διαχείρισης και προβλέποντας κοινές δράσεις που θα εφαρμόζουν τα κράτη-μέλη ή εθνικές δράσεις που επιδιώκουν την επίτευξη των στόχων της κοινότητας βάσει της αρχής της

³¹ΕΕC 142 της 14.6.2002

³²COM (2002) 564 final . Βρυξέλλες 14.10.2002. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με Κοινοτική Πολιτική Επιστροφής των παρανόμως διαμενόντων

³³Council and Commission Action Plan Implementing The Hague Programme on Strengthening freedom, security and justice in the European Union 9778/2/05 REV 2. Βρυξέλλες 10.6.2005

αλληλεγγύης, λαμβάνοντας υπόψη την Κοινοτική νομοθεσία στον τομέα αυτό και τηρώντας πλήρως τα θεμελιώδη δικαιώματα. Οι Ειδικοί στόχοι του Ταμείου Επιστροφής περιγράφονται στη Βασική Πράξη 575/2007/EK και αφορούν την καθιέρωση και τη βελτίωση της οργάνωσης και της εφαρμογής της ολοκληρωμένης διαχείρισης της επιστροφής από τα κράτη μέλη, την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης διαχείρισης της επιστροφής και της εφαρμογής της και την προώθηση μιας αποτελεσματικής και ενιαίας εφαρμογής κοινών προδιαγραφών για την επιστροφή σύμφωνα με την ανάπτυξη πολιτικής στον τομέα αυτόν.

Σύμφωνα με την Απόφαση 2007/837/EK (Απόφαση της Επιτροπής της 30ής Νοεμβρίου 2007 για την εφαρμογή της απόφασης αριθ. 575/2007/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών για την περίοδο 2008 – 2013 E(2007) 582] (2007/837/EK).) της ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι προτεραιότητες για την υιοθέτηση Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών είναι οι εξής:

Προτεραιότητα 1: Υποστήριξη για τον καθορισμό μιας στρατηγικής προσέγγισης στη διαχείριση των επιστροφών από τα κράτη – μέλη.

Ειδικές προτεραιότητες:

1. Προγράμματα υποβοηθούμενης εκούσιας επιστροφής.
2. Χρηματικά κίνητρα και άλλα μέτρα για την αντιμετώπιση της συγκεκριμένης κατάστασης των ευάλωτων επιστρεφόντων.
3. Ολοκληρωμένα προγράμματα επιστροφής τα οποία υποστηρίζουν την επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών ή απάτριδων που δεν καλύπτονται από κοινοτικές συμφωνίες επανεισδοχής ή από εθνικές διμερείς συμφωνίες επανεισδοχής προς τις χώρες καταγωγής, προηγούμενης διαμονής ή διέλευσης με τις οποίες είναι ιδιαίτερα δύσκολη η συνεργασία στον τομέα της επιστροφής.

Προτεραιότητα 2: Υποστήριξη στη συνεργασία μεταξύ των κρατών – μελών για τη διαχείριση των επιστροφών.

Ειδικές προτεραιότητες:

1. Ολοκληρωμένα σχέδια επιστροφών τα οποία έχουν εκπονηθεί και θα εφαρμοστούν σε συνεργασία με άλλα κράτη μέλη και, εφόσον χρειάζεται, με την υπηρεσία διαχείρισης των συνόρων (Frontex), μη κυβερνητικές οργανώσεις ή/και διεθνείς οργανισμούς, με σκοπό την από κοινού αξιοποίηση των διαφόρων δεξιοτήτων, εμπειριών και πόρων που διαθέτουν οι αρχές των κρατών μελών και, κατά περίπτωση, οι άλλοι συμμετέχοντες οργανισμοί.

Προτεραιότητα 3: Υποστήριξη σε συγκεκριμένα καινοτόμα διεθνή και εθνικά μέσα διαχείρισης επιστροφών.

Ειδικές προτεραιότητες:

1. Σχέδια τα οποία, με σεβασμό στην αξιοπρέπεια των ατόμων στα οποία απευθύνονται, προτείνουν ιδιαίτερα καινοτόμους τρόπους και μέσα για την ενημέρωση και την παροχή συμβουλών σε άτομα που ενδέχεται να επιστρέψουν σχετικά με την κατάσταση που επικρατεί στις χώρες επιστροφής ή/και άλλα καινοτόμα κίνητρα για την αύξηση του αριθμού των ατόμων που επιστρέφουν εκουσίως.

2. Σχέδια τα οποία θέτουν σε δοκιμή νέες μεθόδους εργασίας για την επιτάχυνση της διαδικασίας έκδοσης προσωπικών εγγράφων στους επιστρέφοντες σε συνεργασία με τις προξενικές αρχές και τις υπηρεσίες μετανάστευσης τρίτων χωρών.

Προτεραιότητα 4: Υποστήριξη για την ανάπτυξη κοινοτικών προτύπων και βέλτιστων πρακτικών για τη διαχείριση των επιστροφών.

Ειδικές προτεραιότητες:

1. Αξιολογήσεις και αποστολές για τη μέτρηση της προόδου που επιτυγχάνεται όσον αφορά τα προγράμματα, τα μέσα και τις διαδικασίες επιστροφής.

2. Μέτρα που λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο για την εξασφάλιση της δίκαιης και αποτελεσματικής εφαρμογής των κοινών προτύπων για τις επιστροφές, όπως προβλέπει η κοινοτική νομοθεσία περί επιστροφών, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης των αρμοδίων.

Τα θεσμικά Όργανα του Ταμείου Επιστροφής στην Ελλάδα

Ως Υπεύθυνη Αρχή για τη λειτουργία και διαχείριση του Ταμείου αρχικά ορίστηκε το 8ο Τμήμα της Διεύθυνσης Οικονομικών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Έπειτα με το Ν. 3938/2011 (άρθρο 3), συστάθηκε στο ίδιο Υπουργείο η αυτοτελής Υπηρεσία Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (Υ.Δ.Ε.Α.Π.), η οποία υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη και έχει ως αρμοδιότητα το χειρισμό και την αξιοποίηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων που αφορούν χρηματοδοτούμενες επιχειρησιακές και αναπτυξιακές δράσεις του Υπουργείου και το συντονισμό των συναρμόδιων Υπηρεσιών για την υλοποίηση των δράσεων αυτών. Το Τμήμα Διαχείρισης του Ταμείου Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής, διαρθρώνεται σε Μονάδες, ακολουθώντας τα πρότυπα των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης³⁴.

Όπως προαναφέραμε για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων, και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επιστροφής διαρθρώνεται επίσης στα ίδια τμήματα με τις ίδιες αρμοδιότητες που καθορίζει το Προεδρικό Διάταγμα 82 του 2011 στο Γραφείο Προγραμματισμού και Αξιολόγησης και Στο Γραφείο Παρακολούθησης και Επαληθεύσεων. Επίσης η Αρχή Πιστοποίησης και η Αρχή Ελέγχου δεν διαφοροποιούνται σε σχέση με όσα περιγράφονται για το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων.

³⁴ Κ.Υ.Α. 4000/1/-45-1κβ' «Οργάνωση και λειτουργία της Υπεύθυνης Αρχής για την εφαρμογή της Απόφασης υπ' αριθμ. 575/2007/ Ε.Κ. του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Μαΐου 2007, σχετικά με τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής, για την προγραμματική περίοδο 2008 έως 2013».

Ο Προγραμματισμός και η χρηματοδότηση του Ταμείου

Στο Πολυετές Πρόγραμμα του Ταμείου επιστροφής η Ελλάδα περιγράφεται , ως μια χώρα η οποία μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '80 αποτελούσε πέρασμα για τους μετανάστες ενώ τα τελευταία χρόνια λόγω του μεγάλου αριθμού λαθρομεταναστών που δέχεται, έχει μετατραπεί σε χώρα υποδοχής λαθρομεταναστών, προερχόμενοι κυρίως από την Ανατολική, Νοτιοανατολική Ευρώπη και χώρες του τρίτου κόσμου. Η αιφνίδια και κάθετη αύξηση της εισόδου μεταναστών δημιούργησε τεράστια προβλήματα, καθώς ένας μεγάλος αριθμός προέρχεται κυρίως από χώρες με προβλήματα όσον αφορά την απέλαση τους, καθιστώντας την απομάκρυνσή τους ιδιαίτερα δύσκολη και πολλές φορές αδύνατη, με φυσική συνέπεια τη μακροπρόθεσμη παραμονή τους.

Στα Ελληνοαλβανικά σύνορα η Ελλάδα αντιμετωπίζει έντονη μεταναστευτική πίεση καθώς σύμφωνα με πηγές της Αστυνομίας μόνο για τα έτη 2006 και 2007 και το πρώτο εξάμηνο του 2008 συνελήφθησαν 57.466 , 66.818 και 33.395 αντίστοιχα Αλβανοί λαθρομετανάστες, να περνούν λαθραία τα σύνορα πεζή μέσα από δυσπρόσιτα μονοπάτια μέσω κυκλωμάτων διακινητών .Αντίστοιχη μεταναστευτική πίεση αντιμετωπίζει στα επίγεια και θαλάσσια σύνορά της με την Τουρκία. Ειδικότερα, τα έτη 2006 και 2007 συνελήφθησαν 15.265 και 16.789 αντίστοιχα λαθρομετανάστες στα σύνορά μας με την Τουρκία, ενώ το πρώτο εξάμηνο του 2008 συνελήφθησαν 5.728 η πλειοψηφία των οποίων προέρχεται από χώρες του τρίτου κόσμου. Μερικοί από τους λαθρομετανάστες φτάνουν στην Τουρκία κατευθείαν από τις Αφρικανικές ακτές (Αίγυπτος) και συγκεντρώνονται στις δυτικές ακτές της Τουρκίας, απέναντι από τα Ελληνικά νησιά μέχρι τη μεταφορά τους σε αυτά. Όμως υπάρχουν και περιπτώσεις όπου σκάφη με λαθρομετανάστες έφτασαν στις ακτές της Κρήτης και της νοτιοδυτικής Πελοποννήσου, κατευθείαν από τις ακτές της Αφρικής (Αίγυπτος και Λιβύη). Οι διακινητές τους μεταφέρουν στα επίγεια σύνορα της Ελλάδας μέσω του ποταμού του Έβρου με φορτηγά, καλυμμένους ώστε να μην μπορούν να δουν και να αναγνωρίσουν τις περιοχές που διέρχονται. Λίγο πριν από τον έλεγχο διαβατηρίων στο Τελωνειακό Φυλάκιο των Κήπων τα φορτηγά αφήνουν τους λαθρομετανάστες σε κάποια περιοχή κοντά στα σύνορα, αφού τους δείξουν σε ποιο σημείο να περάσουν παράνομα τα σύνορα προς την Ελληνική επικράτεια. Αφού το φορτηγό περάσει τα Ελληνικά σύνορα, περιμένει τους λαθρομετανάστες σε προκαθορισμένο σημείο, όπου και επαναεπιβιβάζονται συνεχίζοντας το ταξίδι προς την ενδοχώρα. Οι διακινητές είναι συνήθως Τούρκοι και Έλληνες. Οι λαθρομετανάστες συνεχίζουν το ταξίδι τους στην ενδοχώρα και κατεβαίνουν σε κάποια πόλη ή συνεχίζουν το ταξίδι τους προς τη Δυτική Ευρώπη ενώ για τη μεταφορά τους πληρώνουν από 1.500 έως 3.000 Ευρώ στους διακινητές, τμηματικά εξοφλώντας στο τελικό σημείο προορισμού τους.

Πολλοί υπήκοοι τρίτων χωρών φτάνουν στα Ευρωπαϊκά σύνορα με νόμιμη βίζα, αλλά με έκδηλη τη διάθεση να αλλοιώσουν τους όρους με τους οποίους τους δόθηκε (διάρκεια, τόπος κατοικίας, κλπ.). Μερικές φορές φτάνουν με πλαστά πιστοποιητικά ή διαβατήρια, είτε χωρίς τα απαραίτητα έγγραφα ή χωρίς έγγραφα για άδεια εργασίας και τελικά περνούν στην περιοχή Σένγκεν παράνομα από σημεία όπου δεν υπάρχει συνοριακός έλεγχος.

Η Ελλάδα, ως συνέπεια του Κεκτημένου Σένγκεν, λαμβάνει μια σειρά συμπληρωματικών μέτρων για την πρόληψη και αποτροπή της παράνομης

μετανάστευσης και της εγκληματικότητας κατά μήκος των συνόρων. Αυτά τα μέτρα είναι συμπληρωματικά και αφορούν τέσσερα στάδια: Α) Συνεργασία με τρίτες χώρες, ειδικότερα τις χώρες προέλευσης και διαμετακίνησης σε θέματα συλλογής πληροφοριών, εκπαίδευσης, κλπ. Β) Διμερής και Διεθνής Συνεργασία με γειτονικές χώρες για συνεργασία σε θέματα διαχείρισης των κοινών συνόρων με σκοπό τη βελτίωση της ασφάλειας (Αλβανία, ΦΥΡΟΜ, Βουλγαρία, Ρουμανία, Τουρκία).Γ) Μέτρα στα εξωτερικά σύνορα όπως ουσιαστικούς ελέγχους διερχομένων προσώπων στα καθορισμένα σημεία (επίγειους, θαλάσσιους, αεροπορικούς), ουσιαστική παρακολούθηση των επίγειων συνόρων από την *Ειδική Υπηρεσία Φύλαξης Συνόρων και Δίωξης Μετανάστευσης* και ουσιαστική παρακολούθηση των θαλασσιών συνόρων από προσωπικό και μέσα του Ελληνικού Λιμενικού Σώματος (Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής).Δ) Δράσεις εντός της Επικράτειας όπως ενισχυμένα μέτρα έρευνας για τον εντοπισμό και τη σύλληψη λαθρομεταναστών από τις Αστυνομικές Δυνάμεις, επιβολή αυστηρών ποινικών και οικονομικών κυρώσεων κατά των συλληφθέντων διακινητών, επιβολή ποινικών κυρώσεων κατά των αεροπορικών και πλοιοκτητικών εταιρειών όταν μεταφέρουν μετανάστες που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις εισόδου αλλά και απέλαση ή επανεισδοχή των συλληφθέντων μεταναστών.

Τα ειδικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα κατά τη διαδικασία απομάκρυνσης είναι κυρίως τα εξής εστιάζονται κυρίως στην απουσία αναγκαίων ταξιδιωτικών εγγράφων³⁵, στην απουσία αεροπορικής σύνδεσης με ορισμένες χώρες (π.χ. Αφγανιστάν), στην έλλειψη εφαρμογής των υπάρχουσών συμφωνιών επανεισόδου, όπως π.χ. με την Τουρκία, που αφορά την επιλεκτική αποδοχή μεταναστών, καθυστέρηση απαντήσεων, κ.λ.π., στην έλλειψη εμπειρίας στον τομέα των εθελούσιων επιστροφών αλλά και στην αδυναμία δημιουργίας κατάλληλων υποδομών για την παραμονή όσων υπηκόων τρίτων χωρών τελούν υπό καθεστώς επιστροφής. Επομένως κρίνεται αναγκαία η ενίσχυση και χρηματοδότηση δράσεων που ανταποκρίνονται στους στόχους και τις πολιτικές της χώρας για τη διαχείριση και αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης.

Παρακάτω φαίνονται οι πίνακες που δείχνουν την πολυετή χρηματοδότηση ανά προτεραιότητα (πίνακας 3) και ανά ετήσιο πρόγραμμα (πίνακας 4) ενώ στο παράρτημα 2 φαίνονται όλες οι δράσεις και ο προϋπολογισμός τους για τα εγκεκριμένα ετήσια προγράμματα 2008 έως 2013

Κράτος Μέλος: ΕΛΛΑΣ Κράτος Μέλος που ανήκει στο Ταμείο Συνοχής Πίνακας 3							
Ταμείο: ΤΑΜΕΙΟ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ							
(σε 000 Ευρώ – τρέχουσες τιμές)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	ΣΥΝΟΛΟ
Προτεραιότητα 1:	5.049.392,57	7.137.847,41	7.280.500,00	10.324.500,00	15.081.000,01	18.022.500,00	61.053.275,01

³⁵ Α) στην άρνηση συνεργασίας εκ μέρους των Διπλωματικών Αρχών (κυρίως Αφρικανικών χωρών) να παρέχουν ταξιδιωτικά έγγραφα στους υπό απέλαση αλλοδαπούς Β) στην άρνηση εκ μέρους των λαθρομεταναστών να συνεργαστούν με τις προξενικές αρχές της χώρας τους Γ) στην απαίτηση ορισμένων Προξενικών Αρχών για καταβολή υπερβολικών ποσών για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων Δ) στην απουσία διπλωματικής εκπροσώπησης της Ελλάδας σε ορισμένες χώρες (π.χ. Αφγανιστάν, Μπαγκλαντές, Σουδάν, Μαυριτανία, Σομαλία

Προτεραιότητα 2:	45.000,00	60.000,00	75.000,00	90.000,00	237.249,99	135.000,00	642.249,99
Προτεραιότητα 3:	112.500,00	120.000,00	187.500,00	300.000,00	450.000,00	600.000,00	1.770.000,00
Προτεραιότητα 4:	127.500,00	135.000,00	171.000,00	232.500,00	288.750,00	427.500,00	1.382.250,00
Τεχνική Υποστήριξη:	45.000,00	45.000,00	45.000,00	45.000,00	45.000,00	45.000,00	270.000,00
ΣΥΝΟΛΟ:	5.379.392,57	7.497.847,41	7.759.000,00	10.992.000,00	16.102.000,00	19.230.000,00	66.960.239,98

Πηγή Πολυετές Πρόγραμμα 2008-2013 του Ταμείου Επιστροφής

Πολυετές πρόγραμμα - Σχέδιο Οικονομικού Πλάνου							
Πίνακας 4: Συνολική χρηματοδότηση							
Κράτος-Μέλος: ΕΛΛΑΔΑ							
Ευρωπαϊκό Ταμείο Επιστροφής							
(σε ευρώ - τρέχουσες τιμές)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	ΣΥΝΟΛΟ
Κοινοτική Συνεισφορά	5.379.392,57	7.497.847,41	7.759.000,00	10.992.000,00	16.102.000,00	19.230.000,00	66.960.239,98
Δημόσια συγχρηματοδότηση	1.793.130,86	2.499.282,47	2.586.333,33	3.664.000,00	5.367.333,33	6.410.000,00	22.320.079,99
Ιδιωτική συγχρηματοδότηση	-	-	-	-	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	7.172.523,43	9.997.129,88	10.345.333,33	14.656.000,00	21.469.333,33	25.640.000,00	89.280.319,97
% Κοινοτική Συνεισφορά	75%	75%	75%	75%	75%	75%	75%

Πηγή: Πολυετές Πρόγραμμα 2008-2013 του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής

Μέχρι τη συγγραφή της παρούσας εργασίας, έχουν εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα ετήσια προγράμματα 2008, 2009, 2010, 2011 και 2012. Στα προγράμματα αυτά περιλαμβάνονται συνεχιζόμενες δράσεις όπως οι επιστροφές (αναγκαστικές και εθελούσιες³⁶) υπηκόων τρίτων χωρών στις χώρες καταγωγής τους, η βελτίωση των πληροφοριών που παρέχονται στους υποψήφιους για επιστροφή, μέσω της πρόσληψης διερμηνέων και μεταφραστών στη γλώσσα τους, η βελτίωση της παροχής ψυχολογικής στήριξης υπηρεσιών σε υποψήφιους επιστροφής μέσω πρόσληψης κοινωνικών λειτουργών και ψυχολόγων, διμερείς συναντήσεις με τις μεταναστευτικές και τις προξενικές αρχές τρίτων χωρών, κοινές πτήσεις με άλλα κράτη μέλη και εκπαιδεύσεις των αστυνομικών σε θέματα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριφοράς προς τις ευάλωτες ομάδες μεταναστών αλλά και θέματα που αφορούν τις διαδικασίες απελάσεων, επανεισδοχών κλπ.. Επιπλέον δράσεις αποτελούν η δημιουργία προαναχωρησιακών κέντρων κράτησης υπηκόων τρίτων χωρών που βρίσκονται σε καθεστώς επιστροφής, η παροχή νομικής υποστήριξης στους δυνητικά επιστρέφοντες υπηκόους τρίτων χωρών μέσω της πρόσληψης δικηγόρων η παροχή φαρμακευτικής υποστήριξης στους υπηκόους τρίτων χωρών

³⁶ Οι εθελούσιες επιστροφές ξεκίνησαν από το Ετήσιο Πρόγραμμα 2009 του Ταμείου Επιστροφής και αποτελεί συνεχιζόμενη δράση

αλλά και εκπαιδεύσεις του δικαστικού σώματος στο νέο νομοθετικό πλαίσιο που αφορά θέματα μετανάστευσης. Στο παράρτημα 2 παρουσιάζονται ενδεικτικά οι δράσεις για το Ετήσιο Πρόγραμμα 2010.

Η *Υπεύθυνη Αρχή* λειτουργεί είτε ως εκτελεστικός φορέας, εξαιτίας των αποκλειστικών αρμοδιοτήτων της Ελληνικής Αστυνομίας στον τομέα των επιστροφών, όπου ισχύει το κατά το Νόμο μονοπώλιο των αρμόδιων Αρχών τήρησης της τάξης είτε ως φορέας ανάθεσης στην περίπτωση των εθελούσιων επιστροφών. Ως εκτελεστικός φορέας και για την ενίσχυση του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου η Υ.Α. έχει υπογράψει Μνημόνιο Συνεργασίας με τους αρμόδιους εκπρόσωπους της Ελληνικής Αστυνομίας περιγράφοντας τις υπηρεσίες του φορέα εμπλέκονται και τις αρμοδιότητές τους για την υλοποίηση των δράσεων. Οι άμεσες υπηρεσίες που έχουν επιφορτιστεί με την υλοποίηση και παρακολούθηση των δράσεων έχοντας την υποχρέωση υποβολής περιοδικών εκθέσεων και αναφορών στην Υπεύθυνη Αρχή, είναι η *Διεύθυνση Αλλοδαπών*, η *Διεύθυνση εκπαίδευσης*, η *Διεύθυνση πολιτικού προσωπικού* και η *Διεύθυνση τεχνικών του Αρχηγείου της ΕΛ.ΑΣ.* Η Υπεύθυνη Αρχή λειτουργώντας ως φορέας ανάθεσης, στον τομέα των εθελουσίων επιστροφών, ακολουθεί την διαδικασία Προσκήσεων για την υποβολή προτάσεων από υποψηφίους δικαιούχους (call for proposals) κυρίως Διεθνείς Οργανισμούς και Μ.Κ.Ο. Η Υπεύθυνη Αρχή συντονίζει την διαδικασία επιλογής προτάσεων και παρακολουθεί την πορεία υλοποίησης των συμφωνιών με τους Τελικούς Δικαιούχους.

3.6.ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΝΤΑΞΗΣ

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε του 1999 αναδείχθηκε η ανάγκη δράσης στον τομέα της δίκαιης μεταχείρισης των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την ανάπτυξη δικαιωμάτων και την επιβολή υποχρεώσεων για αυτούς συγκρίσιμων με αυτά των πολιτών της Ένωσης. Το Πρόγραμμα της Χάγης του 2004, που ακολούθησε το Πρόγραμμα του Τάμπερε, υιοθέτησε στις προτεραιότητές του την διαχείριση της μετανάστευσης στη βάση μιας ισορροπημένης προσέγγισης, αναπτύσσοντας μια κοινή μεταναστευτική πολιτική που θα αντιμετωπίζει τη νόμιμη μετανάστευση σε επίπεδο Ένωσης. Στον τομέα της ενσωμάτωσης αποβλέπει στην μεγιστοποίηση των θετικών επιπτώσεων της μετανάστευσης στην κοινωνία και στην οικονομία με την λήψη μέτρων στήριξης που θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη να χαράξουν καλύτερες πολιτικές για τη μετανάστευση, ώστε να αποτραπεί η απομόνωση και ο κοινωνικός αποκλεισμός των μεταναστευτικών κοινοτήτων.

Στο πλαίσιο των συστάσεων του Προγράμματος της Χάγης και σε συνέχεια της ανακοίνωσης³⁷ της Επιτροπής της 1ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με ένα κοινό πρόγραμμα για την ένταξη, προέκυψε η ανάγκη υιοθέτησης συντονισμένης δράσης για την ένταξη. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

³⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική επιτροπή και την επιτροπή των Περιφερειών. Κοινό Πρόγραμμα για την Ένταξη - Πλαίσιο σχετικά με την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. COM(2005) 0389 τελικό. Βρυξέλλες, 1.9.2005.

του Νοεμβρίου του 2004 είχε ήδη καθορίσει μάλιστα έντεκα κοινές βασικές αρχές για την ένταξη³⁸.

Στο πνεύμα των ανακοινώσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα μετανάστευσης, ένταξης και απασχόλησης θεωρήθηκε αναγκαίο να εφοδιαστεί η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, από το 2007, με ένα ειδικό μέσο που θα βοηθήσει τα κράτη-μέλη σε εθνικό επίπεδο να αναπτύξουν και να θέσουν σε εφαρμογή πολιτικές ένταξης, σύμφωνα με τις Κοινές Βασικές Αρχές της πολιτικής ένταξης των μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και συμπληρωματικά προς το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Μέσα σε αυτό το πλαίσιο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχώρησε στη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών (Απόφαση 2007/435/ΕΚ). Η Απόφαση αυτή αποτελεί μέρος του Προγράμματος-Πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Αλληλεγγύη και Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ροών».(<http://ete.ypes.gr>)

Σκοπός του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών είναι η υποστήριξη των προσπαθειών που καταβάλλουν τα κράτη μέλη για την ομαλή ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών με διαφορετικό οικονομικό, κοινωνικό, πολιτισμικό, θρησκευτικό, γλωσσικό και εθνοτικό υπόβαθρο στις ευρωπαϊκές κοινωνίες και για την τήρηση των όρων διαμονής τους. Ειδικότερα, το Ταμείο επικεντρώνεται στους ακόλουθους στόχους: α) προώθηση της θεσμοθέτησης και εφαρμογής διαδικασιών εισδοχής των υπηκόων τρίτων χωρών, β) ανάπτυξη και εφαρμογή πολιτικών ένταξης των νεοαφιχθέντων υπηκόων τρίτων χωρών στα κράτη μέλη, γ) ενίσχυση της ικανότητας των κρατών μελών να αναπτύσσουν, να εφαρμόζουν, να παρακολουθούν και να αξιολογούν πολιτικές και μέτρα ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, δ) συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών, εντός και μεταξύ των κρατών μελών, σχετικά με την ανάπτυξη, εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση των πολιτικών ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών.(<http://ete.ypes.gr>)

Στο πλαίσιο μιας συνεκτικής και αποτελεσματικής στρατηγικής για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στις ευρωπαϊκές κοινωνίες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχώρησε στην υιοθέτηση Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών που διέπουν το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών και αποτελούν τη βάση για το σχεδιασμό του Πολυετούς και των Ετησίων Προγραμμάτων. Ειδικότερα, οι δράσεις των Ετησίων Προγραμμάτων θα πρέπει να εντάσσονται σε τέσσερις Προτεραιότητες:

Προτεραιότητα 1. Υλοποίηση δράσεων για την πρακτική εφαρμογή των «Κοινών Βασικών Αρχών της πολιτικής ένταξης των μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση».

Προτεραιότητα 2. Ανάπτυξη δεικτών και αξιολόγηση μεθόδων για την αποτίμηση της προόδου, την προσαρμογή πολιτικών και μέτρων και τη διευκόλυνση του συντονισμού της συγκριτικής μάθησης.

Προτεραιότητα 3. Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών προώθησης της διαπολιτισμικότητας στα κράτη μέλη, σε όλα τα επίπεδα της διοίκησης.

³⁸JusticeandHomeAffairs. 14615/04. Brussels, 19.11.2004.

Προτεραιότητα 4. Ανταλλαγή εμπειριών, βέλτιστων πρακτικών και πληροφοριών ένταξης μεταξύ κρατών μελών.

Τα θεσμικά όργανα του Ταμείου που αναλαμβάνουν το διαχειριστικό, οργανωτικό και ελεγκτικό ρόλο σε εθνικό επίπεδο ορίζονται σύμφωνα με τον Ν. 3613/2007 (ΦΕΚ 263/τ.Β./23.11.2007), όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 3649/2008, και περιλαμβάνουν την Υπεύθυνη Αρχή, την Αρχή Πιστοποίησης και την Αρχή Ελέγχου.

Ως Υπεύθυνη Αρχή του Ταμείου Ένταξης ορίζεται η *Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης* της Γενικής Διεύθυνσης Μεταναστευτικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ένταξης του Υπουργείου Εσωτερικών (πρώην Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης), η οποία συστάθηκε με το Π.Δ. 234/2007. Σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. 6268/2008 (14.05.2008)³⁹ η Υπεύθυνη Αρχή προκειμένου να ασκεί τις αρμοδιότητες που περιγράφονται στο άρθρο 25 παρ. 1 της υπ' αριθμ. 2007/435/ΕΚ απόφασης του Συμβουλίου θα εκτελεί τις αρμοδιότητές της σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Αναπτυξιακών Προγραμμάτων & Διεθνών Οργανισμών, Οικονομικού και Μηχανοργάνωσης & Ηλεκτρονικής Επεξεργασίας Στοιχείων. Η Αρχή Πιστοποίησης και η Αρχή Ελέγχου είναι κοινές και για τα τέσσερα Ταμεία και οι αρμοδιότητες έχουν ήδη αναφερθεί.

Η Υπεύθυνη Αρχή λειτουργεί είτε ως φορέας ανάθεσης είτε ως εκτελεστικός φορέας. Ως φορέας ανάθεσης η Υπεύθυνη Αρχή, αφού εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Ετήσιο Πρόγραμμα, καταρτίζει αναλυτικές Προσκλήσεις Υποβολής Προτάσεων (call for proposals) προς χρηματοδότηση, μεριμνά για τη δημοσιότητά τους στον τύπο και στο διαδικτυακό τόπο του Ταμείου (<http://ete.yypes.gr/>) και τις καταχωρεί στο Σύστημα Παρακολούθησης. Έπειτα από διαδικασία αξιολόγησης μέσω επιτροπής που συστήνεται προς αυτόν τον σκοπό, το έργο ανατίθεται στον τελικό δικαιούχο που μπορεί να είναι κατά περίπτωση Δημόσιες αρχές σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου, Μη Κερδοσκοπικοί Οργανισμοί, Διεθνείς διακυβερνητικοί Οργανισμοί, Εκπαιδευτικά ή Ερευνητικά Ιδρύματα, Οργανισμοί Κατάρτισης, Κοινωνικοί Εταίροι αλλά και Κοινοπραξίες και Ενώσεις. Η Υπεύθυνη Αρχή μπορεί επίσης να λειτουργεί ως εκτελεστικός φορέας, όταν η υλοποίηση δράσεων συγχρηματοδοτούμενων από το Ταμείο αποτελεί μέρος της αποκλειστικής αρμοδιότητας της Υπεύθυνης Αρχής ως εθνικής δημόσιας αρχής, δηλαδή μόνο σε περιπτώσεις ύπαρξης *de jure* μονοπωλίου ή για λόγους ασφάλειας.

Ο Προγραμματισμός και η χρηματοδότηση του Ταμείου Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών

Από το 1990 η Ελλάδα έχει μετατραπεί σε χώρα προορισμού σημαντικού αριθμού υπηκόων τρίτων χωρών (υ.τ.χ.), τόσο από την Ανατολική Ευρώπη και τις πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες όσο και από τη Μέση Ανατολή και την ευρύτερη Ασία λόγω του χαμηλού επιπέδου οικονομικής ανάπτυξης, των πληθυσμιακών μεγεθών, των πολεμικών συγκρούσεων, εντάσεων και πολιτικών διωγμών, της

³⁹ «Καθορισμός ειδικών θεμάτων σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία της Υπεύθυνης Αρχής του Συστήματος Διαχείρισης των οικονομικών ενισχύσεων μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών για την περίοδο 2007 έως 2013, ως μέρος του Γενικού Προγράμματος «Αλληλεγγύη και Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ροών

οικονομικής κρίσης, της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, των θεομηνιών που δημιούργησαν μετακινήσεις πληθυσμού κ.α.

Στο πολυετές Πρόγραμμα του Ταμείου Ένταξης αναφέρεται ότι περίπου 800.000 μετανάστες (7% και πλέον του γενικού πληθυσμού της χώρας) συνιστούν το απόθεμα των ήδη εγκατεστημένων νόμιμα στην ελληνική επικράτεια για το έτος 2006 (stock). Τα στοιχεία για το έτος 2005 αφορούν σε περισσότερα από 650.000 άτομα, για το έτος 2004 σε περίπου 600.000 και για το έτος 2003 γύρω στα 450.000. Περισσότερα από 90.000 άτομα εξ αυτών, ήτοι ποσοστό της τάξης του 11% των μεταναστών με έτος αναφοράς το 2006, είναι νεοεισερχόμενοι (flow). Τα αντίστοιχα αριθμητικά στοιχεία για τα έτη 2005, 2004 και 2003 ανέρχονται περίπου σε 45.000, 50.000 και 45.000 αντίστοιχα. Οι κύριες χώρες προέλευσης των μεταναστών είναι η Αλβανία, η Ουκρανία, η Γεωργία, το Πακιστάν, η Ρωσία, η Δημοκρατία της Μολδαβίας, η Αίγυπτος, η Ινδία, οι Φιλιππίνες, η Συρία, το Μπαγκλαντές κ.λπ. Σημειώνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των υ.τ.χ. έχουν λόγο εισόδου την άσκηση εξαρτημένης εργασίας (ποσοστό της τάξης του 60% και άνω), ενώ ακολουθούν οι λόγοι οικογενειακής συνένωσης (περίπου στο 20%).

Άλλα στοιχεία μεταναστευτικών ροών που επηρεάζουν την πολιτική ένταξης στη Χώρα τα οποία περιλαμβάνονται στο πολυετές πρόγραμμα είναι η ηλικιακή σύνθεση των υπηκόων τρίτων χωρών, η οικογενειακή τους κατάσταση, το φύλο, καθώς και η υπαγωγή σε ιδιαίτερα ευάλωτες πληθυσμιακές υποομάδες των μεταναστών (νέοι, παιδιά, γυναίκες χωρίς περιβάλλον υποστήριξης, μονογονεϊκές και πολυμελείς οικογένειες, άτομα με αναπηρία ή σοβαρά προβλήματα υγείας κ.λπ.), η προστασία των οποίων συνιστά αρχή mainstreaming για την ελληνική πολιτική σκέψη και πρακτική. Τέλος, οι περιφέρειες με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση μεταναστών είναι η ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας της Ελλάδας (Αθήνα και Περιφέρεια Αττικής, 40% περίπου), η Κεντρική Μακεδονία (14% περίπου), η Πελοπόννησος, η Θεσσαλία και η Κρήτη (έκαστη εκ των τριών 8% περίπου).

Η τάση αύξησης των μεταναστευτικών ροών στην Ελλάδα, σύμφωνα με ό,τι ισχύει για το σύνολο της Ευρώπης, φαίνεται μάλλον να κινείται με σταθερά ανοδικούς ρυθμούς. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με δημοσιεύματα της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας, ο πληθυσμός της Ευρωπαϊκής Ηπείρου αυξήθηκε σε 494,7 εκατ. κατά τη χρονική περίοδο από 1.1.2006 έως 1.1.2007. Βασικός παράγοντας για την αύξηση αυτή είναι οι μεταναστευτικές ροές ιδίως σε χώρες όπως η Σλοβενία και η Σλοβακία. Σε πολλές χώρες παρατηρείται σταδιακή αλλά συνεχής μείωση του γηγενούς πληθυσμού και σταθερή αύξηση των μεταναστευτικών ροών, ιδίως από την Ασία (πάνω από 15 εκατ. υπολογίζουν τους ασιάτες έως το 2050).

Το γεγονός αυτό συνηγορεί υπέρ της εφαρμογής μέτρων και δράσεων για τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων των υπηκόων τρίτων χωρών στα κράτη-μέλη και την προώθηση ανάληψης από μέρους τους περαιτέρω πρωτοβουλιών, στο πλαίσιο μίας συνεκτικής και ολοκληρωμένης εθνικής πολιτικής κοινωνικής ένταξης, με στόχο τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής.

Παρακάτω εμφανίζονται οι πίνακες της πολυετούς χρηματοδότησης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης ανά προτεραιότητα αλλά και το γενικό χρηματοδοτικό πλάνο για την περίοδο 2007 – 2013 όπως απεικονίζονται στο πολυετές πρόγραμμα του Ταμείου.

Πίνακας 5 Πολυετές Πρόγραμμα - Σχέδιο Χρηματοδοτικού Πλάνου							
Ετήσιο Ποσοστό Κατανομής της Κοινοτικής και Εθνικής Συμμετοχής στις τέσσερις προτεραιότητες							
Κράτος Μέλος: Ελλάδα							
Ταμείο: Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης							
Έτος	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Προτεραιότητα 1:	80%	50%	50%	60%	60%	60%	60%
Προτεραιότητα 2:		25%	25%	10%	10%	10%	10%
Προτεραιότητα 3:	20%	20	20%	20%	10%	10%	10%
Προτεραιότητα 4:		5%	5%	10%	20%	20%	20%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πηγή : Πολυετές Πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης 2007 – 2013

Πίνακας 6 Πολυετές Πρόγραμμα - Σχέδιο Χρηματοδοτικού Πλάνου								
Κράτος Μέλος: Ελλάδα								
Ταμείο: Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης								
(τρέχουσες τιμές σε ευρώ)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	ΣΥΝΟΛΟ
Επίδομα Συμμετοχή	1.527.626,75	2.063.575,78	2.653.009,62	2.550.000,00	3.132.000,00	3.827.000,00	4.275.000,00	20.028.212,15
Δημόσια συγχρηματοδότηση	463.564,29	629.708,49	812.432,98	780.500,00	992.240,00	1.214.640,00	1.358.000,00	6.251.085,76
Ιδιωτική συγχρηματοδότηση	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	1.991.191,04	2.693.284,27	3.465.442,60	3.330.500,00	4.124.240,00	5.041.640,00	5.633.000,00	26.279.297,91

Πηγή : Πολυετές Πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης 2007 – 2013

Το Ταμείο Ένταξης αναλαμβάνει τη συγχρηματοδότηση δράσεων που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις και τις ανάγκες του Πολυετούς Προγραμματισμού σύμφωνα με τους κατευθυντήριους στόχους και τις τέσσερις προτεραιότητες που περιγράφονται. Στη χώρα μας η πολιτική για την ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών αποτελεί συνεκτικό κομμάτι της μεταναστευτικής της πολιτικής και υλοποιείται από τους συναρμόδιους φορείς σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Στους επιχειρησιακούς στόχους περιλαμβάνονται η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας υποδοχής για την εξάλειψη φαινομένων ρατσισμού, ξενοφοβίας και περιθωριοποίησης, η παροχή υπηρεσιών υποδοχής, πληροφόρησης, εξυπηρέτησης και συμβουλευτικής, εκπαίδευσης, υγείας & στέγασης και πολιτισμού, καθώς και ανάληψη δράσεων στις χώρες προέλευσης των υπηκόων τρίτων χωρών, με την προετοιμασία τους για ευκολότερη ένταξη στην κοινωνία υποδοχής μέσα από μέτρα προ της αναχώρησης για την απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων.

Οι περισσότερες δράσεις είναι συνεχιζόμενες για το κάθε ετήσιο πρόγραμμα και ο προϋπολογισμός δύναται να αλλάζει ανάλογα με τις απαιτήσεις και τις ανάγκες της χώρας. Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης εξαντλείται στην Προτεραιότητα 1 που αφορά την εφαρμογή των «Κοινών Βασικών Αρχών της πολιτικής ένταξης των μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση» καθώς αποτελεί σημαντικό παράγοντα της εθνικής μας πολιτικής. Στο Παράρτημα 3 αναφέρονται ενδεικτικά οι δράσεις του Ετησίου Προγράμματος 2010.

3.7.ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες αποτελεί ένα πρώτο βήμα προς ένα κοινό καθεστώς ασύλου. Έχοντας σχεδιαστεί για πέντε έτη (2000-2004), εγκαθίδρυσε ένα σύστημα χρηματοδοτικής αναδιανομής ώστε να εξισορροπηθούν οι επιβαρύνσεις που αναλαμβάνει κάθε κράτος μέλος. Έχει ιδιαίτερη σημασία να αντιμετωπισθούν οι ανισότητες μεταξύ των μηχανισμών υποδοχής των προσφύγων και των εκτοπισμένων γιατί συνεπάγονται ανισορροπίες στο πλαίσιο της Ένωσης σε θέματα χρηματοδοτικής και οργανωτικής επιβάρυνσης. Οι εκτοπισθέντες κατευθύνονται κυρίως προς τη χώρα που τους φαίνεται περισσότερο ευνοϊκή, μετακινούμενοι ορισμένες φορές από το ένα κράτος στο άλλο για το σκοπό αυτό, αυξάνοντας έτσι με τις κινήσεις τους, την επιβάρυνση των κρατών μελών. Η κοινοτική αυτή χρηματοδοτική στήριξη αποτελεί επίσης ένα κίνητρο, για τα κράτη μέλη που το χρειάζονται προκειμένου να βελτιώσουν το σύστημα υποδοχής τους και να δημιουργήσουν δίκαιες και αποτελεσματικές διαδικασίες χορήγησης ασύλου. Επιπλέον, η κοινοτική βοήθεια έχει ως στόχο να διευκολύνει την προσαρμογή των μηχανισμών των χωρών που αντιμετωπίζουν σημαντικές διακυμάνσεις στον όγκο ή τη φύση της ροής προσφύγων.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με την Απόφαση 573/2007/EK που αποτελεί και τη Βασική Πράξη, προχώρησαν στη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων, ως μέρους του Προγράμματος-Πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Αλληλεγγύη και Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ροών». Οι Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές που προδιαγράφουν τους άξονες προτεραιοτήτων του Ταμείου στον χρονικό ορίζοντα δράσης του 2008-2013, εκδόθηκαν με την Απόφαση 2007/815/EK της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Γενικός στόχος του Ταμείου Προσφύγων, είναι η υποστήριξη και η ενθάρρυνση των προσπαθειών που καταβάλλουν τα κράτη μέλη για την υποδοχή προσφύγων και εκτοπισθέντων και για την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτής, λαμβανομένης υπόψη της ισχύουσας στον συγκεκριμένο τομέα κοινοτικής νομοθεσίας, με τη συγχρηματοδότηση των δράσεων που προβλέπονται από την απόφαση 573/2007ΕΚ.

Σύμφωνα με την Απόφαση 2007/815/EK οι στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνουν τρεις προτεραιότητες.

Προτεραιότητα 1: Εφαρμογή των αρχών και των μέτρων που προβλέπονται στο κοινοτικό κεκτημένο στους τομείς του ασύλου, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν τους στόχους της κοινωνικής ένταξης.

Προτεραιότητα 2: Ανάπτυξη εργαλείων αναφοράς και μεθοδολογιών αξιολόγησης για την εκτίμηση και τη βελτίωση της ποιότητας των διαδικασιών για την εξέταση και την υποστήριξη των διοικητικών δομών σε μια προσπάθεια ανταπόκρισης στις προκλήσεις που συνεπάγεται η ενδυνάμωση της πρακτικής συνεργασίας με άλλα κράτη μέλη.

Προτεραιότητα 3: Ενέργειες που συμβάλλουν στη βελτίωση του καταμερισμού αρμοδιοτήτων μεταξύ των κρατών μελών και τρίτων χωρών.

Θεσμικό πλαίσιο του Ταμείου Προσφύγων

Με το Ν.3613/2007 (α.28 παρ.10 β) η Διεύθυνση Κοινωνικής Αντίληψης και Αλληλεγγύης του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ορίστηκε Υπεύθυνη Αρχή του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων για την περίοδο 2008-2013. Αργότερα με το Νόμο 4052 (ΦΕΚ 41/1-3-2012) με θέμα «Νόμος αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης» η Γενική Διεύθυνση Πρόνοιας μεταφέρθηκε στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. Τις αρμοδιότητες της Αρχής Πιστοποίησης και της Αρχής Ελέγχου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων, έχουν αναλάβει οι ίδιες υπηρεσίες όπως για τα υπόλοιπα Ταμεία.

Ο προγραμματισμός και η χρηματοδότηση του Ταμείου Προσφύγων

Στο Πολυετές Πρόγραμμα 2008 - 2013 του Ταμείου Προσφύγων, γίνεται περιγραφή των απαιτήσεων του κράτους μέλους σε σχέση με την υφιστάμενη κατάσταση και αναφέρονται οι τέσσερις επιχειρησιακοί στόχοι που θα συμβάλλουν στην αποτελεσματικότερη διαχείριση των προσφύγων υπηκόων τρίτων χωρών. Η αύξηση του αριθμού των αιτούντων άσυλο, κάνει αναγκαία την ύπαρξη και δημιουργία υποδομών για την στέγασή τους, την παροχή νομικής βοήθειας την ψυχολογική υποστήριξη και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψή ενώ στο κομμάτι της ένταξής τους στην ελληνική κοινωνία κρίνεται απαραίτητη η συμβουλευτική υποστήριξη σε θέματα αγοράς εργασίας, στέγασης, εκπαίδευσης στην ελληνική και την μητρική τους γλώσσα αλλά και ενίσχυσης των επαφών μεταξύ των ομάδων στόχων του προγράμματος με τους αρμόδιους φορείς της ελληνικής κοινωνίας. Η ελληνική κυβέρνηση έχει λάβει μέτρα σε συνεργασία με την UNHCR και μη-κυβερνητικές οργανώσεις σε θέματα υποδοχής, ένταξης και εκούσιου επαναπατρισμού των προσφύγων αλλά και στη βελτίωση των διαδικασιών της παροχής ασύλου στους αιτούντες εφαρμόζοντας την εθνική και κοινοτική νομοθεσία.

Επιπλέον κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη ενός βελτιωμένου συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης της πολιτικής του ασύλου το οποίο θα περιλαμβάνει τη χρήση, ανάλυση και τη διάδοση των πληροφοριών και στατιστικών στοιχείων για το άσυλο, την υποδοχή και ενσωμάτωση των διαδικασιών για τα πρόσωπα που δικαιούνται διεθνούς προστασίας και ένα σύστημα δεικτών για τη

βελτίωση της παρακολούθησης και της αξιολόγησης του συστήματος παροχής ασύλου. Ακόμα θα πρέπει να προβλέπεται η ασφαλής μεταφορά των προσώπων που έχουν υποβάλει αίτημα για διεθνή προστασία σύμφωνα πάντα με τις επιταγές που ορίζουν οι διεθνείς συνθήκες και με πλήρη σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Οι τέσσερις επιχειρησιακοί στόχοι που αναφέρονται στο πολυετές πρόγραμμα και θα συγχρηματοδοτηθούν από το Ταμείο Προσφύγων αφορούν :α) τη βελτίωση των συνθηκών υποδοχής και τις διαδικασίες ασύλου. Σύμφωνα με την οδηγία περί συνθηκών υποδοχής (2003/9/EK), η Ελλάδα θα πρέπει να διαθέτει τους απαραίτητους πόρους για τη στέγαση των αιτούντων άσυλο αλλά και κατάλληλες υπηρεσίες νομικής συνδρομής, διερμηνείας και ιατροκοινωνικής βοήθειας β) ένταξη των ομάδων στόχων, των οποίων η παραμονή στην Ελλάδα είναι διαρκής και σταθερή. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσεων και κατάρτισης , εγγραφής των παιδιών των προσφύγων σε σχολεία, ενημέρωσης των προσφύγων σε θέματα αγοράς εργασίας , στέγασης και παροχή ψυχολογικής υποστήριξης. γ)Ενίσχυση της ικανότητας της χώρας στην παρακολούθηση και αξιολόγηση των πολιτικών του ασύλου σε συνεργασία με τα κράτη μέλη δ) μεταφορά των προσώπων που έχουν υποβάλει αίτημα για διεθνή προστασία.

Παρακάτω φαίνονται οι πίνακες πολυετούς χρηματοδότησης του Ταμείου Προσφύγων και χρηματοδότησης ανά προτεραιότητα.

Πίνακας 7

Multiannual Programme ■ Draft Financial Plan							
Member State: Greece							
Fund: European Refugee Fund							
(in euros-current prices)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TOTAL
Community contribution	1.571.280,36	3.313.487,88	1.498.000,00	1.709.000,00	1.709.000,00	2.067.000,00	11.867.768,24
Public co-financing	477.260,12	1.017.182,88	458.500,00	539.833,33	540.000,00	651.666,67	3.684.443,00
Private co-financing	-	-	-	-	-	-	-
TOTAL	2.048.540,48	4.330.670,76	1.956.500,00	2,2+8.833,33	2.249.000,00	2.718.666,67	15.552.211,24
% Community Contribution (including TA)	76,70	76,51	76,56	75,99	75,99	76,03	76,31

Πηγή: Πολυετές Πρόγραμμα 2008 - 2013 Ταμείου προσφύγων

Πίνακας 8

Multiannual Programme - Draft Financial Plan							
Table 1: Community Contribution							
Member State: Greece							
Fund: European Refugee Fund							
(in euros - current prices)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TOTAL
Priority 1:	1.401.780,36	2.926.548,63	1.300.500,00	1.524.500,00	1.485.000,00	1.880.000,00	10.518.328,99
Priority 2:	0,00	50.000,00	0,00	20.000,00	60.000,00	0,00	130.000,00

Priority 3:	30.000,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00	405.000,00
Technical Assistance:	139.500,00	261.939,25	122.500,00	89.500,00	89.000,00	112.000,00	814.439,25
TOTAL	1.571.280,36	3.313.487,88	1.498.000,00	1.709.000,00	1.709.000,00	2.067.000,00	11.867.768,24

Πηγή: Πολυετές Πρόγραμμα 2008 - 2013 Ταμείου προσφύγων

Η χρηματοδότηση των δράσεων του Ετησίου Προγράμματος 2010 φαίνεται στο Παράρτημα 4. Οι δράσεις είναι κυρίως συνεχιζόμενες για το κάθε ετήσιο πρόγραμμα και χωρίζονται σε δύο ενέργειες Α και Β.

Η ενέργεια Α αφορά τους όρους υποδοχής και τις διαδικασίες ασύλου και περιλαμβάνει δράσεις όπως : Αύξηση χωρητικότητας και αναβάθμιση υπηρεσιών φιλοξενίας για αιτούντες άσυλο, βελτίωση συνθηκών διαβίωσης στα υφιστάμενα κέντρα στέγασης, εστιάζοντας στους ασυνόδευτους ανήλικους και τις ευπαθείς ομάδες, υπηρεσίες παροχής νομικής υποστήριξης και βοήθειας σε αιτούντες άσυλο και σε άτομα που απολαμβάνουν διεθνούς προστασίας, κοινωνική μέριμνα, παροχή υπηρεσιών υγείας, ψυχολογική βοήθεια και σχετικές συμβουλευτικές υπηρεσίες με έμφαση στις ευάλωτες περιπτώσεις της ομάδας στόχου, παροχή πληροφόρησης σε τοπικές κοινότητες, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της ευαισθητοποίησης και της θετικής επιρροής στην κοινή γνώμη καθώς και ειδική εκπαίδευση προσωπικού των τοπικών αρχών και οργανισμών που θα έρθουν σε επαφή με την ομάδα στόχο κατά τη διαδικασία υποδοχής και υπηρεσίες διερμηνείας - μετάφρασης στις αρμόδιες Αρχές Ασύλου.

Η ενέργεια Β αφορά την ένταξη των προσώπων της ομάδας στόχου των οποίων η παραμονή στην Ελλάδα έχει μόνιμο και σταθερό χαρακτήρα και περιλαμβάνει δράσεις όπως : παροχή συμβουλών και βοήθειας σε τομείς όπως η στέγαση, τα μέσα διαβίωσης, η ένταξη στην αγορά εργασίας και η βοήθεια που παρέχεται σε ιατρικό, ψυχολογικό και κοινωνικό επίπεδο, δράσεις που βοηθούν την ομάδα στόχο να προσαρμοστεί στην ελληνική κοινωνία σε κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο, δραστηριότητες που επικεντρώνονται στην εκπαίδευση, στην επαγγελματική κατάρτιση, σε μαθήματα ελληνικής γλώσσας και στην απόκτηση δεξιοτήτων, ανάπτυξη εργαλείων αναφοράς και μεθόδων αξιολόγησης για να εκτιμήσουν και να βελτιώσουν την ποιότητα των διαδικασιών για τα αιτήματα διεθνούς προστασίας και να υποστηρίξουν τις διοικητικές δομές στην προσπάθεια απάντησης στις προκλήσεις της ενισχυμένης συνεργασίας με τα υπόλοιπα κράτη μέλη.

3.8.ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα προσπαθήσουμε να ποσοτικοποιήσουμε τα αποτελέσματα από τη λειτουργία των Ταμείων Εξωτερικών Συνόρων και Επιστροφής

προκειμένου να διαπιστώσουμε κατά πόσο συνέβαλαν με τη συγχρηματοδότηση των δράσεων που περιλαμβάνονται στα ετήσια προγράμματά τους, στον περιορισμό της εισροής από τα ελληνικά σύνορα υπηκόων τρίτων χωρών που στερούνται νομιμοποιητικών εγγράφων αλλά και τη διαχείριση των επιστροφών είτε μέσω του προγράμματος εθελοντικού επαναπατρισμού είτε μέσω επιβαλλόμενων επιστροφών από την ελληνική αστυνομία. Η επιτυχία βέβαια της λειτουργίας των Ταμείων έγκειται και σε πολλούς άλλους παράγοντες, όπως η διοικητική επάρκειά τους, η σωστή συνεργασία με τους συναρμόδιους φορείς, η πολιτική βούληση, οι γραφειοκρατικές και χρονοβόρες διαδικασίες αλλά και το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει κυρίως τους μεγάλους διαγωνισμούς καθιστώντας τους πολλές φορές άγονους κ.α.. Στην παρούσα εργασία, τόσο εξαιτίας του περιορισμένου χρόνου, όσο και των περιορισμένων στοιχείων που έχουμε στη διάθεσή μας για να επεκταθούμε και να αναλύσουμε όλους τους παράγοντες, θα περιοριστούμε κατά κύριο λόγο, στο βαθμό απορρόφησης των πόρων που είχαν προγραμματισθεί για την υλοποίηση των δράσεων των Ταμείων καθώς και στα αποτελέσματά τους. Πηγή των στοιχείων θα αποτελέσουν οι τελικές αναφορές (finalreports) των Ταμείων Εξωτερικών Συνόρων και Επιστροφής αλλά και τα στατιστικά στοιχεία που εκδίδονται από την ελληνική αστυνομία

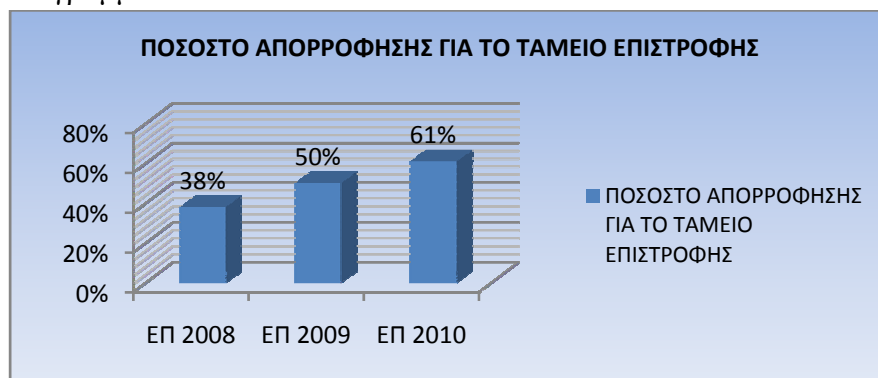
Η απορροφητικότητα των κονδυλίων για το Ταμείο εξωτερικών Συνόρων και για τα ετήσια 2007 2008 2009 και 2010 ανήλθε σε 96,6% , 90,6% , 40% και 30% αντίστοιχα για το κάθε ετήσιο , ενώ για το Ταμείο επιστροφής και για τα ετήσια 2008 , 2009 και 2010 ανήλθε σε 38% , 50% και 61% αντίστοιχα για το κάθε ετήσιο πρόγραμμα. Παρακάτω απεικονίζονται τα ποσοστά απορρόφησης για το κάθε Ταμείο. (διαγράμματα 1 & 2)

Διάγραμμα 1.

Πηγή : Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων

Διάγραμμα 2.

Πηγή: Ταμείο Επιστροφής

Τα μειωμένα ποσοστά απορρόφησης ιδιαίτερα για το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων οφείλονται κυρίως σε γραφειοκρατικούς λόγους και νομικά κωλύματα κατά τη διενέργεια δημόσιων ανοικτών διαγωνισμών.

Αναφορικά με τις επιστροφές των υπηκόων τρίτων χωρών που είχαν εισέλθει παράνομα από τα ελληνικά σύνορα στις χώρες καταγωγής τους, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της ελληνικής αστυνομίας κατά την πενταετία 2008 – 2012 καθώς και το πρώτο εξάμηνο του 2013 πραγματοποιήθηκαν συνολικά περίπου 71.000 επιστροφές υπηκόων τρίτων χωρών, κυρίως ασιατικής καταγωγής. Μέσω του Ταμείου επιστροφής έχουν χρηματοδοτηθεί από τα ετήσια προγράμματα 2008 ,2009 και 2010 αναγκαστικές επιστροφές περίπου 11.000 υπηκόων τρίτων χωρών, έχουν διενεργηθεί 22 πτήσεις τσάρτερ με προορισμό το Πακιστάν, τη Νιγηρία, τη Γεωργία και τον Άγιο Δομίνικο για την επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών με συνοδεία αστυνομικών ενώ για τα ίδια ετήσια προγράμματα έχουν χρηματοδοτηθεί μέσω του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης εθελούσιες επιστροφές 4.373 υπηκόων τρίτων χωρών και εφαρμόστηκαν πιλοτικά μέτρα επανένταξης για 32 εξ αυτών.

Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης διαθέτει παγκόσμια εμπειρία σε θέματα εθελοντικού επαναπατρισμού καθώς έχει την κατάλληλη τεχνογνωσία , την δυνατότητα να συνεργάζεται με τις προξενικές αρχές για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων και περιλαμβάνει ένα οργανωμένο δίκτυο με παραρτήματα σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο. Επιπλέον το χρηματικό ποσό που δίνεται για την εθελούσια επιστροφή της ομάδας στόχου αποτελεί ένα κίνητρο για την αξιοπρεπή επιστροφή με ευέλικτες διαδικασίες και σεβασμό στην προσωπικότητα των επιστρεφόντων.

Το Ταμείο Επιστροφής έχει χρηματοδοτήσει επιπλέον επιστροφές υπηκόων τρίτων χωρών με διενέργεια κοινών πτήσεων τσάρτερ με άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. σε συνεργασία με τον οργανισμό Frontex καθώς και διμερείς συναντήσεις με τις προξενικές και μεταναστευτικές αρχές των τρίτων χωρών προκειμένου να διευκολυνθούν οι διμερείς συμφωνίες επανεισδοχής κυρίως με την Τουρκία και να υπάρξει συνεργασία με τα αντίστοιχα προξενεία των τρίτων χωρών για την έκδοση των απαραίτητων ταξιδιωτικών εγγράφων. Ιδιαίτερης σημασίας είναι η απασχόληση

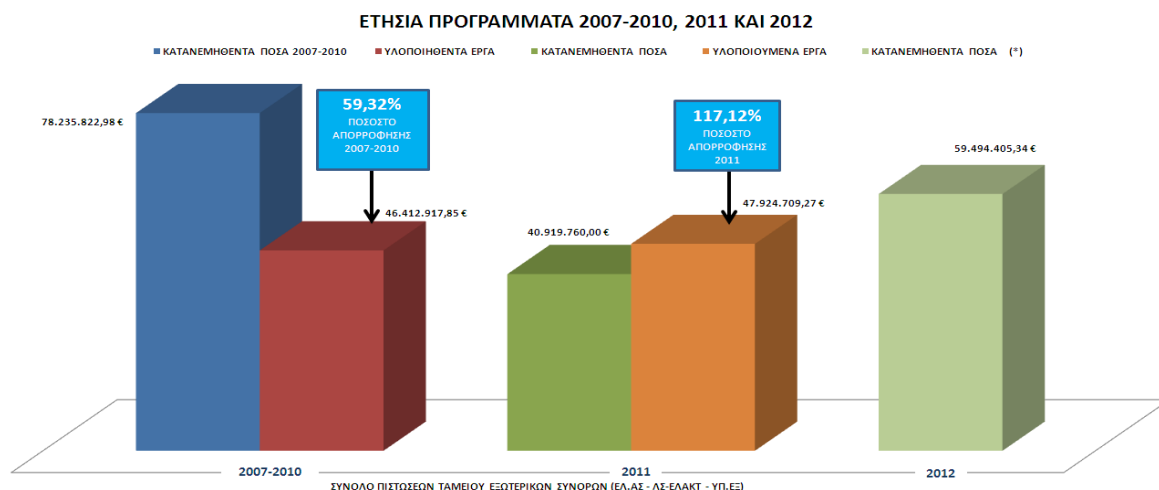
διερμηνέων , ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών μέσω σύμβασης μίσθωσης έργου για την παροχή ψυχολογικής υποστήριξης σε όσους τελούν υπό καθεστώς επιστροφής και την ενημέρωση των δικαιωμάτων τους κατά τη διαδικασία της επιστροφής στην μητρική τους γλώσσα. Για τα ετήσια προγράμματα 2008 – 2010 απασχολήθηκαν 38 διερμηνείς σε Αττική, Ορεστιάδα , Αλεξανδρούπολη, Ροδόπη και Κρήτη και 102 ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί σε Αττική , Ορεστιάδα και Αλεξανδρούπολη.

Από το ετήσιο πρόγραμμα 2010 και λόγω του μεγάλου αριθμού μη νόμιμων μεταναστών κυρίως στη πρωτεύουσα, κρίθηκε απαραίτητη η χρηματοδότηση για την δημιουργία προαναχωρησιακού κέντρου κράτησης στην Αμυδαλέζα Αττικής, χωρητικότητας αρχικά 800 ατόμων με δυνατότητα επέκτασης προκειμένου να παρέχονται ικανοποιητικές συνθήκες διαβίωσης σε όσους τελούν σε καθεστώς επιστροφής. Αργότερα η δημιουργία τέτοιων κέντρων κράτησης επεκτάθηκε και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας που δέχονται πιέσεις από τις μεταναστευτικές ροές όπως η Ροδόπη ο Έβρος και η Κόρινθος.

Τέλος, το Ταμείο Επιστροφής χρηματοδότησε εκπαιδεύσεις αστυνομικού προσωπικού σε θεματικές ενότητες που περιλαμβάνουν τις διαδικασίες επιστροφής με συνοδεία αστυνομικών, την αντιμετώπιση των ευάλωτων ομάδων, τις διαδικασίες επανεισδοχής, τα ανθρώπινα δικαιώματα κ.α.. Συνολικά έχουν εκπαιδευτεί περίπου 2.300 άτομα από όλη την Ελλάδα.

Για το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων συγχρηματοδότηση περιλαμβάνει κυρίως προμήθειες οχημάτων, ηλεκτρονικών συστημάτων παρακολούθησης των συνόρων , συστημάτων καταγραφής και εκπαιδεύσεις. Η απορρόφηση των κονδυλίων γίνεται με τον μέγιστο δυνατό τρόπο προκειμένου τα εγκεκριμένα και κατανεμηθέντα ποσά να προορίζονται για την υλοποίηση των έργων. Παρακάτω βλέπουμε την αντιστοίχιση των υλοποιηθέντων έργων σε σχέση με τα κατανεμηθέντα ποσά για τα ετήσια προγράμματα 2007 – 2010 , 2011 και 2012

Διάγραμμα 3.

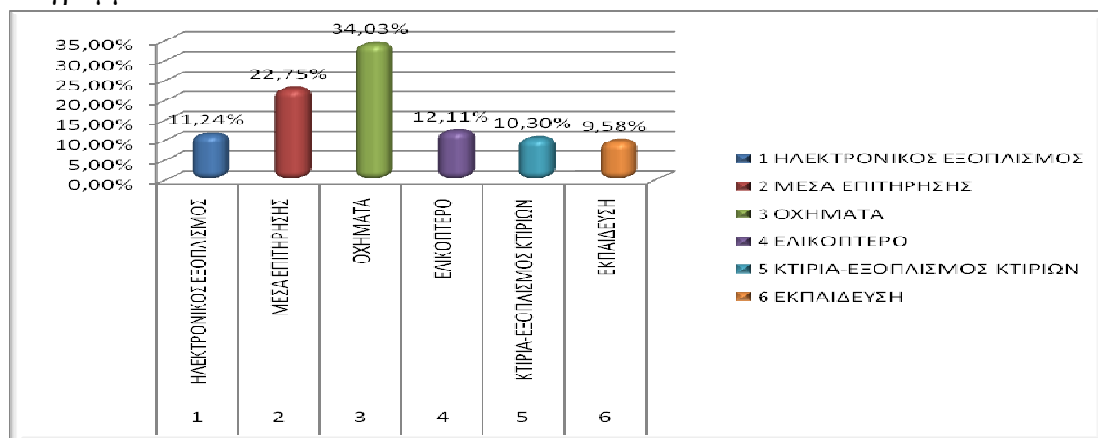

Πηγή : Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων

Μεταξύ των έργων που έχουν υλοποιηθεί με πιστώσεις του Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων, αξίζει να αναφερθούν: η προμήθεια του συστήματος Πληροφοριών Θεωρήσεων (VIS) (προϋπολογισμού 17 εκ. € - ΥΠ.ΕΞ) και του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν 2ης γενιάς (SIS II), η ανέγερση τεσσάρων νέων κτιρίων συνοριακών υπηρεσιών σε Ήπειρο και Έβρο, καθώς και η ανακαίνιση χώρων κράτησης και αστυνομικών Υπηρεσιών στην παραμεθόρια ζώνη, η προμήθεια 1.400 περίπου οχημάτων διαφόρων τύπων, εκπαίδευση 1.500 τουλάχιστον Αστυνομικών και Λιμενικών, σε αντικείμενα σχετικά με τον έλεγχο των συνόρων και την εκμάθηση ξένων γλωσσών, όπως Αραβικά, Τουρκικά, Αλβανικά, η εγκατάσταση ενός αυτοματοποιημένου συστήματος επιτήρησης συνόρων στο χερσαίο τμήμα της Ελληνοτουρκικής μεθορίου, στην περιοχή Ορεστιάδας, μήκους 10,5 χλμ., το οποίο ολοκληρώθηκε, μέσα από τη συνεργασία της Ελληνικής Αστυνομίας με το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

Επίσης όπως φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα (διάγραμμα 4), το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων πρόκειται να χρηματοδοτήσει μέσω των δράσεων που περιγράφονται στα ετήσια προγράμματα την προμήθεια: δύο ελικοπτέρων της Ελληνικής Αστυνομίας, ενός πλοίου ανοικτής θαλάσσης (προϋπολογισμού 40 εκ. €) και έξι μικρότερων πλοίων παράκτιας περιπολίας του Λιμενικού Σώματος, την προμήθεια και εγκατάσταση του Εθνικού Συντονιστικού Κέντρου για τα σύνορα, καθώς και η επέκταση των σύγχρονων συστημάτων επιτήρησης, σε όλο το μήκος των ελληνοτουρκικών συνόρων, κινητών επιχειρησιακών κέντρων, εξοπλισμένων με θερμικές κάμερες και ραντάρ, καθώς και κινητών μονάδων X-Ray, για τις ανάγκες της Ελληνικής Αστυνομίας και του Λιμενικού Σώματος. Επίσης πρόκειται να συγχρηματοδοτήσει την κατασκευή κέντρων πρώτης υποδοχής και κέντρων κράτησης παράνομων μεταναστών, με προτεραιότητα στην περιοχή του Έβρου. Για τις δράσεις αυτές, οι οποίες περιλαμβάνονται στο εθνικό σχέδιο δράσης για τη διαχείριση της μετανάστευσης (Action Plan), έχουν εγγραφεί πιστώσεις 11 εκ. €, ποσό που θα αυξηθεί σημαντικά τα επόμενα έτη, σύμφωνα με την πρόοδο των έργων.

Διάγραμμα 4.

Πηγή : Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων

Η φύλαξη των εξωτερικών συνόρων της χώρας με τη βοήθεια της τεχνολογίας και η εμφανής παρουσία των ομάδων ταχείας επέμβασης με τον κατάλληλο υλικοτεχνικό εξοπλισμό είχε θετικά αποτελέσματα στην μείωση της εισροής παράνομων μεταναστών τουλάχιστον από τα χερσαία σύνορα της Τουρκίας σε συνδυασμό και με την τοποθέτηση του φράκτη μήκους 10.365 μέτρων που εκτείνεται σε όλο το μήκος των χερσαίων συνόρων, από το φυλάκιο των Καστανέων έως τον ποταμό Έβρο.

3.9.Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών έχει αναλάβει στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του την υλοποίηση δράσεων που έχουν στόχο την ομαλή ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία. Τα ποσοστά απορρόφησης των κονδυλίων για τα ετήσια προγράμματα 2007 – 2010 είναι ιδιαίτερα υψηλά (διάγραμμα 5) και αυτό δείχνει ότι καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για τη σωστή αξιοποίησή τους ιδιαίτερα σε μια περίοδο οικονομικής κρίσης όπου οι οικονομικές δυνατότητες της Ελλάδας είναι περιορισμένες και οι απαιτήσεις δεν μπορούν να καλυφθούν μόνο από εθνικούς πόρους.

Διάγραμμα 5.

Πηγή : Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης

Στο ετήσιο Πρόγραμμα 2007 με περίοδο λήξης επιλεξιμότητας την 31-12-2009 υλοποιήθηκαν επτά δράσεις με συνολικό ποσό πληρωμών στους τελικούς δικαιούχους 1.674.124,21 € και απορροφητικότητα 84,08%, στο Ε.Π. 2008 με περίοδο λήξης επιλεξιμότητας την 30-06-2010 υλοποιήθηκαν δέκα δράσεις με συνολικό ποσό πληρωμών στους τελικούς δικαιούχους 1.816.589,76 € και

απορροφητικότητα 85,65%, στο Ε.Π. 2009 με περίοδο λήξης επιλεξιμότητας την 30-06-2011 υλοποιήθηκαν δεκαπέντε δράσεις με συνολικό ποσό πληρωμών στους τελικούς δικαιούχους 2.942.888,95 € και απορροφητικότητα 84,92%, στο Ε.Π. 2010 με περίοδο λήξης επιλεξιμότητας της 30-06-2012 υλοποιήθηκαν είκοσι τρεις δράσεις με συνολικό ποσό πληρωμών στους τελικούς δικαιούχους 3.231.780,11 € και απορροφητικότητα 80,64% ενώ για το Ε.Π. 2011 με περίοδο λήξης επιλεξιμότητας την 30-06-2013 έχουν υλοποιηθεί δέκα επτά δράσεις χωρίς να έχουν πραγματοποιηθεί στο σύνολό τους οι πληρωμές στους τελικούς δικαιούχους.

Το Ταμείο Ένταξης λειτουργεί όπως έχουμε περιγράψει σε προηγούμενο κεφάλαιο ως φορέας ανάθεσης για την υλοποίηση των δράσεων, γι αυτό κατόπιν υποβολής προτάσεων στους ενδιαφερόμενους και αξιολόγησης των υποβληθέντων τεχνικών δελτίων, την υλοποίησή τους αναλαμβάνουν είτε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις είτε Διεθνείς Οργανισμοί είτε άλλοι φορείς που κρίνεται ότι διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνογνωσία και τις κατάλληλες υποδομές. Παρακάτω εμφανίζονται οι πίνακες με τους τελικούς δικαιούχους για τα Ε.Π. 2007 – 2010 , τις δράσεις που έχουν αναλάβει και το συνολικό ποσό που εξαντλήθηκε. Τα στοιχεία προέρχονται από την ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης ete.ypes.gr «πληροφορίες για τους δικαιούχους».

ΠΙΝΑΚΑΣ 9 - ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 2007				
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΤΕΛΙΚΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (75% ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ - 25% ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ)
1. Υλοποίηση Δράσεων για την πρακτική εφαρμογή των «Κοινών Βασικών αρχών της πολιτικής ένταξης μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση»	0.71.1	Εκστρατεία έντυπης ενημέρωσης προς τους υπηκόους τρίτων χωρών στους τομείς της υγείας, της επιχειρηματικότητας και της εκπαίδευσης	PR.A.K.S.I.S. (Προγράμματα Ανάπτυξης Κοινωνικής Στήριξης και Ιατρικής Συνεργασίας) / Ινστιτούτο Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας / Πανεπιστήμιο Αιγαίου / Επιστημονική Εταιρεία για την Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη	48.010,00 €
	07/1.2	Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας υποδοχής μέσω εκστρατείας από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.) και διοργάνωση ημερίδας, με στόχο την εξάλειψη αρνητικών στερεοτύπων, φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας, την προβολή της ποικιλομορφίας της	CREAM Ανώνυμος Εταιρεία Διαφημίσεων & Επικοινωνίας/ΚΑΠΑ RESEARCH Α.Ε	784.905,74 €

	0.7/1.3	Πρόγραμμα μαθημάτων ελληνικής γλώσσας και ιστορίας σε μητέρες μετανάστριες	Αναπτυξιακή Εταιρεία Δήμου Αθηναίων Ανώνυμος Εταιρεία Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης / Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής / Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων	375.000,00 €
	07/1.4	Καινοτόμο εκπαιδευτικό πρόγραμμα εκμάθησης ελληνικών μέσα από τη μουσική και το τραγούδι για παιδιά μεταναστών πέραν των βαθμίδων του υφιστάμενου εκπαιδευτικού συστήματος	Δήμος Άνω Λιουσίων	121.000,00 €
	07/1.5	Εκπαιδευτικό πρόγραμμα στη Μολδαβία (Μέτρα προ της αναχώρησης)	Διεθνής Οργανισμός Μεταναστεύσεως	150.000,00 €
3. Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών προώθησης της διαπολιτισμικότητας στα κράτη μέλη, σε όλα τα επίπεδα της διοίκησης	07/3.1	Προγράμματα διαπολιτισμικής επιμόρφωσης των δημοσίων υπαλλήλων που συναλλάσσονται με υπηκόους τρίτων χωρών ή χειρίζονται θέματα που τους αφορούν	Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης ΑΕ (Ε.Ε.Τ.Α.Α.)	209.000,00 €
	07/3.2	Προγράμματα Εκπαίδευσης Διαπολιτισμικών Μεσολαβητών	Ολυμπιακή Εκπαιδευτική & Συμβουλευτική (ΕΠΕ)	11.200,00 €
	07/3.3	Συγκέντρωση στοιχείων για Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.) και Συλλόγους Μεταναστών που δραστηριοποιούνται στην ελληνική επικράτεια	Χαροκόμιο Πανεπιστήμιο / Π.Ρ.Α.Κ.Σ.Ι.Σ. (Προγράμματα Ανάπτυξης Κοινωνικής Στήριξης και Ιατρικής Συνεργασίας) / Ελληνοαλβανικός Σύνδεσμος Φιλίας - Σωκράτης / Ομοσπονδία Εθελοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων Ελλάδος (Ο.Ε.Μ.ΚΟ.Ε)	149.200,00 €

ΠΙΝΑΚΑΣ 10 - ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 2008

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΤΕΛΙΚΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (75% ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ - 25% ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ)
1. Υλοποίηση Δράσεων για την πρακτική εφαρμογή των «Κοινών Βασικών αρχών της πολιτικής ένταξης μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση»	0.8/1.1	Προγράμματα Εκπαίδευσης διαπολιτισμικών Μεσολαβητών.	ΔΗΜΗΤΡΑ Κέντρο Ενημέρωσης & Επιμόρφωσης Α.Ε	69.773,22
	0.8/1.2	Διοργάνωση εργαστηρίων με στόχο την ευαισθητοποίηση των δημοσιογράφων για την αντιμετώπιση φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας.	Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό & Ερευνητικό Κέντρο Αθηνών (Ε.Κ.Ε.Π.Α.)	80.000,00
	0.8/1.3	Πολιτιστική εκδήλωση για την «Ημέρα του μετανάστη» (18 Δεκεμβρίου 2009)	ADVOCATE Ανώνυμη Εταιρία Παροχής Υπηρεσιών Επικοινωνίας & Δημοσίων Σχέσεων	77.433,80

	0.8/1.4	Δημιουργία δίγλωσσου (ελληνικά, αγγλικά) ιστοχώρου.	Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων	15.994,00
	0.8/1.5	Ενημερωτική εκστρατεία στα ΜΜΕ και παραγωγή και διανομή φυλλαδίων, για την ενημέρωση των υπηκόων τρίτων χωρών σχετικά με τη διαδικασία απόκτησης του καθεστώτος του επί μακράν διαμένοντος και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθεστώς αυτό.	NEXT.COMΥψηλής Τεχνολογίας- Ηλεκτρονικού Εμπορίου - Συμβουλευτικών Υπηρεσιών και Συμμετοχών ΑΕ	723.217,00
	0.8/1.6	Διοργάνωση Αγώνα Δρόμου, Ποδοσφαιρικού Τουρνουά και Τουρνουά Cricket με ομάδες υπηκόων τρίτων χωρών και ελλήνων.	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μαγνησίας	89.230,00
	0.8/1.7	Εκστρατεία έντυπης ενημέρωσης προς τους υπηκόους τρίτων χωρών στους τομείς της υγείας, της επιχειρηματικότητας, της εκπαίδευσης, καθώς και στα ζητήματα καθημερινότητας και προβολής της αξίας της διαπολιτισμικότητας.	PR.A.K.S.I.S. (Προγράμματα Ανάπτυξης Κοινωνικής Στήριξης και Ιατρικής Συνεργασίας) /Ινστιτούτο Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας / Πανεπιστήμιο Αιγαίου/Επιστημονική Εταιρεία για την Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη	163.250,00
2. Ανάπτυξη δεικτών και αξιολόγηση μεθόδων για την αποτίμηση της προόδου, την προσαρμογή πολιτικών και μέτρων και τη διευκόλυνση του συντονισμού της συγκριτικής μάθησης	0.8/2.1	Καθορισμός δεικτών για την αξιολόγηση των πολιτικών ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών στην ελληνική κοινωνία.	Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής / Εθνικό και Καινοδοσιακό Πανεπιστήμιο Αθηνών / Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος / Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης	629.664,00
3. Ενίσχυση αποτελεσματικότητας των πολιτικών προώθησης της διαπολιτισμικότητας στα κράτη μέλη, σε όλα τα επίπεδα της διοίκησης	08/3.1	Προγράμματα διαπολιτισμικής επιμόρφωσης των δημοσίων υπαλλήλων που συναλλάσσονται με υπηκόους τρίτων χωρών ή χειρίζονται θέματα που τους αφορούν.	Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης ΑΕ (Ε.Ε.Τ.Α.Α.)	250.250,00
	0.8/3.2	Πρόγραμμα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης των δημοσίων υπαλλήλων που ασχολούνται με θέματα νοσοκομειακής περίθαλψης των υπηκόων τρίτων χωρών σε νοσοκομεία της Αττικής	Γιατροί του Κόσμου / ΚΕΚ Διάσταση	253.516,80

		και της Θεσσαλονίκης.		
4. Ανταλλαγή εμπειριών, καλών πρακτικών και πληροφοριών για θέματα ένταξης μεταξὺ των κρατών-μελών της Ε.Ε.	08/4.1	Πανευρωπαϊκή Διάσκεψη με θέμα «Καλές πρακτικές ως προς τον εθελοντισμό με στόχο την ενδυνάμωση των μεταναστών».	Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός	105.320,77

ΠΙΝΑΚΑΣ 11 - ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 2009

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΤΕΛΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (%/ % ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ - 25% ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ)
1. Υλοποίηση Δράσεων που εφαρμόζουν τις «Κοινές Βασικές αρχές για την πολιτική ένταξης μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση»	09 / 1.1	Δημιουργία Βάσης Δεδομένων για τις μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.) και τους Συλλόγους Μεταναστών.	Εταιρεία Κοινωνικής και Πολιτιστικής Στήριξης Παλιννοστούντων Ομογενών «Νόστος» - Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Αθηνών	70.865,96
	09 / 1.2	Πρόγραμμα «Η τέχνη διάυλος για την ένταξη των μεταναστών», εργαστήριο ζωγραφικής, φωτογραφίας και θεάτρου.	Μακεδονικό Μουσείο Τέχνης	129.589,74
	09/1.3	Πολιτιστική εκδήλωση για την «Ημέρα του Μετανάστη» (18.12.2010).	Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών / Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης - Μ.Ε.Σ.Ο.	80.000,00
	09/1.4	Υποστήριξη της λειτουργίας των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών.	Επιστημονική Εταιρεία Κοινωνικής Συνοχής και Ανάπτυξης (ΕΠΕΚΣΑ) - Εκπαιδευτικές και Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Διάσταση Α.Ε.	226.000,00
	09/1.5	Ενημερωτική εκστρατεία για την προώθηση της ομαλής ένταξης των μεταναστών στις τοπικές κοινωνίες.	Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) - BEEGROUP Α.Ε. - PRAKSIS (Προγράμματα Ανάπτυξης, Κοινωνικής Στήριξης & Ιατρικής Συνεργασίας) - ΚΕΜΟΠ (Κέντρο	300.000,00

			Εκπαίδευσης και Μέριμνας Οικογένειας και Παιδιού) «Ο ΠΛΑΤΩΝ» - ΤΕΙ Κρήτης	
	09/1.6	Πρόγραμμα «Διαπολιτισμική Μεσολάβηση» σε επιλεγμένα νοσοκομεία των Περιφερειών Αθήνας και Θεσσαλονίκης.	Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας - Εκπαιδευτικές και Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Διάσταση Α.Ε.	468.000,00
	09/1.7	Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα στη Γεωργία (Μέτρα προ της αναχώρησης).	ΔΗΜΗΤΡΑ Κέντρο Ενημέρωσης και Επιμόρφωσης	49.919,00
	09/1.8	Ενημερωτική εκστρατεία με στόχο την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης καθώς και την πληροφόρηση των γυναικών υπηκόων τρίτων χωρών αναφορικά με την αντιμετώπιση περιπτώσεων trafficking, ενδοοικογενειακής βίας και σεξουαλικής παρενόχλησης.	Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών «ΔΙΟΤΙΜΑ» - «Αντιγόνη», Κέντρο Πληροφόρησης για το Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη μη Βία - Εταιρία για τον Κοινωνικό Αποκλεισμό και την Ψυχική Υγεία (Ε.Κ.Α.Ψ.Υ.) - Κέντρο Εκπαίδευσης & Μέριμνας Οικογένειας και Παιδιού «Ο ΠΛΑΤΩΝ» - Σύνδεσμος μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου και Ν. Ηρακλείου - «Anthropomania» Εθελοντική Ανθρωπιστική Οργάνωση	200.000,00
	09/1.9	Πρόγραμμα εκπαίδευσης διαπολιτισμικών μεσολαβητών.	ΔΗΜΗΤΡΑ Κέντρο Ενημέρωσης και Επιμόρφωσης	99.981,00
2. Ανάπτυξη δεικτών και μεθοδολογιών αξιολόγησης με σκοπό την αποτίμηση της προόδου, την προσαρμογή πολιτικών και μέτρων και τη διευκόλυνση του συντονισμού της συγκριτικής μάθησης	09/2.1	Εκπόνηση μελέτης με θέμα «Γυναικεία μετανάστευση στην Ελλάδα».	Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) - Πάντειο Πανεπιστήμιο/Τμήμα Κοινωνιολογίας - Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών	294.872,00
	09/2.2	Εκπόνηση μελέτης με θέμα «Ενοσωμάτωση της δεύτερης γενιάς μεταναστών στην ελληνική κοινωνία».	Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ) - Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) - Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) -	295.000,00

			Πανεπιστήμιο Πατρών	
	09/2.3	Διεξαγωγή δημοσκοπήσης με θέμα «Κοινωνικές ομάδες με ξενοφοβικές τάσεις».	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - METRONANALYSIS A.E.	144.993,52
	09/2.4	Διερεύνηση των διαφορετικών χαρακτηριστικών στην επιδημιολογία της εξάρτησης μεταξύ μεταναστών και Ελλήνων χρηστών τοξικών ουσιών.	Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) - Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ)	77.432,98
3. Ανάπτυξη ικανοτήτων για πολιτικές ένταξης, συντονισμός και ανάπτυξη διαπολιτισμικών δεξιοτήτων των κρατών - μελών σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης (εθνικό, περιφερειακό, τοπικό)	09/3.1	Προγράμματα διαπολιτισμικής επιμόρφωσης του προσωπικού που υπηρετεί στα Καταστήματα Κράτησης της χώρας, στις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων & Επιμελητών Κοινωνικής Αρωγής.	Έργον Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης - INTEGRATION Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης - Εταιρεία Μελετών των Επιστημών του Ανθρώπου	649.946,39
4. Ανταλλαγή εμπειριών, καλών πρακτικών και πληροφοριών για θέματα ένταξης μεταξύ των κρατών - μελών της Ε.Ε.	09/4.1	Πανευρωπαϊκό συνέδριο με θέμα «Κοινωνική ένταξη των μεταναστών - Καλές πρακτικές στους τομείς της υγείας, πρόνοιας και κοινωνικής ασφάλισης».	Ινστιτούτο Προληπτικής, Περιβαλλοντολογικής και Εργασιακής Ιατρικής, PROLEPSIS	162.486,60

ΠΙΝΑΚΑΣ 12 - ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 2010					
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΤΕΛΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (75% ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ - 25% ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ)	
1. Υλοποίηση Δράσεων που εφαρμόζουν τις «Κοινές Βασικές αρχές της πολιτικής ένταξης μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση»	1.1/10	Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας υποδοχής.	ΥΠΟΕΡΓΟ Α: Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής - Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (ΚΑΝΕΠ -ΓΣΕΕ)	60.000,00	300.000,00
	1.1/10	Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας υποδοχής.	ΥΠΟΕΡΓΟ Β: Δήμος Θεσσαλονίκης - Κέντρο Παροχής Υπηρεσιών Δήμου Αλεξανδρούπολης	60.000,00	

	1.1/10	Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας υποδοχής.	ΥΠΟΕΡΓΟ Γ: Εταιρεία Κοινωνικής και Πολιτιστικής Στήριξης Παλιννοστούντων Ομογενών «ΝΟΣΤΟΣ» - Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ)	60.000,00	
1. Υλοποίηση Δράσεων που εφαρμόζουν τις «Κοινές Βασικές αρχές της πολιτικής ένταξης μεταναστών στην Ε.Ε.	1.1/10	Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας υποδοχής.	ΥΠΟΕΡΓΟ Δ: Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (ΚΑΝΕΠ -ΓΣΕΕ) - Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών - Ελληνική Ένωση για τα δικαιώματα του Ανθρώπου και του Πολίτη - Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Αθηνών	60.000,00	
	1.1/10	Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας υποδοχής.	ΥΠΟΕΡΓΟ Ε: Εταιρεία Κοινωνικής και Πολιτιστικής Στήριξης Παλιννοστούντων Ομογενών «ΝΟΣΤΟΣ» - Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ)	60.000,00	
1. Υλοποίηση Δράσεων που εφαρμόζουν τις «Κοινές Βασικές αρχές για την πολιτική ένταξης μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση»	1.2/10	Νομική και διοικητική υποστήριξη υπηκόων τρίτων χωρών που διαβιούν νόμιμα στη χώρα.	ΑΚΜQN-PRAKSIS-ΕΑΛΗΝΙΚΟ ΦΟΡΟΥΜ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	250.000,00 €	
	1.3/10	Υποστήριξη μεταναστευτικών κοινοτήτων για την οργάνωση τους σε πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο επίπεδο.	Ινστιτούτο Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος (ΙΝΕ ΓΣΕΕ) - Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών	95.000,00 €	
	1.4/10	Προγράμματα διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε επιλεγμένα νοσοκομεία της χώρας.	Εθνική Σχολή Δημοσίας Υγείας Ε.Λ.Κ.Ε. - Εκπαιδευτικές και Συμβουλευτικές Υπηρεσίες ΔΙΑΣΤΑΣΗ Α.Ε. - ASANTE	400.000,00 €	
	1.5/10	Πρόγραμμα «Διαπολιτισμική Μεσολάβηση» για την υποστήριξη της πρόσβασης στη στέγαση και τις	Εθνικό Καποδιστριακό Παν/μιο Αθηνών, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης & Δημόσιας Διοίκησης, Τομέας Διοικητικής	100.000,00 €	

		κοινωνικές υπηρεσίες.	Επιστημής, Εργαστήριο Μελέτης της Μετανάστευσης και Διασποράς (Ε.Μ. ΜΕ.ΔΙΑ.) - ΙΝΕ ΓΣΕΕ	
	1.6/10	Έντοπος πολύγλωσσος οδηγός πρόληψης για θέματα υγείας για την πληροφόρηση και την ευαισθητοποίηση των μεταναστών.	Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου Ίδρυμα Θεμιστοκλή & Δημήτρη Τσάτσου	80.484,93 €
	1.7/10	Εκπόνηση, έκδοση και διάχυση Οδηγού Πληροφόρησης για Υπηκόους Τρίτων Χωρών με Αναπηρία, νομίμως διαμενόντων στην Ελλάδα.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης	22.000,00 €
	1.8/10	Προγράμματα εκμάθησης ελληνική γλώσσας και ιστορίας σε γονείς μετανάστες.	Εταιρεία Μελέτης των Επιστημών του Ανθρώπου - Πανεπιστήμιο Αιγαίου ΕΛΕ - Έργον Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης	300.000,00 €
	1.9/10	Πρόγραμμα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας και ιστορίας σε αναλφάβητους μετανάστες.	Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης Αττικής Α.Ε. - PRAKSIS Προγράμματα Ανάπτυξης Κοινωνικής Στήριξης και Ιατρικής Συνεργασίας - Κοινωνικές Συνεταιριστικές Δραστηριότητες Ευπαθών Ομάδων ΕΔΡΑ	70.000,00 €
	1.10/10	Πρόγραμμα δραστηριοτήτων επιμορφωτικού και πολιτιστικού χαρακτήρα ανηλίκων μεταναστών στις Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων εκτός των χώρων φιλοξενίας τους.	Άρσις Κοινωνική Υποστήριξη Νέων - Επάνοδος	98.000,00 €
	1.11/10	«Μουσείο-παιδαγωγικό πολιτιστικό πρόγραμμα για παιδιά μεταναστών» και διεξαγωγή έκθεσης.	Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης	92.283,97 €
	1.12/10	Φεστιβάλ με θέμα μετανάστευση και κοινωνική ένταξη.	Δήμος Θεσσαλονίκης - Άρσις Μ.Κ.Ο. - Ένωση Συντακτών Ημερήσιων Εφημερίδων Μακεδονίας - Θράκης	60.000,00 €

	1.13/10	Τέχνη και διαπολιτισμικότητα.	Δήμος Χαϊδαρίου	200.000,00 €
	1.14/10	Πολιτιστική Εκδήλωση για την Ημέρα του Μετανάστη (18.12).	PRAKSIS Προγράμματα Ανάπτυξης Κοινωνικής Στήριξης και Ιατρικής Συνεργασίας - BEEGROUP Α.Ε. - Δήμος Αθηναίων	100.000,00 €
2. Ανάπτυξη δεικτών και μεθοδολογιών αξιολόγησης με σκοπό την αποτίμηση της προόδου, την προσαρμογή πολιτικών και μέτρων και τη διευκόλυνση του συντονισμού της συγκριτικής μάθησης	2.1/10	Ανάπτυξη συστήματος παρακολούθησης των αποτελεσμάτων των πολιτικών ένταξης μέσω της δημιουργίας Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος.	Πανεπιστήμιο Αιγαίου	219.744,67 €
	2.2/10	Εκπόνηση έρευνας για τη διερεύνηση του προφίλ των νομίμως διαμενόντων στην Ελλάδα υπηκόων τρίτων χωρών που εργάζονται ως οικιακό προσωπικό και συγκριτική μελέτη των μοντέλων θεσμικής διαχείρισης του στα κ-μ της Ε.Ε.	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ - ICAP Αγορά Εργασίας Α.Ε. - Στέκι Πολιτισμού Αλβανών Μεταναστών	141.347,69 €
3. Ανάπτυξη ικανοτήτων για πολιτικές ένταξης, συντονισμός και ανάπτυξη διαπολιτισμικών δεξιοτήτων των κρατών - μελών σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης (εθνικό, περιφερειακό, τοπικό)	3.1/10	Προγράμματα διαπολιτισμικής επιμόρφωσης του προσωπικού της τοπικής αυτοδιοίκησης και της Δημοτικής Αστυνομίας που συναλλάσσονται με υπηκόους τρίτων χωρών νομίμως διαμενόντων στην Ελλάδα.	Πάντειο Πανεπιστήμιο Πολιτικών & Κοινωνικών Επιστημών, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης & Ιστορίας - Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της ΓΣΕΕ - ΚΕΚ Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ	361.347,69 €
	3.2/10	Προγράμματα διαπολιτισμικής επιμόρφωσης υπαλλήλων του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη που συναλλάσσονται με υπηκόους τρίτων χωρών.	ΑΤΕΒΑΝΚ ΑΤΕΞΕΛΙΞΗ Α.Ε.-ΕΥΞΕΙΝΗ ΠΟΛΗ-ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	180.673,85
	3.3/10	Προγράμματα διαπολιτισμικής επιμόρφωσης δημοσίων υπαλλήλων των ενιαίων αποκεντρωμένων μονάδων διοίκησης που συναλλάσσονται με	Δήμητρα Κέντρο Ενημέρωσης και Επιμόρφωσης Α.Ε. - PRAKSIS Προγράμματα Ανάπτυξης Κοινωνικής Στήριξης και Ιατρικής Συνεργασίας	180.673,84 €

		υπηκόους τρίτων χωρών νομίμως διαμενόντων στην Ελλάδα.		
4. Ανταλλαγή εμπειριών, καλών πρακτικών και πληροφοριών για θέματα ένταξης μεταξύ των κρατών - μελών της Ε.Ε.	4.1/10	Δημιουργία δικτύου συνεργασίας σε τοπικό επίπεδο μεταξύ κρατών-μελών της Ε.Ε.	ΕΠΕΚΣΑ - ΚΕΚ ΔΙΑΣΤΑΣΗ	180.673,84 €
4. Ανταλλαγή εμπειριών, καλών πρακτικών και πληροφοριών για θέματα ένταξης μεταξύ των κρατών - μελών της Ε.Ε.	4.2/10	Δημιουργία δικτύου συνεργασίας εκπροσώπων των ενώσεων μεταναστών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.	ΙΝΕ ΓΣΕΕ - Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών	180.673,84 €

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΕΦ 1 ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ Η ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΣΥΛΟΥ Η ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ Η ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΡΩΤΗΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

Στα παραπάνω κεφάλαιο αναλύσαμε τον ρόλο τις αρμοδιότητες και τα αποτελέσματα των τεσσάρων ταμείων αλληλεγγύης ως μέρος του γενικότερου προγράμματος « αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών». Ωστόσο, για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών προς την Ελλάδα χρειάζεται μια πιο συντονισμένη εθνική προσέγγιση πέρα από τις ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες και κυρίως μέσω ενός εθνικού σχεδίου δράσης που θα περιλαμβάνει πολιτικές τόσο για την διαχείριση των παράνομων μεταναστών όσο και για την εξασφάλιση της αξιοπρεπούς διαβίωσης των αιτούντων άσυλο. Υπό το πρίσμα αυτό, θα έπρεπε να δημιουργηθούν οι κατάλληλες υποδομές και ένα σύνολο ενεργειών από τους αρμόδιους δημόσιους φορείς ώστε να αμβλυνθούν τα προβλήματα που δημιουργούνται από την αθρόα είσοδο μη νόμιμων μεταναστών από τα ελληνικά σύνορα αλλά και η αξιοπρεπής διαχείριση των ατόμων που έχουν αιτηθεί ασύλου. Για το σκοπό αυτό κρίθηκε σκόπιμο να δημιουργηθεί μια ανεξάρτητη αρχή η οποία θα είναι επιφορτισμένη με την εξέταση των αιτημάτων ασύλου, μια αρχή προσφυγών και τα κέντρα πρώτης υποδοχής που θα εξασφαλίζουν μια αξιοπρεπή αντιμετώπιση των υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται από τα ελληνικά σύνορα.

1.1.ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Στις 16.5.2011, το Υπουργικό Συμβούλιο συζήτησε και υιοθέτησε το Σχέδιο Δράσης για το Κέντρο της Αθήνας. Οι στρατηγικοί στόχοι της δράσης της Κυβέρνησης σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και την κοινωνία των πολιτών περιλαμβάνουν την εξασφάλιση συνθηκών ασφαλούς διαβίωσης, την ενδυνάμωση του κοινωνικού ιστού και η πρόληψη της βίας, τον έλεγχο της υπερσυγκέντρωσης παράνομα διαμενόντων αλλοδαπών και βελτίωση των όρων κοινωνικής ένταξης των νομίμων μεταναστών και των δικαιούχων διεθνούς

προστασίας, τη βελτίωση της ποιότητας του αστικού περιβάλλοντος, την αναζωογόνηση της οικονομικής δραστηριότητας, την επιστροφή των κατοίκων και τη συγκράτηση επαγγελματιών, την ενίσχυση της πολιτιστικής ταυτότητας της πόλης και της αξίας της ως τουριστικός προορισμός, τη βελτίωση παροχής κοινωνικών υπηρεσιών με σεβασμό στα δικαιώματα των ασθενέστερων, τη διασφάλιση των όρων που θα επιτρέψουν την ανάκτηση του δημόσιου χώρου από τους πολίτες και την κοινωνική συμμετοχή στις γειτονιές αλλά και την ενθάρρυνση της δράσης και της δημιουργίας της κοινωνίας των πολιτών. (Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης Μάρτιος 2012)

Ειδικότερα, για το δεύτερο στρατηγικό στόχο αποφασίστηκαν μέτρα για τέσσερα αρμόδια υπουργεία.

Το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη είναι επιφορτισμένο για : i) περιπολίες της Δ/σης Αλλοδαπών και Άμεσης Δράσης καθημερινά για ενέργεια ελέγχων-προσαγωγών αλλοδαπών προς καταγραφή, εξακρίβωση/ταυτοποίηση, ii) συνεχείς στοχευμένες δράσεις για συλλήψεις ημεδαπών και αλλοδαπών κυκλωμάτων που εκμεταλλεύονται ενήλικους ή ανήλικους μετανάστες, iii) συγκρότηση συνεργείων, δύο φορές την εβδομάδα, στα οποία συμμετέχουν Αστυνομικοί, υπάλληλοι της πρώην Νομαρχίας (νυν αιρετής Περιφέρειας), του Δήμου Αθηναίων και Εισαγγελικού Λειτουργού για την πραγματοποίηση αυτοψιών-ελέγχων και απολυμάνσεων σε εγκαταλειμμένα-παλαιά κτίρια όπου διαμένουν κυρίως αλλοδαποί, iv) ολοκλήρωση της χωροθέτησης κέντρων πρώτης υποδοχής νεοεισερχομένων μεταναστών και κέντρων κράτησης υπό απέλαση μεταναστών σε χώρους πρώην στρατοπέδων (σε συνεργασία με Υπουργείο Εθνικής Άμυνας), v) συγκρότηση Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής και αυτοτελούς Υπηρεσίας Ασύλου, vi) επιτάχυνση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας ασύλου, vii) ταχύτερη διαχείριση των εκκρεμών υποθέσεων ασύλου, viii) συνέχεια και ενίσχυση του προγράμματος των εθελούσιων επιστροφών που πραγματοποιείται από την Ελληνική Αστυνομία σε συνεργασία με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, ix) πραγματοποίηση καμπάνιας με σκοπό την καταγραφή αλλοδαπών και την εθελούσια επιστροφή.

Το Υπουργείο Εξωτερικών είναι επιφορτισμένο με την : i) ενίσχυση των επαφών με διπλωματικές αρχές στην Αθήνα των χωρών προέλευσης παράνομων μεταναστών και διερεύνηση της δυνατότητας επιτάχυνσης της αναγνώρισης των υπηκόων τους που συλλαμβάνονται προς απέλαση, ii) αξιοποίηση των διαθέσιμων διπλωματικών πληροφοριών για χώρες προέλευσης παράνομα εισερχομένων αλλοδαπών.

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης είναι επιφορτισμένο με την : i) ενσωμάτωση της Οδηγίας 2009/52/EK σχετικά με τις κυρώσεις και τα μέτρα σε βάρος εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες αλλοδαπούς, ii) μείωση απαιτούμενων ενσήμων για την ανανέωση αδειών διαμονής, iii) μελέτη, ποσοτική και ποιοτική για τον πληθυσμό των μεταναστών στην Αθήνα και v) δημιουργία και λειτουργία ξενώνων υποδοχής και φιλοξενίας προσφύγων, με προτεραιότητα στους

ασυνόδευτους ανήλικους, σε κτίρια που ανήκουν στην Εκκλησία της Ελλάδας.(Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης Μάρτιος 2012)

Μία από τις βασικές προτεραιότητες του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη είναι η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και της εμπορίας ανθρώπων, μέσω της συστηματικής συλλογής, ανάλυσης και ανταλλαγής πληροφοριών. Στο πλαίσιο αυτό έχει αναπτυχθεί η συνεργασία με εθνικές και διεθνείς Υπηρεσίες εφαρμογής νόμου και πληροφοριών. Ειδικότερα, η πρόσφατη υπαγωγή του Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, δηλαδή στην ίδια Διοικητική Αρχή με την Ελληνική Αστυνομία, ενίσχυσε σημαντικά τη συνεργασία των δύο σωμάτων. Επίσης, στο επίπεδο της διεθνούς συνεργασίας η ανταλλαγή πληροφοριών πραγματοποιείται τόσο μέσω επίσημων διαύλων συνεργασίας όπως η EUROPOL και η INTERPOL, όσο και διμερώς μέσω των διαπιστευμένων στην Ελλάδα συνδέσμων των ΗΠΑ, της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ιταλίας, του Ηνωμένου Βασιλείου, κ.α. Επιπλέον, από το Σεπτέμβριο του 2011 λειτουργεί στη Διεύθυνση Αλλοδαπών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας Επιχειρησιακό Κέντρο που έχει ως πρωταρχική αποστολή το συντονισμό της επιχειρησιακής συνεργασίας κατά της παράνομης μετανάστευσης και τη διασφάλιση της επίγνωσης της κατάστασης στα εξωτερικά χερσαία, θαλάσσια και εναέρια σύνορα, μέσω της κατάρτισης μηνιαίων εκθέσεων στρατηγικής ανάλυσης. Επιπλέον, ένα Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο, του οποίου ο επικεφαλής έχει ήδη οριστεί, θα αρχίσει να λειτουργεί μέσα στο 2013.(Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης , Μάρτιος 2012)

1.2.Η ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΣΥΛΟΥ

Το 2011, έλαβαν χώρα αρκετές θεσμικές εξελίξεις. Καταρχάς, ο Ν. 3907/2011 που ιδρύει τις Υπηρεσίες Ασύλου και Πρώτης Υποδοχής που εντάσσονται στη δομή του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 του νόμου, η Υπηρεσία Ασύλου είναι αρμόδια για την υποστήριξη του σχεδιασμού και της χάραξης της πολιτικής της χώρας όσον αφορά στη χορήγηση ασύλου ή άλλων μορφών διεθνούς προστασίας, καθώς και την παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης αυτής, την παραλαβή και εξέταση αιτημάτων διεθνούς προστασίας και την απόφαση επί αυτών σε πρώτο βαθμό, την ενημέρωση των αιτούντων διεθνή προστασία για τη διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων, καθώς και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο αυτής, τη συγκέντρωση και αξιολόγηση πληροφοριών σχετικά με την οικονομική, κοινωνική και πολιτική κατάσταση που επικρατεί στις χώρες προέλευσης των αλλοδαπών και τη διαρκή παρακολούθηση των εξελίξεων στις χώρες αυτές, σε συνεργασία με αρμόδιες για το σκοπό αυτόν άλλες ελληνικές αρχές ή αρχές της αλλοδαπής, ιδίως στο πλαίσιο σχετικών διεθνών συμφωνιών, τον εφοδιασμό των αιτούντων διεθνή προστασία αλλοδαπών, καθώς και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας με τα προβλεπόμενα από την κείμενη νομοθεσία νομιμοποιητικά και ταξιδιωτικά έγγραφα, τη διεκπεραίωση των αιτήσεων οικογενειακής επανένωσης προσφύγων, τη διευκόλυνση των αιτούντων σε ό,τι αφορά

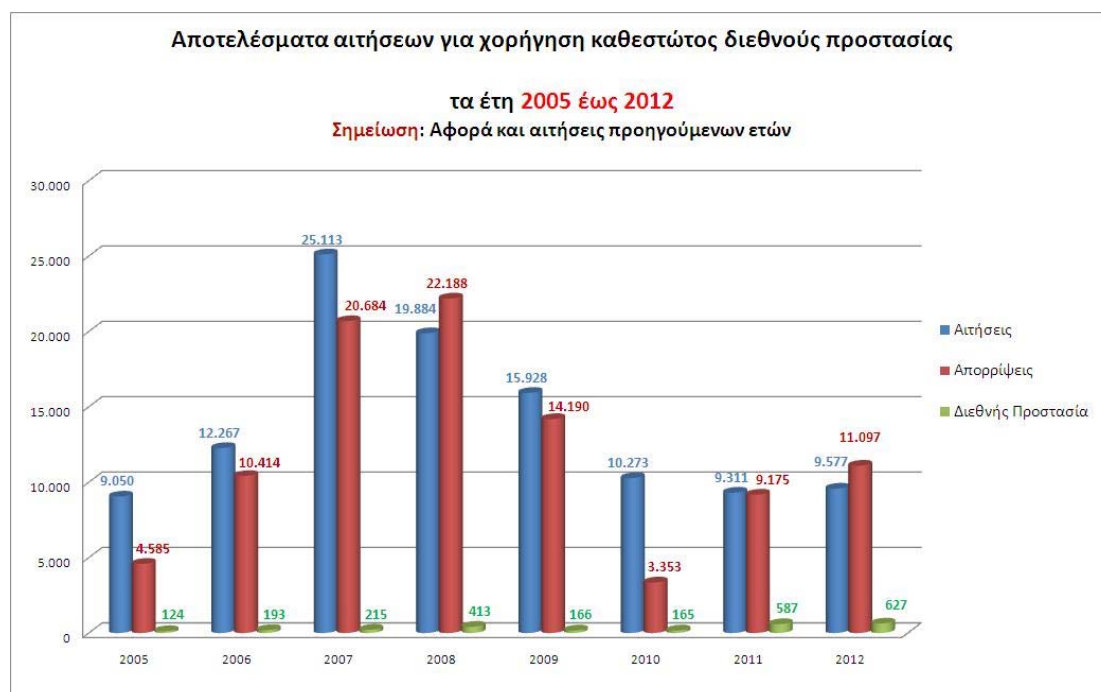
στις υλικές συνθήκες υποδοχής σε συνεργασία με άλλους συναρμόδιους φορείς, την προετοιμασία νομοθετικών κειμένων και διοικητικών πράξεων σε θέματα αρμοδιότητάς της και τη συνεργασία με κρατικούς φορείς, ανεξάρτητες αρχές και μη κυβερνητικές οργανώσεις, όργανα και οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεθνείς οργανισμούς για την αποτελεσματικότερη εκπλήρωση της αποστολής της. (Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης, 2012)

Η Υπηρεσία Ασύλου συγκροτείται από την Κεντρική Υπηρεσία, που εδρεύει στην Αθήνα, και τα δεκατρία Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου στις περιφέρειες της Ελλάδας που θα τεθούν σταδιακά σε λειτουργία. Από τις 17 Ιουνίου 2013 που ξεκίνησαν και οι πρώτες συνεντεύξεις εξέτασης των αιτημάτων ασύλου, έχουν πραγματοποιηθεί μέσα σε πέντε μέρες 57 συνεντεύξεις. Από τα 385 άτομα που υπέβαλαν αίτηση ασύλου στην υπηρεσία μέχρι τώρα, 261 ήταν άντρες και 124 ήταν γυναίκες, ενώ 14 άτομα ήταν ασυνόδευτα ανήλικα, ανάμεσα στα οποία και δύο βρέφη. Οι αιτούντες άσυλο προέρχονταν από 37 διαφορετικές χώρες, με κύριες χώρες καταγωγής το Αφγανιστάν, το Μπαγκλαντές, το Πακιστάν, τη Συρία, τη Γεωργία, την Αιθιοπία, την Αλβανία, το Ιράν, την Ερυθραία και το Σουδάν. (http://www.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_kathremote_1_27/06/2013_506082)

Αντιλαμβανόμαστε το μεταναστευτικό ως ένα ζήτημα αστυνομικής διαχείρισης, ενώ δεν είναι τυχαίο ότι η εξέταση των αιτημάτων ασύλου στην Ελλάδα ανήκει και στην αρμοδιότητα της αστυνομίας. Η αντιμετώπιση της μετανάστευσης με όρους ποινικής καταστολής που οδηγεί μια μεγάλη μάζα του μεταναστευτικού πληθυσμού σε ένα καθεστώς ομηρίας καθώς η μετάβασή του στην νομιμότητα καθίσταται ατελέσφορη, εκτρέφει παραβατικές συμπεριφορές και τροφοδοτεί ένα αίσθημα ανασφάλειας τόσο στους μετανάστες όσο και στους πολίτες, καθώς και οι δύο αισθάνονται απειλούμενοι (Μαντζούφας Π., 2010). Δεν είναι λίγες οι φορές που η Ελλάδα είχε δεχθεί αρνητική κριτική και ποινές από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την αυθαιρεσία στην αντιμετώπιση της μετανάστευσης από την αστυνομία μέχρι την δημιουργία της ανεξάρτητης αρχής ασύλου.

Η μνημειώδης ανεπάρκεια του ελληνικού συστήματος ασύλου είχε προκαλέσει αντιδράσεις από διεθνείς φορείς, ΜΚΟ και άλλα κράτη μέλη της ΕΕ. Η χώρα μας, μεταξύ άλλων, δεν παρείχε απρόσκοπτη πρόσβαση σε διαδικασίες ασύλου, ενώ οι αιτήσεις απορρίπτονταν χωρίς ουσιαστική αιτιολόγηση. Περαιτέρω, είχαν καταγραφεί πολλά περιστατικά κακομεταχείρισης αιτούντων άσυλο σε αστυνομικά τμήματα και σε κέντρα φιλοξενίας και απουσίαζαν τα ελάχιστα όρια διαβίωσης, σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές Οδηγίες. Επιπλέον επικρατούσε η άποψη ότι δεν εφαρμόζονταν οι Διεθνείς Συνθήκες, οι Οδηγίες της Ε.Ε και οι νόμοι του κράτους, ότι οι αλλοδαποί δεν κατέθεταν ανεμπόδιστα αιτήσεις διεθνούς προστασίας και δεν παρεχόταν η κατάλληλη διευκόλυνση στους δικηγόρους των αλλοδαπών προκειμένου να τους εκπροσωπούν σε όλες τις διαδικασίες.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που διαθέτει το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη κατά την τριετία 2007 – 2009 υποβλήθηκαν τα περισσότερα αιτήματα για χορήγηση καθεστώτος διεθνούς προστασίας ενώ όπως χαρακτηριστικά φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα (διάγραμμα 6), τα ποσοστά απόρριψης είναι ιδιαίτερα υψηλά.

Διάγραμμα 6 . Πηγή : Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη (www.astynomia.gr)

1.3.Η ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη έχει συσταθεί επίσης και λειτουργεί με τον ίδιο νόμο η *Αρχή Προσφυγών*, η οποία εξετάζει τις προσφυγές αιτούντων διεθνή προστασία κατά αποφάσεων της Υπηρεσίας Ασύλου. Η Αρχή Προσφυγών υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη. Στην Αρχή λειτουργούν μία ή περισσότερες τριμελείς Επιτροπές Προσφυγών, που συγκροτούνται, ανάλογα με τον αριθμό των προσφυγών που υποβάλλονται με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη με θητεία δύο ετών που μπορεί να ανανεώνεται. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται η τοπική τους αρμοδιότητα.

Οι Επιτροπές Προσφυγών απαρτίζονται από ένα πρόσωπο εγνωσμένου κύρους, με εξειδίκευση ή εμπειρία στο προσφυγικό δίκαιο ή στο δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή στο διεθνές δίκαιο, ως Πρόεδρο, έναν Έλληνα υπήκοο που υποδεικνύεται από την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες και έναν πτυχιούχο Α.Ε.Ι. με τίτλο σπουδών νομικών, πολιτικών ή κοινωνικών επιστημών με εξειδικευμένες γνώσεις στα ζητήματα διεθνούς προστασίας και

ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ως μέλη, με τους αναπληρωτές τους. Ο Πρόεδρος και το τρίτο μέλος της Επιτροπής, καθώς και οι αναπληρωτές τους, επιλέγονται από τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη από σχετικό κατάλογο που καταρτίζεται από την Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της.

Αποτελεί επιτακτική ανάγκη η πιστή εφαρμογή των μέτρων που ορίζει το εθνικό σχέδιο δράσης για τα οποία η Ελλάδα έχει δεσμευτεί απέναντι τους ευρωπαίους εταίρους. Εξάλλου ελλοχεύει πάντα ο κίνδυνος να τεθεί η χώρα μας εκτός της συμφωνίας Σένγκεν αν δεν μεριμνήσει για την λειτουργία των θεσμών και των υποδομών προς την επίτευξη της κοινής πολιτικής ασύλου.

1.4 ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΡΩΤΗΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

Η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής θεσπίστηκε με το νόμο 3907/2011. Αποστολή της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής (μεταναστών και προσφύγων) είναι η υποδοχή αλλοδαπών, που συλλαμβάνονται λόγω παράνομης εισόδου ή διαμονής στην Ελλάδα, σε συνθήκες που να εξασφαλίζουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα δικαιώματά τους, σύμφωνα με τις απαραίτητες διεθνείς υποχρεώσεις της Χώρας. Η υποδοχή αυτή, εκτός του να διασφαλίζει τις άμεσες βιοτικές ανάγκες των αλλοδαπών, περιλαμβάνει ορισμένες σημαντικές διαδικασίες, όπως η εξακρίβωση της ταυτότητάς τους, η καταγραφή τους, ο ιατρικός έλεγχος και η ψυχοκοινωνική στήριξη, η ενημέρωσή τους για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους και η μέριμνα για άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, όπως τα ασυνόδευτα παιδιά και τα θύματα βασανιστηρίων. Όταν υποβάλλεται αίτηση για χορήγηση ασύλου ή άλλης μορφής διεθνούς προστασίας, η απόφαση θα λαμβάνεται αμέσως από την Υπηρεσία Ασύλου. Αλλοδαποί που δεν θα συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις να παραμείνουν νόμιμα στη χώρα, θα απελαύνονται. Οι σχετικές διαδικασίες θα διεκπεραιώνονται από περιφερειακές υπηρεσίες πρώτης υποδοχής σε συνεργασία με τα περιφερειακά γραφεία ασύλου, που θα δημιουργηθούν τους επόμενους μήνες σε όλη την ελληνική επικράτεια, σύμφωνα με τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου. Η απρόσκοπτη λειτουργία των υπηρεσιών πρώτης υποδοχής θα έχει ως αποτέλεσμα την τήρηση της τάξης και την ενίσχυση του αισθήματος ασφάλειας των Ελλήνων πολιτών, δεδομένου ότι θα γίνεται αποτελεσματικότερη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, καθώς και το σεβασμό των δικαιωμάτων των αλλοδαπών. (http://www.minocp.gov.gr/asylo.php?option=ozo_content&perform=view&id=3780&Itemid=465&lang=&lang=)

Το υπουργείο Δημόσιας Τάξης προσανατολίζεται στην δημιουργία έξι νέων Κέντρων Πρώτης Υποδοχής (ΚΕΠΥ) παράνομων μεταναστών με στόχο το διπλασιασμό της υφιστάμενης δυνατότητας φιλοξενίας στα δέκα χιλιάδες άτομα. Εκτός από το ΚΕΠΥ της Ορεστιάδας που έχει τεθεί σε λειτουργία, ο βραχυπρόθεσμος σχεδιασμός του υπουργείου προβλέπει τη δημιουργία αντίστοιχων

κέντρων κυρίως σε ακριτικές περιοχές και συγκεκριμένα σε Λέσβο, Χίο, Σάμο, Κακαβιά Ιωαννίνων καθώς και σε περιοχές της Κεντρικής και Ανατολικής Μακεδονίας. Όσοι αλλοδαποί εισέρχονται παράνομα στη χώρα θα κρατούνται εκεί για μικρό χρονικό διάστημα, μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία ταυτοποίησής τους και στη συνέχεια θα μεταφέρονται στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης όπου, είτε θα παραμένουν εκεί έως ότου εξεταστεί πιθανό αίτημα ασύλου είτε θα απελαύνονται άμεσα στις χώρες καταγωγής τους. Μέχρι πρόσφατα λειτουργούν έξι κέντρα κλειστής φιλοξενίας αλλοδαπών με δυνατότητα φιλοξενίας πέντε χιλιάδων ατόμων. Ειδικότερα στην Αμυγδαλέζα Αττικής κρατούνται 1.665 λαθρομετανάστες, στην Κομοτηνή 427, στην Ξάνθη 440, στο Φυλάκιο Ορεστιάδας 2.034, στο Παρανέστι Δράμας 320 και στην Κόρινθο 1.022 το κόστος των οποίων συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επιστροφής. (<http://strategyreports.wordpress.com/2013/04/15/o%CF%83%CF%87%CE%B5%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CF%85%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CF%8C%CF%83%CE%B9%CE%B1%CF%82-%CF%84/>).

ΚΕΦ 2 Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2014 – 2020 ΚΑΙ ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

Οι πολιτικές που περιλαμβάνονται στον τομέα εσωτερικών υποθέσεων της ΕΕ και καλύπτουν θέματα ασφάλειας, μετανάστευσης και διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων, τα τελευταία χρόνια, είναι μείζονος σημασίας. Πρόκειται, για έναν από τους τομείς στους οποίους σημειώθηκαν σημαντικές αλλαγές στο πλαίσιο της συνθήκης της Λισαβόνας. Τη σημασία τους επιβεβαίωσε το πρόγραμμα της Στοκχόλμης⁴⁰ και το σχέδιο δράσης που το συνοδεύει⁴¹.

Ιδιαίτερη σημασία έχει ο στόχος της δημιουργίας ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα, στον οποίο οι πολίτες της ΕΕ και οι υπήκοοι τρίτων χωρών με νόμιμα δικαιώματα εισόδου και διαμονής θα μπορούν να εισέρχονται, να μετακινούνται, να ζουν και να εργάζονται, έχοντας τη βεβαιότητα ότι τα δικαιώματά τους θα γίνονται απολύτως σεβαστά και η ασφάλειά τους θα είναι εγγυημένη.

Η εφαρμογή μιας πολιτικής νόμιμης μετανάστευσης και ένταξης είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της κοινωνικής συνοχής της ΕΕ, ενώ παράλληλα θα δημιουργούσε ευκαιρίες για όλους. Προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή παραμένει η ολοκλήρωση ενός πιο ασφαλούς και αποτελεσματικού κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, το οποίο θα αντανakλά τις αρχές του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης.

⁴⁰ Έγγραφο 17024/09 του Συμβουλίου

⁴¹ COM (2010) 171

Για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2014 - 2020, η Επιτροπή προτείνει να απλουστευθεί η δομή των μέσων εκτέλεσης του προϋπολογισμού, μέσω της μείωσης του αριθμού των προγραμμάτων σε δομή δύο πυλώνων, με τη δημιουργία ενός ταμείου μετανάστευσης και ασύλου και ενός ταμείου εσωτερικής ασφάλειας. Και τα δύο ταμεία θα έχουν εξωτερική διάσταση, η οποία θα εξασφαλίζει τη συνέχεια των χρηματοδοτικών πόρων, ξεκινώντας από την ΕΕ και συνεχίζοντας σε τρίτες χώρες, όπως για παράδειγμα προγράμματα επανεγκατάστασης προσφύγων, επανεισδοχής και περιφερειακής προστασίας. Η Επιτροπή προβλέπει επίσης τη μετακίνηση από τον ετήσιο προγραμματισμό προς έναν πολυετή, γεγονός που θα οδηγήσει στη μείωση του φόρτου εργασίας της Επιτροπής, των κρατών μελών και των τελικών δικαιούχων.

Η συνθήκη της Λισαβόνας προβλέπει συνεργασία της ΕΕ στην καταπολέμηση των εγκληματικών δικτύων, της εμπορίας ανθρώπων και του λαθρεμπορίου όπλων και ναρκωτικών, καθώς και στον τομέα της πολιτικής προστασίας, ώστε να διασφαλίζεται η καλύτερη προστασία των ανθρώπων και του περιβάλλοντος σε περίπτωση μεγάλων φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών. Η αύξηση των καταστροφών που πλήττουν τους ευρωπαίους πολίτες επέβαλε την ανάληψη συστηματικότερης δράσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προτείνει να αυξηθούν η αποτελεσματικότητα, η συνοχή και η προβολή της αντιμετώπισης καταστροφών από την ΕΕ. Η Επιτροπή, εν κατακλείδι, προτείνει τη χορήγηση ποσού ύψους 10,9 δισεκ. ευρώ για την περίοδο 2014-2020, στον τομέα των Εσωτερικών Υποθέσεων και ποσού ύψους 455 εκ. ευρώ για την πολιτική προστασία και για την ευρωπαϊκή ικανότητα αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης⁴².

2.1.ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΥΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Με κανονισμό του Ευρωπαϊκού και του Συμβουλίου που προτάθηκε την 15/11/2011 στις Βρυξέλλες⁴³ θεσπίζεται το Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης, το οποίο βασίζεται στη διαδικασία δημιουργίας ικανοτήτων που έχει αναπτυχθεί με τη βοήθεια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής και την επεκτείνει, ώστε να καλύψει με σφαιρικότερο τρόπο τις διάφορες πτυχές της κοινής πολιτικής ασύλου και μετανάστευσης της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων δράσεων σε τρίτες χώρες ή σε σχέση με αυτές, οι οποίες εξυπηρετούν πρωτίστως τα συμφέροντα και τους στόχους της ΕΕ σε αυτούς τους τομείς πολιτικής, και λαμβάνει υπόψη τις νέες εξελίξεις.

Στο πλαίσιο της διαμόρφωσης μιας κοινής πολιτικής ασύλου με στόχο να παρέχει το απαραίτητο καθεστώς σε κάθε υπήκοο τρίτης χώρας που ζητεί διεθνή προστασία και να διασφαλίζει την τήρηση της αρχής της μη επαναπροώθησης, όπως

⁴²Βρυξέλλες, 29.6.2011 , COM(2011) 500 τελικό , ΜΕΡΟΣ II , ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

⁴³Ένας προϋπολογισμός για την «Ευρώπη 2020» - Μέρος II: Δελτία πολιτικής

⁴³ COM (2011) Τελικό , 2011/0366 COD

ορίζεται στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι απαραίτητο, με βάση την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών, να δημιουργηθούν μηχανισμοί εξισορρόπησης των προσπαθειών μεταξύ των κρατών μελών να υποδέχονται και να επιβαρύνονται με τις συνέπειες της υποδοχής προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας και εκτοπισμένων ανθρώπων. Το σύστημα περιλαμβάνει επίσης και μια ισχυρή συνιστώσα επανεγκατάστασης και μετεγκατάστασης.

Μια καλά οργανωμένη πολιτική νόμιμης μετανάστευσης και οι αποτελεσματικότερες στρατηγικές μετανάστευσης, σύμφωνα με το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης, υποστηριζόμενες από τα νομικά μέσα της Ένωσης, θα συμβάλουν αποφασιστικά στη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας της Ένωσης και, σε τελική ανάλυση, στην επιβίωση του κοινωνικού μοντέλου της. Σε αυτήν τη βάση, η καλύτερη οικονομική και κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν νόμιμα εξακολουθεί να αποτελεί το καθοριστικό στοιχείο για να αξιοποιηθούν στο έπακρο τα οφέλη της μετανάστευσης.

Μια αποτελεσματική και βιώσιμη πολιτική επαναπατρισμού είναι ουσιώδες στοιχείο για τη σωστή διαχείριση ενός συστήματος μετανάστευσης στο εσωτερικό της Ένωσης. Αποτελεί επίσης αναγκαίο συμπλήρωμα μιας αξιόπιστης πολιτικής για τη νόμιμη μετανάστευση και το άσυλο καθώς και σημαντικό συστατικό της καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης.

Τα πρόσφατα γεγονότα στα ελληνοτουρκικά σύνορα και τη Νότια Μεσόγειο καταδεικνύουν επίσης πόσο σημαντικό είναι να διαθέτει η Ένωση μια σφαιρική προσέγγιση της μετανάστευσης, που να καλύπτει διάφορες πτυχές, όπως η ενισχυμένη διαχείριση των συνόρων και η διακυβέρνηση του Σένγκεν, η καλύτερα στοχευμένη νόμιμη μετανάστευση, η καλύτερη διάδοση βέλτιστων πρακτικών για την ένταξη των μεταναστών, ένα ενισχυμένο Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου και μια πιο στρατηγική προσέγγιση των σχέσεων με τις τρίτες χώρες όσον αφορά τη μετανάστευση.

Η πρόταση της Επιτροπής για ένα πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο προτείνει τη διάθεση ποσού 3.869 εκατ. ευρώ (σε τρέχουσες τιμές) για το Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης για την περίοδο 2014-2020. Ενδεικτικά, ποσοστό άνω του 80% αυτού του ποσού (3.232 εκατ. ευρώ) θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για εθνικά προγράμματα των κρατών μελών, ενώ 637 εκατ. ευρώ θα πρέπει να υπόκεινται σε κεντρική διαχείριση από την Επιτροπή για τη χρηματοδότηση δράσεων της Ένωσης, για επείγουσα βοήθεια, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης, τεχνική βοήθεια και για την εκτέλεση ειδικών επιχειρησιακών καθηκόντων από τους οργανισμούς της Ένωσης.

Γενικός στόχος του Ταμείου είναι να συμβάλει στην αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών στην Ένωση, ως στοιχείο του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, σύμφωνα με την κοινή πολιτική ασύλου, επικουρικής προστασίας και προσωρινής προστασίας και με την κοινή μεταναστευτική πολιτική.

Ειδικοί στόχοι αποτελούν: α) η ενίσχυση και ανάπτυξη του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, συμπεριλαμβανομένης της εξωτερικής διάστασής

του. Η επίτευξη αυτού του στόχου μετράται με δείκτες, όπως ο βαθμός βελτίωσης των όρων υποδοχής των αιτούντων άσυλο, της ποιότητας των διαδικασιών χορήγησης ασύλου, της σύγκλισης των ποσοστών αναγνώρισης μεταξύ των κρατών μελών και των προσπαθειών των κρατών μελών σε θέματα επανεγκατάστασης. β) η στήριξη της νόμιμης μετανάστευσης προς την Ένωση με βάση τις οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες των κρατών μελών και την προώθηση της αποτελεσματικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των αιτούντων άσυλο και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας. Η επίτευξη αυτού του στόχου μετράται με δείκτες όπως το επίπεδο αυξημένης συμμετοχής υπηκόων τρίτων χωρών στην απασχόληση, την εκπαίδευση και τις δημοκρατικές διεργασίες. γ) η ανάπτυξη στα κράτη μέλη δίκαιων και αποτελεσματικών στρατηγικών επιστροφής, με έμφαση στη διατηρήσιμο χαρακτήρα της επιστροφής και την αποτελεσματική επανεισδοχή στις χώρες καταγωγής. Η επίτευξη αυτού του στόχου μετράται με δείκτες όπως ο αριθμός των επιστρεφόντων. δ) η μεγαλύτερη αλληλεγγύη και κατανομή ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών, ιδίως προς τα κράτη μέλη που πλήττονται περισσότερο από τις εισροές μεταναστών και αιτούντων άσυλο. Η επίτευξη αυτού του στόχου μετράται με δείκτες όπως το επίπεδο της αυξημένης αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ των κρατών μελών, και μέσω της πρακτικής συνεργασίας και μετεγκατάστασης.

Σημαντικός παράγοντας για την επίτευξη των στόχων στο πλαίσιο αλληλεγγύης των κρατών μελών αποτελεί και η αλλαγή του συστήματος Δουβλίνο 2, διαφορετικά η αμοιβαία συνδρομή θα παραμένει στα χαρτιά. Στο κεφάλαιο 3.2. έχει γίνει αναφορά στο σύστημα του Δουβλίνου και στα κριτήρια που θέτει ωστόσο αναφέρουμε ότι βελτιωτικές κινήσεις στο θέμα της προστασίας των αιτούντων πολιτικό άσυλο, περιλαμβάνει η αναθεώρηση της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, που θα κληθούν να ενσωματώσουν τα κράτη-μέλη στην εθνική τους νομοθεσία το καλοκαίρι του 2013. Έπειτα από διαφωνίες και αψιμαχίες μηνών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο Υπουργών έχουν καταλήξει στην αναθεώρηση των Κανονισμών Δουβλίνο 2 και Eurodac και στην αναθεώρηση των οδηγιών για τις συνθήκες υποδοχής και τις διαδικασίες ασύλου. Πλέον, απαιτείται η ψήφιση των τεσσάρων νομοθετημάτων από το Ευρωκοινοβούλιο και το Συμβούλιο Υπουργών και η δημοσίευσή τους αναμένεται το 2014. Υπέρ των αλλαγών του Δουβλίνου 2 τάχθηκαν η Μάλτα, η Ελλάδα, η Κύπρος και η Ιταλία σε αντίθεση με τα άλλα κράτη καθώς αποτελούν πύλες εισόδου από την Ασία και την Αφρική που προκαλούν και τα μεγαλύτερα ρεύματα μεταναστών και προσφύγων.

Ο αναθεωρημένος κανονισμός περιλαμβάνει τέσσερις σημαντικές αλλαγές⁴⁴. Η πρώτη αφορά τη διεύρυνση του δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης δίνοντας το δικαίωμα στους ανήλικους να επανενωθούν όχι μόνο με τους γονείς τους όπως προέβλεπε ο παλιός κανονισμός αλλά και με θείους θείες, αδέρφια και παππούδες. Το δικαίωμα διατηρείται ακόμη κι όταν οι συγγενείς δεν υπόκεινται στο καθεστώς του πρόσφυγα, αλλά είναι αιτούντες πολιτικό άσυλο. Επίσης, στην περίπτωση που ο συγγενής είναι μετανάστης, ο οποίος πρόκειται να απελαθεί, ο ανήλικος μπορεί να υποβάλει αυτόνομα αίτημα για πολιτικό άσυλο. Η δεύτερη αλλαγή αφορά τη μη επιστροφή των αιτούντων άσυλο όταν ένα κράτος-μέλος βρίσκεται σε κρίση, ή κριθεί ότι σε αυτό κυριαρχούν ακατάλληλες συνθήκες κράτησης και υποδοχής που συνεπάγονται απάνθρωπες και εξευτελιστικές συνθήκες διαβίωσης ή κίνδυνο για τη

⁴⁴ Εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, Ε.Ε.: *Αλλάζει το Δουβλίνο 2, παραμένει η πρόβλεψη για την πρώτη χώρα εισόδου*. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο http://www.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_kathremote_1_31/01/2013_481544

ζωή τους. Η Τρίτη αλλαγή αφορά τον Μηχανισμό Έγκαιρης Προειδοποίησης μέσω του οποίου, η Επιτροπή υποχρεώνει τα κράτη μέλη να την ενημερώνουν συστηματικά για τον αριθμό των αιτούντων άσυλο, τις συνθήκες κράτησης και τη μορφή των περιστατικών (π.χ. ανήλικοι ή άλλες ευάλωτες ομάδες, θύματα βασανιστηρίων, διώξεων κ.λπ.). Η Επιτροπή θα αναλύει τις πληροφορίες και όταν θα συμπεραίνει ότι το κράτος μπαίνει σε κρίση, θα ζητά από αυτό να ενεργοποιεί σχέδιο διαχείρισης κρίσης διάρκειας τριών μηνών. Η Τέταρτη αλλαγή αφορά το δικαίωμα που θα δίνεται στον αιτούντα πολιτικό άσυλο να υποβάλλει επιχειρηματολογία για υποβολή αιτήματος ασύλου σε άλλο κράτος από αυτό, στο οποίο εισήλθε. Η σχετική ρύθμιση προϋποθέτει καλά εκπαιδευμένους υπαλλήλους στην εξέταση αιτημάτων ασύλου την οποία θα υποστηρίξει το Ευρωπαϊκό Γραφείο Ασύλου που εδρεύει στη Μάλτα.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω αλλαγών το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου θα γίνει καλύτερα διαχειρίσιμο από τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν έντονες μεταναστευτικές πιέσεις και οι χώρες του Βορρά θα συνειδητοποιήσουν ότι θα πρέπει να επωμιστούν μέρος των βαρών των χωρών του Νότου στο πλαίσιο της συνεργασίας.

Η αλληλεγγύη και η δίκαιη κατανομή των αρμοδιοτήτων είναι αρχή καταγεγραμμένη στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ένωσης. Η κατανομή αρμοδιοτήτων σε μία πολιτική οποία υπάρχουν πολλά εμπλεκόμενα μέρη, έχει δύο όψεις όπου η μία αφορά την ανάληψη ευθύνης μεταξύ των κρατών μελών (που διέπεται από το σύστημα του Δουβλίνου) και η άλλη αναφέρεται στις σχέσεις της Ένωσης με τρίτες χώρες. Το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου προβλέπει δημιουργία εταιρικής σχέσης και συνεργασία με τρίτες χώρες με σκοπό τη διαχείριση των εισερχόμενων ροών των αιτούντων άσυλο ή προσωρινή προστασία. (Γιώτη Παπαδάκη Ό, 2011:8)

Το Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης περιλαμβάνει δράσεις που εστιάζουν κυρίως:

- Στο Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου, περιλαμβάνοντας κυρίως δράσεις για τα συστήματα υποδοχής και ασύλου, την ικανότητα των κρατών μελών να αναπτύσσουν, να παρακολουθούν και να αξιολογούν τις πολιτικές ασύλου τους και την επαναγκατάσταση και μετεγκατάσταση των υπηκόων τρίτων χωρών.
- Την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών και τη νόμιμη εγκατάσταση, περιλαμβάνοντας δράσεις που στηρίζουν τη μετανάστευση και περιλαμβάνουν μέτρα πριν από την αναχώρηση, μέτρα ένταξης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο αλλά και μέτρα δημιουργίας ικανοτήτων.
- Την επιστροφή των υπηκόων τρίτων χωρών περιλαμβάνοντας μέτρα που συνοδεύουν τις διαδικασίες επιστροφής αλλά και πρακτική συνεργασία και μέτρα δημιουργίας ικανοτήτων

Για την Ελλάδα η πολυετής κατανομή για την περίοδο 2014 – 2020 ανέρχεται σε περίπου 260.226.050€. Επιπλέον προβλέπεται και η συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης το οποίο θα χρησιμεύσει ως συμβουλευτικό συμβούλιο της Ένωσης σε θέματα μετανάστευσης και ασύλου μέσω του συντονισμού και της συνεργασίας τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και στο επίπεδο της Ένωσης με τους αντιπροσώπους κρατών μελών, ακαδημαϊκών φορέων, της κοινωνίας των πολιτών, ομάδων προβληματισμού και άλλων φορέων της Ένωσης και διεθνών οργανισμών. Επίσης θα ικανοποιεί τις ανάγκες πληροφόρησης των οργάνων της Ένωσης και των

κρατών μελών σε θέματα μετανάστευσης και ασύλου, παρέχοντας επίκαιρα, αντικειμενικά, αξιόπιστα και συγκρίσιμα στοιχεία για τη μετανάστευση και το άσυλο, με στόχο να στηρίξει τη διαμόρφωση πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε αυτούς τους τομείς. Επιπλέον η συνεργασία με τον FRONTEX και την EASO είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για την συνολική αντιμετώπιση της μετανάστευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.2.ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Οι πολιτικές σχετικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης αναπτύσσονται σταθερά κατά τα τελευταία έτη. Οι πολιτικές αυτές βρίσκονται στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού σχεδίου για τη δημιουργία ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα, στον οποίο οι πολίτες της Ένωσης και οι υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να εισέρχονται, να κυκλοφορούν, να ζουν και να εργάζονται, κομίζοντας νέες ιδέες, κεφάλαια, γνώσεις και καινοτομία ή καλύπτοντας κενά στις εθνικές αγορές εργασίας, έχοντας την πεποίθηση ότι τα δικαιώματά τους είναι απόλυτα σεβαστά και η ασφάλειά τους διασφαλισμένη. Η αυξανόμενη σημασία των πολιτικών για τις εσωτερικές υποθέσεις έχει επιβεβαιωθεί από το πρόγραμμα της Στοκχόλμης του 2009 και αποτελούν επίσης έναν από τους τομείς στους οποίους επήλθαν σημαντικές αλλαγές με τη Συνθήκη της Λισαβόνας .

Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης ζήτησε ρητά τη δημιουργία ενός Ταμείου για να στηρίξει την εφαρμογή της στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας και την υιοθέτηση μιας συνεπούς και συνολικής προσέγγισης όσον αφορά τη συνεργασία για την επιβολή του νόμου, που θα περιλαμβάνει τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης.

Σε αυτό το πλαίσιο, η πρόταση της Επιτροπής της 29ης Ιουνίου 2011, σχετικά με το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο της περιόδου 2014-2020, προτείνει τη δημιουργία ενός Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας, στο πλαίσιο ενός απλουστευμένου μηχανισμού δύο Ταμείων για τις μελλοντικές δαπάνες στον τομέα των εσωτερικών υποθέσεων, που θα περιλαμβάνει επίσης τη δημιουργία ενός Ταμείου Ασύλου και Μετανάστευσης. Το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας θα έχει συνολικό προϋπολογισμό 4.648 εκατ. EUR (σε τρέχουσες τιμές) για να στηρίξει την υλοποίηση των πέντε στρατηγικών στόχων που καθορίζει η στρατηγική εσωτερικής ασφάλειας: εξουδετέρωση των διεθνών εγκληματικών δικτύων, πρόληψη της τρομοκρατίας και αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης τρομοκρατών, αύξηση των επιπέδων ασφάλειας των πολιτών και των επιχειρήσεων στον κυβερνοχώρο, ενίσχυση της ασφάλειας μέσω της διαχείρισης των συνόρων και αύξηση της ανθεκτικότητας της Ευρώπης σε κρίσεις και καταστροφές.

Το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας δημιουργείται ως συνολικό χρηματοδοτικό πλαίσιο αποτελούμενο από δύο χωριστές πράξεις οι οποίες θεσπίζουν τις διαφορετικές συνιστώσες του Ταμείου και ορίζουν τους στόχους, τις επιλέξιμες δράσεις και τους χρηματοδοτικούς πόρους κάθε συνιστώσας:

- Έναν κανονισμό που θεσπίζει, στο πλαίσιο του Ταμείου, τη συνιστώσα που αφορά την αστυνομική συνεργασία, την πρόληψη και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας και τη διαχείριση των κρίσεων.

- Έναν κανονισμό που θεσπίζει, στο πλαίσιο του Ταμείου, τη συνιστώσα της διαχείρισης των συνόρων και της κοινής πολιτικής θεωρήσεων.

Ο γενικός στόχος του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας ως χρηματοδοτικού μέσου είναι να συμβάλει στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο πλαίσιο του γενικού στόχου περιλαμβάνονται και ειδικοί στόχοι με σκοπό να συμβάλλουν στην επίτευξη των προτεραιοτήτων. Αυτοί είναι οι εξής:

- Στήριξη μιας κοινής πολιτικής θεωρήσεων εισόδου για τη διευκόλυνση της νόμιμης κυκλοφορίας, τη διασφάλιση ίσης μεταχείρισης των υπηκόων τρίτων χωρών και αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης. Η επίτευξη αυτού του στόχου μετράται σε σχέση με δείκτες όπως, μεταξύ άλλων, ο αριθμός των εξοπλισμένων, διασφαλισμένων ή/και ενισχυμένων προξενικών γραφείων για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής επεξεργασίας αιτήσεων θεώρησης και την ποιοτική εξυπηρέτηση των αιτούντων θεώρηση
- Στήριξη της διαχείρισης των συνόρων για να εξασφαλιστεί, αφενός, υψηλό επίπεδο προστασίας των εξωτερικών συνόρων και, αφετέρου, η ομαλή διέλευση των εξωτερικών συνόρων, σύμφωνα με το κεκτημένο του Σένγκεν. Η επίτευξη αυτού του στόχου μετράται σε σχέση με δείκτες όπως, μεταξύ άλλων, η ανάπτυξη εξοπλισμού συνοριακού ελέγχου και η αναχαίτιση παράνομων υπηκόων τρίτων χωρών στα εξωτερικά σύνορα σε συνάρτηση με τον κίνδυνο του σχετικού τμήματος των εξωτερικών συνόρων

Οι επιχειρησιακοί στόχοι που επιδιώκονται στο πλαίσιο εφαρμογής του χρηματοδοτικού μέσου είναι οι εξής:

- προώθηση της ανάπτυξης και υλοποίησης πολιτικών που διασφαλίζουν την απουσία κάθε ελέγχου προσώπων, ανεξαρτήτως εθνικότητας, κατά τη διέλευση των εσωτερικών συνόρων, με τη διενέργεια ελέγχων των προσώπων και της αποτελεσματικής παρακολούθησης της διέλευσης των εξωτερικών συνόρων.
- σταδιακή θέσπιση ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων που περιλαμβάνει την ενίσχυση της διοργανικής συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών μετανάστευσης και των διωκτικών αρχών των κρατών μελών στα εξωτερικά σύνορα καθώς και μέτρα στο εσωτερικό του εδάφους και τα απαραίτητα επικουρικά μέτρα που συνδέονται με την ασφάλεια των εγγράφων και τη διαχείριση της ταυτότητας.
- προώθηση της ανάπτυξης και εφαρμογής της κοινής πολιτικής θεωρήσεων και άλλων αδειών βραχείας διαμονής, συμπεριλαμβανομένης της προξενικής συνεργασίας
- δημιουργία και λειτουργία συστημάτων ΤΠ, της υποδομής επικοινωνίας τους και του εξοπλισμού για τη στήριξη της διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης.

- εξασφάλιση της αποτελεσματικής και ενιαίας εφαρμογής του κεκτημένου της Ένωσης για τη διαχείριση των συνόρων και των θεωρήσεων, καθώς και της λειτουργίας του μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν.
- ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών που δραστηριοποιούνται σε τρίτες χώρες όσον αφορά τις ροές υπηκόων τρίτων χωρών στο έδαφος των κρατών μελών, καθώς και της συνεργασίας με τρίτες χώρες σε αυτό τον τομέα.

Ως προς τη σωστή δημοσιονομική και οικονομική λειτουργία του Ταμείου προβλέπονται αλλαγές στο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου αλλά και εντατικοί έλεγχοι για την αποφυγή απάτης και της διαφθοράς. Οι προηγούμενες εμπειρίες θα αποτελέσουν οδηγό για αυτές της αλλαγές καθώς και η εφαρμογή καλών πρακτικών από άλλους φορείς και η συνεργασία με αυτούς (π.χ. Frontex)

ΚΕΦ 3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι μετανάστες δεν αποτελούν εφήμερο και παροδικό φαινόμενο αλλά ένα υπαρκτό ζήτημα της ελληνικής κοινωνίας γι αυτό θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα συνολικό σχέδιο μεταναστευτικής πολιτικής. Αυτό σημαίνει ένα όραμα για το μέλλον, για το τι είδους κοινωνία θέλουμε να διαμορφώσουμε από κοινού με τους μετανάστες καθώς και ένα σύνολο μέτρων, αποφάσεων και νόμων, κοινών με τους άλλους Ευρωπαίους εταίρους, αλλά και προσαρμοσμένων στις εθνικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες, ώστε να είμαστε ανθρωπιστές και σύννομοι σε σχέση με την ευρωπαϊκή πολιτική για το άσυλο. Θετικά στοιχεία της μετανάστευσης αποτελούν η νομιμοποίηση, η κοινωνική ένταξη, η ελληνική υπηκοότητα στα παιδιά των μεταναστών που γεννήθηκαν στην Ελλάδα, ο αποτελεσματικός έλεγχος των συνόρων και της αδήλωτης και ανασφάλιστης εργασίας και τα κοινωνικά και εργασιακά δικαιώματα. Θα πρέπει οι μετανάστες να μην τελούν σε καθεστώς ημιπαράνομιας αλλά να απολαμβάνουν δικαιώματα που θα είναι αποδεκτά και σεβαστά από όλους. Οι μετανάστες θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως επένδυση για το μέλλον της οικονομίας και όχι ως εργατικό δυναμικό οικονομικής εκμετάλλευσης στα δίχτυα επιτήδειων και υστερόβουλων «εργοδοτών».

Η μετανάστευση φαίνεται να είναι μια πρόκληση που υπάρχει και θα υπάρχει. Η δημογραφική διαφορά ιδιαίτερα στις χώρες της Μεσογείου θα έχει επιπτώσεις περισσότερο στη μετανάστευση παρά στην πορεία της οικονομίας, δεδομένου ότι ο πληθυσμός των χωρών της Ε.Ε. συνεχώς μειώνεται. Η έγκαιρη λήψη μέτρων από τα κράτη μέλη κυρίως ως προς την ένταξη με παρεμβάσεις στην αγορά εργασίας και την εκπαίδευση, μπορεί να λύσει κάποια από τα προβλήματα. Δεδομένου ότι οι περισσότεροι μετανάστες που εισέρχονται είναι νεαρής ηλικίας, μπορούν να συμβάλουν ως εργατικό δυναμικό ιδιαίτερα όταν ανάμεσά τους υπάρχουν και εξειδικευμένοι. Είναι σημαντικό, όλοι οι μετανάστες ανεξαρτήτως του επιπέδου ικανοτήτων τους να απολαμβάνουν ισότιμη μεταχείριση στην αναγνώριση των

δικαιωμάτων τους και αυτό επιτυγχάνεται μέσω μιας ηθικής προσέγγισης της μετανάστευσης.

Η μόνιμη παρουσία των μεταναστών αποκάλυψε τις αδυναμίες της Ελλάδας ως χώρας υποδοχής και κυρίως, ανέδειξε πέραν των άλλων τα ελλείμματα της ελληνικής πολιτείας ως προς την δίκαιη εφαρμογή των νόμων. Δεν είναι λίγες οι φορές όπου στη συμπεριφορά των πολιτών της χώρας υποδοχής των μεταναστών αντικατοπτρίζεται η αντίληψη ότι οι μετανάστες, ως ξένοι, είναι ηθικά κατώτεροι από αυτούς και κατ' επέκταση η οικονομική εκμετάλλευση, η ρατσιστική βία και τα αρνητικά στερεότυπα κάνουν τους μετανάστες αποδέκτες κοινωνικών διακρίσεων. Θα πρέπει να αλλάξει αυτή η συμπεριφορά κυρίως μέσα από την σωστή πληροφόρηση και την κατάλληλη παιδεία στους νέους προκειμένου να μην δημιουργούνται προκαταλήψεις και ακραίες αντιδράσεις στην ύπαρξη των μεταναστών.

Οι προσπάθειες για την επίτευξη οικονομικής ανάπτυξης στις χώρες αποστολής θεωρείται ως μια εναλλακτική πρόταση για τον περιορισμό των μεταναστευτικών ρευμάτων. Από τη στιγμή που η μετανάστευση επέρχεται, ως αποτέλεσμα του διαφορετικού επιπέδου διαβίωσης αυτών που ζουν στις προηγμένες οικονομικά χώρες και των υπολοίπων η συρρίκνωση αυτής της διαφοράς μπορεί να δράσει ανασταλτικά για την απόφαση προς μετανάστευση. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί είτε μέσω της οικονομικής βοήθειας που παρέχουν οι διεθνείς οργανισμοί στις χώρες αποστολής μεταναστών είτε μέσω διμερούς συνεργασίας των χωρών αυτών με τις χώρες υποδοχής. (Μπάγκαβος Χ. ,Παπαδοπούλου Δ. 2006: 114-115).

Ωστόσο υπάρχουν δύο βασικά σημεία που δυσκολεύουν αυτή τη διαδικασία. Πρώτον, το γεγονός ότι η ύπαρξη συμφωνιών και παροχής βοήθειας δεν αφορά το σύνολο των χωρών που είναι εν δυνάμει πηγές αποστολής μεταναστών. Ουσιαστικά η επιλογή των χωρών βασίζεται σε μια ποικιλία κριτηρίων όπως η γεωγραφική γειτνίαση, η πολιτική σταθερότητα στις χώρες αποστολής, η ύπαρξη προηγούμενων διμερών σχέσεων και η προοπτική ένταξης των χωρών αποστολής σε συγκεκριμένους γεωπολιτικούς συνασπισμούς. Αυτή η επιλογή οδηγεί σε περιορισμένη αποτελεσματικότητα των μέτρων περιορισμού των μεταναστευτικών ρευμάτων αφού οι αντίστοιχες πολιτικές παραβλέπουν ένα σημαντικό κομμάτι των χωρών-πόλων μετανάστευσης. Δεύτερον, το γεγονός ότι η οικονομική ανάπτυξη των χωρών αποστολής απαιτεί μια λίγο ή πολύ μακροχρόνια περίοδο μετάβασης. Η εμπειρία φανερώνει ότι στη διάρκεια της μεταβατικής αυτής περιόδου οι κοινωνικο-οικονομικές αλλαγές στη χώρα αποστολής συνοδεύονται από μια ρήξη σε σχέση με το παρελθόν η οποία αντί να καλυτερεύει μάλλον δυσχεραίνει τις μέχρι τότε συνθήκες απασχόλησης και διαβίωσης του πληθυσμού με αποτέλεσμα να ευνοεί τη μετανάστευση. Με άλλα λόγια, αν και η οικονομική ανάπτυξη των χωρών αποστολής μπορεί να συμβάλει στον περιορισμό των μεταναστευτικών ρευμάτων, ο χρονικός ορίζοντας που απαιτείται καθιστά σχεδόν αναπόφευκτη τη συνέχισή τους. (βλ.ο.π.).

Μια άλλη αδυναμία για την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών από την Ελλάδα αποτελεί το σύστημα του Δουβλίνου καθώς διακρίνονται ανεπάρκειες και δημιουργούνται προβλήματα στις χώρες που αποτελούν εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε.. Η καθιέρωση ενός δίκαιου και αποτελεσματικού συστήματος ασύλου μπορεί να αποτελέσει την απάντηση για την εξάλειψη των τυχόν αδικιών που συμβαίνουν εις βάρος των ατόμων που δικαιούνται διεθνούς προστασίας. Λόγω του μεγάλου όγκου εισδοχής, των χρόνιων αδυναμιών του εθνικού συστήματος ασύλου και της σημαντικής, άμεσης και έμμεσης, επιβάρυνσης της χώρας, η οποία προκύπτει από την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου («Δουβλίνο II»), χιλιάδες μετανάστες οι οποίοι εισήλθαν παράνομα στην Ελλάδα και αιτούντες άσυλο εγκλωβίζονται σε αυτή. Το γεγονός ότι η πλειονότητα των ατόμων που αιτούνται διεθνή προστασία στην Ελλάδα δε διαθέτουν, για διαφόρους λόγους, ατομικά έγγραφα κάνει ακόμα πιο δύσκολη την εξακρίβωση της ταυτότητάς τους, της χώρας καταγωγής ή της ανάγκης τους για διεθνή προστασία, όταν περνούν τα σύνορα. (Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων, 2012: 5)

Στην Ελλάδα η εξακρίβωση της ταυτότητας για τους αιτούντες άσυλο είναι μέρος της διαδικασίας εξέτασης του αιτήματός τους. Μέσα από την προσωπική συνέντευξη, παρουσία κατάλληλου διερμηνέα, εξακριβώνεται η αξιοπιστία του αιτούντος και η ακρίβεια των δηλώσεών του. Εφόσον οι αιτούντες άσυλο δε φέρουν ή καταστρέφουν ή εξαφανίζουν τα ατομικά τους έγγραφα, η καταγραφή των στοιχείων τους γίνεται κατά δήλωσή τους, κάτι που συμβαίνει στην συντριπτική πλειονότητα των υποβληθέντων αιτημάτων ασύλου. Η Ελλάδα έχει δεχθεί αρνητική κριτική για τη μη διευκόλυνση της πρόσβασης των αιτούντων άσυλο στη διαδικασία ασύλου. Ιδιαίτερα στα σημεία εισόδου, όπου υπάρχει έλλειψη διερμηνέων, ενημέρωσης και νομικής συνδρομής, το δικαίωμα στην απρόσκοπτη πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου δεν είναι δεδομένο. Ωστόσο, η εξακρίβωση της ταυτότητας των αιτούντων άσυλο είναι σημαντική, αν και όχι καταλυτική για την αναγνώριση καθεστώτος διεθνούς προστασίας. Λόγω της έλλειψης αξιόπιστων εγγράφων για την ταυτότητα των αιτούντων διεθνή προστασία, οι αρμόδιες αρχές επιβαρύνονται διοικητικά. (http://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/News/2012/positions/2012_Migration____Asylum_GR.pdf)

Η άντληση οικονομικών κονδυλίων από την Ε.Ε. για την αντιμετώπιση των προκλήσεων των μεταναστευτικών ροών που δέχεται η Ελλάδα στο πλαίσιο της αλληλεγγύης και της δίκαιης κατανομής των βαρών, δεν αρκεί για να λυθούν τα προβλήματα. Χρειάζεται μια συνολική αντιμετώπιση και ένα ολοκληρωμένο εθνικό και πολιτικό σχέδιο που να στηρίζεται σε ορθολογικές βάσεις, στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων , στην ενσωμάτωση όσων μεταναστών μπορούν να απορροφηθούν από την ελληνική κοινωνία και την αγορά εργασίας, την σωστή και δίκαιη πολιτική ασύλου και την απομάκρυνση όσων αποτελούν κίνδυνο για αυτήν. Ωστόσο θα πρέπει να δύνονται και κίνητρα για όσους επιθυμούν να επιστρέψουν στις πατρίδες τους εθελοντικά.

Η χώρα μας θα πρέπει να παρουσιάσει ένα αξιόπιστο εθνικό σχέδιο για την αντιμετώπιση της μετανάστευσης προκειμένου να πείσει τους Ευρωπαίους

εταίρους ότι η παράνομη μετανάστευση αποτελεί κοινό πρόβλημα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συνεπώς χρειάζεται κοινή και ριζική αντιμετώπιση, ότι επιπλέον απαιτείται συνέπεια στην τήρηση των συλλογικών συμφωνιών από όλες, ανεξαιρέτως, τις χώρες που έχουν συνυπογράψει, και ότι η Τουρκία θα πρέπει να σεβαστεί το Διεθνές Δίκαιο και τη συμφωνία που συνυπέγραψε το 2001 για την επανεισδοχή μη νόμιμων μεταναστών αλλά και να ενισχυθεί ο ρόλος της Frontex στην αποτροπή της παράνομης μετανάστευσης.

Ακόμα θα πρέπει να περιοριστούν ή και να μη δίνονται κοινοτικές ενισχύσεις σε χώρες προέλευσης που δεν συνεργάζονται για τη δίωξη κυκλωμάτων που διακινούν μετανάστες, να ενισχυθούν οι έλεγχοι και να αυξηθεί η κοινοτική βοήθεια στις χώρες του μεσογειακού νότου. Απαραίτητη προϋπόθεση για τα κράτη-μέλη της ΕΕ αποτελεί η ευαισθητοποίηση και η λήψη των αναγκαίων μέτρων ως προς την ενημέρωση των ευρωπαίων πολιτών σε ζητήματα μετανάστευσης, περιθωριοποίησης των φαινομένων ξеноφοβίας και ρατσισμού, ενημέρωσης των παραγωγικών φορέων για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των νόμιμων μεταναστών στην απασχόληση, ενημέρωσης των νόμιμων μεταναστών σε ζητήματα εργασίας, εκπαίδευσης, υγείας και κοινωνικής ένταξης, εκπαίδευσής τους και στοιχειώδους εκμάθησης της γλώσσας των κρατών υποδοχής, υγειονομικής περίθαλψης των νόμιμων μεταναστών, εξέτασής τους για τυχόν μεταφορά μολυσματικών ασθενειών και επιδημιών, επίλυσης του στεγαστικού προβλήματος των νόμιμων μεταναστών και διευκόλυνσής τους στην απόκτηση στέγης, πάταξης των κυκλωμάτων παράνομης διακίνησης μεταναστών, θωράκισης των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ και επαναπροώθησης των παράνομων μεταναστών στις χώρες καταγωγής τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Βαρουξή Χ. & Σαρρή Ν., (2012), «Μετανάστευση και ένταξη: προκλήσεις και διακρίσεις» στο Αφουξενίδης Α., Σαρρή Ν., Τσακηρίδη Ο. (επιμ.), Ένταξη των μεταναστών στην Ελλάδα σήμερα: αντιλήψεις, πολιτικές, πρακτικές, Αθήνα, ΕΚΚΕ, διαθέσιμο στο http://www2.ekke.gr/open_books/EntaxiMetanaston.pdf.
- Γεωργαράκης Ν., (2009), «Η μεταναστευτική πολιτική: Στάσεις και αντιστάσεις στην ελληνική διοίκηση», στο *Όψεις μετανάστευσης και μεταναστευτικής πολιτικής στην Ελλάδα σήμερα*, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.
- Γιώτη Παπαδάκη Ό. (2004), *Ευρωπαϊκή Πολιτική Ολοκλήρωση και Πολιτικές Αλληλεγγύης*, Εκδόσεις Κριτική, 2004.
- Δαμανάκης Μ. (1997). *Η εκπαίδευση των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα. Διαπολιτισμική προσέγγιση*. Αθήνα, Gutenberg, 1997.
- Έμκε Πουλοπούλου (2007), Ή., *Η μεταναστευτική πρόκληση*, Παπαζήσης, Αθήνα.
- Ι.Α.Π.Α.Δ. Πάντειο Πανεπιστήμιο, *ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: Αναλυτική μελέτη για τα διαθέσιμα στοιχεία και προτάσεις για τη συμμόρφωση με τα standards της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Μελέτη, Μεσογειακό Παρατηρητήριο Μετανάστευσης, 2004.
- Καλοφωλιάς Κ. (2011), *Το μεταναστευτικό ζήτημα στη Μεσόγειο*, Σιδέρη, Αθήνα.
- Κασιμάτη Κ. (2006), *Η ένταξη των Αλβανών μεταναστών στην ελληνική κοινωνία*, στο : Μπαγκαβός Χ., Παπαδοπούλου Δ.. *Μετανάστευση και ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία*, Gutenberg, Αθήνα.
- Καψάλης Α., (2009), «Οικονομική κρίση και μεταναστευτικές πολιτικές», Τετράδια του ΙΝΕ, αρ. 31, Εκδ. ΙΝΕ/ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ)
- Λαμπριανίδης Λ. Λυμπεράκη Α. (2001), *Αλβανοί μετανάστες στη Θεσσαλονίκη – Διαδρομές ευημερίας και παραδρομές δημόσιας εικόνας*, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη, 2001.
- Λυμπεράκη Α., Πελαγίδης Θ. (2000), *Ο «φόβος του ξένου» στην αγορά εργασίας: ανοχές και προκαταλήψεις στην ανάπτυξη*, Πόλις, Αθήνα, 2000.
- Μαρβάκης Α. (2001), *Μετανάστες στην Ελλάδα*, Ελληνικά Γράμματα.

- Μπάγκαβος Χ., Παπαδοπούλου Δ., (2003), *Μεταναστευτικές τάσεις και ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική*, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ ΑΔΕΔΥ, Αθήνα.
- Μπάγκαβος Χ., Παπαδοπούλου Δ., (2006), *Μεταναστευτικές τάσεις και ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική*, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ ΑΔΕΔΥ, Αθήνα.
- Παπαδοπούλου Δ. (2006), *Μορφές κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης των μεταναστών. Το παράδειγμα της Περιφέρειας Αττικής*, στο : Μπάγκαβος Χ. , Παπαδοπούλου Δ. , *Μετανάστευση και ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία*, Gutenberg, Αθήνα.
- Παπαδοπούλου – Κούρκουλα Α., (2008) *«Λαθρομετανάστευση: Μύθοι και πραγματικότητες»*, Εκδόσεις ΙΜΕΠΟ, Αθήνα.
- Σαμπατάκου Ε.Α. (2010), *«Ερμηνεύοντας την Εξέλιξη της Κοινής Μεταναστευτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης»*, Παπαζήσης, Αθήνα.
- Σούλος Κ. (2012), *«Δομή Οργάνωση και Προοπτικές των Ταμείων Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης»*, Πάντειο – διπλωματική εργασία, Αθήνα.
- Τριανταφυλλίδου Α',(2005), *Ελληνική Μεταναστευτική Πολιτική: Προβλήματα και κατευθύνσεις*, Κείμενα Πολιτικής Νο 6, Εκδ. ΕΛΙΑΜΕΠ
- Τριανταφυλλίδου Α. (2010), *Είκοσι χρόνια μεταναστευτικής πολιτικής*, στο Τριανταφυλλίδου Α. Μαρούκης Θ. (επιμ.) *Η μετανάστευση στην Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα*, Κριτική, Αθήνα.
- Χαλιάπα Α. (2009): *Διδακτορική Διατριβή, Η ενσωμάτωση των μεταναστών στην Ελλάδα η προβληματική της δεύτερης γενιάς*, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Τμήμα Γεωγραφίας, Αθήνα.

Ξένη Βιβλιογραφία

- Alexander, M. (2003), *Local policies towards migrants as an expression of Host-Stranger relations: a proposed typology*, Journal of Ethnic and Migration Studies, 29/3.
- Ålund, A. (2003), *Self-employment of Non-privileged Groups as Integration Strategy*, International Review of Sociology, 13/1.
- Apitzsch, U. (2003), *Gaining Autonomy in Self-employment Processes*, International Review of Sociology, 13/1
- Baldwin-EdwardsMartin, *Η ένταξη των μεταναστών στην Αθήνα: Δείκτες ανάπτυξης και στατιστικές μέθοδοι μέτρησης*, Παρατηρητήριο Μετανάστευσης στη Μεσόγειο UEHR, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα

- Brubaker, R. (1992): *Citizenship and Nationhood in France and Germany*, Cambridge MA: Harvard University Press
- Buffardi A., (1999). Μετανάστευση και ένταξη στο κοινωνικό σύνολο στο Εταιρία πολιτικού προβληματισμού «Νίκος Πουλιαντζάς» - Συμβούλιο της Ευρώπης, Ανθρώπινη Αξιοπρέπεια και κοινωνικός Αποκλεισμός (347 – 355). Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
- Castles S. and Kosack G. (1985), *Immigrant Workers and Class Structure in Western Europe*, Oxford University press.
- Castles, S. (1995), *How nation-states respond to immigration and ethnic diversity*, New Community, 21/3.
- Einstadt S.N. (1955): *The Adorption of Immigrants*, London, Rontleoge and Kegan Paul.
- Heckmann, F. (1999), *Integration Policies in Europe: National Difference and/or Convergence*, EFNATIS Working Paper 28, efms, University of Bamberg
- Hollifield, J. (1997): *L'immigration et l'état-nation à la recherche d'un modèle national*, Paris: Harmattan
- Koff, H. (2002), *Let's Talk: Dialogue Across Disciplines on Immigration and Integration Issues*, Working Paper 60, Center for Comparative Immigration Studies, UCSD
- Kupferberg, F. (2003), *The Established and the Newcomers: what makes immigrant and women entrepreneurs so special?*, International Review of Sociology, 13/1.
- Niessen, J. (2000), *Diversity and Cohesion: new challenges for the integration of immigrants and minorities*, Strasbourg: Council of Europe
- Rex, J. (1991): *Ethnic Identity and Ethnic Mobilisation in Britain*, Coventry: CRER, University of Warwick.
- Schnaper D., 1992, *L' Europe des immigrés, essai sur les politiques d'immigration*, Paris, l' editions Francais Bourin.
- Vermeulen, H. (2004), *Models and Modes of Immigrant Integration...and where does southern Europe fit?* in C. Inglessi et al. (eds): *Immigration and Integration in Northern versus Southern Europe*, Athens: Netherlands Institute in Athens, pp. 27-39
- Waldinger, R. and C. Feliciano (2004), *Will the new second generation experience downward assimilation? Segmented assimilation re-assessed*, Ethnic and Racial Studies, 27/3).

Ελληνικά Άρθρα

- Αντωνίου Θ., Μελίδου Θ., Νικολόπουλος Χ.. *Η Ελλάδα και οι μετανάστες*, άρθρο εφημερίδα Έθνος. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22733&subid=2&pubid=1272712>
- Γιώτη Παπαδάκη Ό. (2011) , *Η πολιτική διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα*, στο 9^ο Συνέδριο ERSA «Περιφερειακή Ανάπτυξη και Οικονομική κρίση: Διεθνής εμπειρία και Ελλάδα, Ι.Π.Α. Πάντειο.
- Γιώτη Παπαδάκη Ό. (2012), *Η σταδιακή διαμόρφωση της Ευρωπαϊκής Μεταναστευτικής Πολιτικής*, Κείμενα Περιφερειακής Επιστήμης, Δεκέμβριος 2012
- Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης, *Ετήσια Έκθεση Πολιτικής*, Μάρτιος 2011.
- Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων, *Εξακρίβωση της ταυτότητας των αιτούντων διεθνή προστασία: προκλήσεις και πρακτικές* , 2^η Εστιασμένη μελέτη, 2012, σελ. 5.
- Μαντζούφας Π., 26/11/2010, Μεταναστευτικά ρεύματα και κοινωνική ένταξη στη σύγχρονη Ελλάδα, διαθέσιμο στο: <http://www.constitutionalism.gr/site/1836-metanasteytika-reymata-kai-koinwniki-entaxi-stin-s/>
- Μεταναστευτικά επίκαιρα, Τεύχος 1, *Επικαιρότητα, Ευρώπη, Δουβλίνο II* υπο αμφισβήτηση, Μάρτιος 2011, σελ. 3-4.
- Τσιγκρής Α. , *Για μια ορθολογική μεταναστευτική πολιτική στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, άρθρο ΤΟ ΒΗΜΑ, διαθέσιμο στο <http://www.tovima.gr/opinions/article/?aid=510818>.
- Φακιολάς Ρ. (2007), «*Μεταναστευτική Πολιτική Ε.Ε.*» παρουσίαση σε Ενημερωτικό Σεμινάριο Μετανάστευση και Εθνική Ασφάλεια (12-14 Φεβρουαρίου 2007)

Ξενογλωσσα Άρθρα

- Frontex press kit 2010/ *situation of irregular migration in Greece*, www.frontex.europa.eu/.../situation_of_irregular_migration_in_Greece_29_11_2010.pdf

- Frontex (ed.) (2010), *extract from Annual Risk Analysis*, Risk Analysis Unit, Marsaw, March 2010: 1-31.
- European Migration Network (March 2006), *Impact of Immigration on Europe's Societies*, European Commission.
- Sassen S. (1988): *The Mobility of Labor and Capital : A study in Interventional Investment and Labor Flow*, Cambridge University press.
- Sassen S. (2003): *The state of Globalization, interventions* , International Journal of Postcolonial studies, Vol. 5, Issue 2.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ – ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

- COM (2002) 233, *Προς μια ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, Βρυξέλλες, 7.5.2002.
- COM (2002) 564 final, *Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με Κοινοτική Πολιτική Επιστροφής των παρανόμως διαμενόντων*, Βρυξέλλες , 14.10.2002.
- COM (2003) 336 τελικό, *Μετανάστευση, ένταξη και απασχόληση*, Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Βρυξέλλες , 3.6.2003.
- COM (2004) 811 τελικό. *Για μια κοινοτική προσέγγιση διαχείρισης της οικονομικής μετανάστευσης*, Πράσινη Βίβλος, Βρυξέλλες, 11.1.2005.
- Council and Commission Action Plan Implementing The Hague Programme on Strengthening freedom, security and justice in the European Union 9778/2/05 REV 2, Βρυξέλλες , 10.6.2005.
- COM (2005) 0389 final, *Κοινό Πρόγραμμα για την Ένταξη – Πλαίσιο σχετικά με την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση* , Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο , το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο , την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών.
- COM (2005) 669 τελικό. *Σχέδιο πολιτικής για τη νόμιμη μετανάστευση {SEC(2005) 1680}*, Βρυξέλλες, 21.12.2005.
- COM (2005) 184 τελικό. Το πρόγραμμα της Χάγης : *Δέκα προτεραιότητες για την επόμενη πενταετία, Η εταιρική σχέση για την ανανέωση της Ευρώπης στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης*, Βρυξέλλες, 10.5.2005.

- COM (2006) 402 τελικό, *Για τις προτεραιότητες πολιτικής για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης υπηκόων τρίτων χωρών {SEC(2006) 964} {SEC(2006) 965} {SEC(2006) 1010}*, Βρυξέλλες, 19.7.2006.
- Decision No 573/2007/EC of the European Parliament and of the Council of 23 May 2007 establishing the European Refugee Fund for the period 2008 to 2013 as part of the General programme 'Solidarity and Management of Migration Flows' and repealing Council Decision 2004/904/EC
- ΑΠΟΦΑΣΗ αριθ 574/2007/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 23ης Μαΐου 2007 σχετικά με τη σύσταση του Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων για την περίοδο 2007 έως 2013, ως μέρος του γενικού προγράμματος «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών»
- Απόφαση 435/2007/ΕΚ του Συμβουλίου της 25ης Ιουνίου 2007 για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, για την περίοδο 2007 έως 2013, ως μέρος του γενικού προγράμματος «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών».
- ΑΠΟΦΑΣΗ αριθ. 575/2007/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Μαΐου 2007 για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής για την περίοδο 2008 έως 2013, ως μέρος του γενικού προγράμματος "Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών"
- COM (2007) 512 τελικό, *Τρίτη ετήσια έκθεση για τη μετανάστευση και την ένταξη*, Βρυξέλλες, 11.9.2007.
- COM (2008) 611 τελικό , *Ενίσχυση της παγκόσμιας προσέγγισης της μετανάστευσης: Βελτίωση του συντονισμού, της συνοχής και των συνεργειών*, Βρυξέλλες, 8.10.2008.
- COM (2010) 171 τελικό, *Για ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην υπηρεσία των πολιτών της Ευρώπης Σχέδιο δράσης για την εφαρμογή του προγράμματος της Στοκχόλμης*, Βρυξέλλες, 20.4.2010.
- COM (2011) 455 final, *European agenda for the integration of Third – Country Nationals* sec (2011) 957 final, Βρυξέλλες, 20.7.2011.
- COM (2011) 248/3, COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE THE COMMITTEE OF THE REGIONS, Communication on migration, Βρυξέλλες
- COM (2011) 500 τελικό, *Ένας προϋπολογισμός για την «Ευρώπη 2020»*, Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο , την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Μέρος II Δελτία Πολιτικής, Βρυξέλλες, 29.6.2011.
- COM (2011) 751 τελικό, *Περί δημιουργίας του Ταμείου Ασύλου και Μετανάστευσης*, Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, Βρυξέλλες, 15.11.2011.

- COM (2011) 750 τελικό, για τη θέσπιση, στο πλαίσιο του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας, του μέσου χρηματοδοτικής στήριξης στον τομέα των εξωτερικών συνόρων και των θεωρήσεων, Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, Βρυξέλλες, 15.11.2011
- Council Document 14615/04 , Κοινές βασικές αρχές για την πολιτική ένταξης των μεταναστών στην Ε.Ε..
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου της 18^{ης} Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας, Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε., 25.02.2003.

Δικτυακοί Τόποι

- ΥΠ.ΕΣ. 2010, Ετήσια Έκθεση Πολιτικής 2009, *Εθνικό Σημείο Επαφής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης για την Ελληνική Δημοκρατία*, Αθήνα, 08/02/2010, διαθέσιμο στο <http://emn.yes.gr/studies.aspx>
- <http://www.elesme.gr/elesmegr/main.htm>)
- http://europa.eu/ecsc/index_el.htm
- http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_euratom_el.htm
- http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/how/evolution/article_7144_el.htm
- http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/codecision_procedure_el.htm
- http://europedia.moussis.eu/book_2/2/2/3/?lang=gr&all=1&s=1&e=10
- http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/freedom/article_7306_el.htm
- http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/nice_treaty_el.htm
- http://www.minocp.gov.gr/asylo.php?option=ozo_content&perform=view&id=3780&Itemid=465&lang=&lang=
- http://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/News/2012/positions/2012_Migration_Asyllum_GR.pdf.
- http://circa.europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/lisbon_treaty_ai0022_el.htm
- www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/el/ec/76288.pdf.
- www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/.../el/ec/77684.pdf.
- <http://register.Consilium.europa.eu/pdf/en/08/st13440.en08.pdf>.

- http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/114509_en.htm.
- <http://strategyreport.wordpress.com>
- www.astynomia.gr
- www.kathimerini.gr
- www.ypes.gr
- <http://emn.intrasoft-intl.com/html/index.html>
- <http://emn.ypes.gr>
- <http://el.wikipedia.org/wiki>
- <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7>, “
Μετανάστευση”
- europa.eu/rapid/press-release_IP-06-848_el.htm

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Annual Programme – Draft Financial Plan

Table 1 – Overview table

MemberState: **GREECE**

Annual programme concerned: **2010**

Fund: **EXTERNAL BORDERS**

<i>(all figures in euro)</i>	Ref. priority	Ref. specific priority	European Union Contribution (a)	Public Allocation (b)	Private Allocation (c)	TOTAL (d= a+b+c)	% EC (e=a/d)	Share of total (f=d/total d)
Action 3.1.1.: <i>The purchase of high conformity portable equipment to detect and check if travel documents are forged - false / genuine to be used at the border crossing points</i>	1	-	3.000.000,00	1.000.000,00	0	4.000.000,00	75 %	11,03%
Action 3.1.2. : <i>The purchase of one helicopter to be used for the air surveillance of Greek External borders and to support land patrols controlling land borders</i>	1	-	5.757.550,77	1.919.183,59	0	7.676.734,36	75%	21,17%
Action 3.1.3. : <i>The purchase of vehicles type-van with security equipment and X-RAY systems for controls at the external land borders</i>	1	-	3.825.000,00	1.275.000,00	0	5.100.000,00	75 %	14,06%
Action 3.1.4. : <i>The construction and upgrading of border infrastructure at the external land borders with Albania and Turkey for police services involved in the border control</i>	1	-	2.250.000,00	750.000,00	0	3.000.000,00	75 %	8,27%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Annual Programme – Draft Financial Plan

Table 1 – Overview table

MemberState: **GREECE**

Annual programme concerned: **2010**

Fund: **EXTERNAL BORDERS**

<i>(all figures in euro)</i>	Ref. priority	Ref. specific priority	European Union Contribution (a)	Public Allocation (b)	Private Allocation (c)	TOTAL (d= a+b+c)	% EC (e=a/d)	Share of total (f=d/total d)
Action 3.1.5. : <i>Purchase of Coastal Patrol Vessels for the Hellenic Coast Guard (HCG) for the surveillance of the external maritime borders</i>	1	-	0	0	0	0	0 %	0,00%
Action 3.1.6. : <i>Purchase of High speed boats for HCG special operations in relation to the surveillance of the external maritime borders</i>	1	-	0	0	0	0	0 %	0,00%
Action 3.1.7.: <i>The upgrading of HCG airplanes and helicopters bases for aircrafts used for surveillance of the external maritime borders</i>	1	-	0	0	0	0	0 %	0,00%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Annual Programme – Draft Financial Plan

Table 1 – Overview table

MemberState: **GREECE**

Annual programme concerned: **2010**

Fund: **EXTERNAL BORDERS**

<i>(all figures in euro)</i>	Ref. priority	Ref. specific priority	European Union Contribution (a)	Public Allocation (b)	Private Allocation (c)	TOTAL (d= a+b+c)	% EC (e=a/d)	Share of total (f=d/total d)
Action 3.1.8.: <i>Purchase of off – road patrol vehicles (4x4) for land surveillance of external maritime borders</i>	1	-	0	0	0	0	0 %	0,00%
Action 3.1.9.: <i>Support for the establishment of temporary screening centres at the external borders for third-country nationals subject to the screening procedure</i>	1	-	0	0	0	0	0 %	0,00%
Action 3.1.10.: <i>Purchase of encryption devices for units involved in the surveillance of maritime borders</i>	1	-	0	0	0	0	0 %	0,00%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Annual Programme – Draft Financial Plan

Table 1 – Overview table

MemberState: **GREECE**

Annual programme concerned: **2010**

Fund: **EXTERNAL BORDERS**

<i>(all figures in euro)</i>	Ref. priority	Ref. specific priority	European Union Contribution (a)	Public Allocation (b)	Private Allocation (c)	TOTAL (d= a+b+c)	% EC (e=a/d)	Share of total (f=d/total d)
Action 3.1.11.: <i>Purchase of Radio - Communications and electro-maritime equipment for vessels involved in the surveillance of maritime borders</i>	1	-	0	0	0	0	0 %	0,00%
Action 3.1.12.: <i>Purchase of Mobile Screening Systems (Vans) for checks at the external maritime border entry points and surveillance of maritime borders</i>	1	-	0	0	0	0	0 %	0,00%
Action 3.1.13.: <i>Purchase of thermal binocular eyepieces for the surveillance of maritime borders and the detection of illegal migrants and their facilitators</i>	1	-	0	0	0	0	0 %	0,00%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Annual Programme – Draft Financial Plan

Table 1 – Overview table

MemberState: **GREECE**

Annual programme concerned: **2010**

Fund: **EXTERNAL BORDERS**

<i>(all figures in euro)</i>	Ref. priority	Ref. specific priority	European Union Contribution (a)	Public Allocation (b)	Private Allocation (c)	TOTAL (d= a+b+c)	% EC (e=a/d)	Share of total (f=d/total d)
Action 3.1.14. : <i>Purchase of night vision goggles for the HCG for surveillance of maritime borders</i>	1	-	0	0	0	0	0 %	0,00%
Action 3.1.15.: <i>Purchase of hardware and software for the intelligence data collection and risk analysis in view of the prevention of illegal entry at the maritime borders</i>	1	-	637.500,00	212.500,00	0	850.000,00	75 %	2,34%
Action 3.1.16. : <i>Purchase of patrol boats</i>	1	-	67.500,00	22.500,00	0	90.000,00	75 %	0,25%
Action 3.1.17. : <i>Purchase of 35-seat buses</i>	1	-	495.000,00	165.000,00	0	660.000,00	75 %	1,82%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Annual Programme – Draft Financial Plan

Table 1 – Overview table

MemberState: **GREECE**

Annual programme concerned: **2010**

Fund: **EXTERNAL BORDERS**

<i>(all figures in euro)</i>	Ref. priority	Ref. specific priority	European Union Contribution (a)	Public Allocation (b)	Private Allocation (c)	TOTAL (d= a+b+c)	% EC (e=a/d)	Share of total (f=d/total d)
Action 3.1.18: <i>Purchase of Police Patrol Dogs and Police vehicles for their transportation</i>	1	-	1.001.250,00	333.750,00	0	1.335.000,00	75 %	3,68%
Action 3.1.19: <i>The upgrading of the police services' infrastructure at the external land borders involved in the borders control</i>	1	-	1.500.000,00	500.000,00	0	2.000.000,00	75 %	5,52%
Action 3.1.20: <i>Support of the operational costs related to the implementation of integrated border management system at the land Greek-Turkish borders and Initial Reception and Detention Centres for illegal immigrants in Evros region</i>	1	-	1.350.000,00	450.000,00	0	1.800.000,00	75 %	4,96%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Annual Programme – Draft Financial Plan

Table 1 – Overview table

MemberState: **GREECE**

Annual programme concerned: **2010**

Fund: **EXTERNAL BORDERS**

<i>(all figures in euro)</i>	Ref. priority	Ref. specific priority	European Union Contribution (a)	Public Allocation (b)	Private Allocation (c)	TOTAL (d= a+b+c)	% EC (e=a/d)	Share of total (f=d/total d)
Action 3.1.21.: <i>Support for the operation of the First Reception Service (F.R.S.) and for the establishment of temporary facilities for screening and detention purposes</i>	1	-	75.000,00	25.000,00	0	100.000,00	75 %	0,28%
Action 3.1.22.: <i>Purchase of 10 patrol motorcycles for the Hellenic Coast Guard (HCG)</i>	1	-	55.350,00	18.450,00	0	73.800,00	75 %	0,20%
Action 3.1.23.: <i>The upgrading of HCG Central Helicopters Base</i>	1	-	201.000,00	67.000,00	0	268.000,00	75 %	0,74%
Action 3.1.24: <i>Upgrade of Hellenic Coast Guard (HCG) Helicopter equipment and provision of support equipment</i>	1	-	224.060,72	74.686,90	0	298.747,62	75 %	0,82%
Action 3.1.25.: <i>Upgrade of Hellenic Coast Guard (HCG) Aerial Means equipment and provision of support equipment</i>	1	-	81.150,00	27.050,00	0	108.200,00	75 %	0,30%
Action 3.1.26.: <i>Purchase of a heartbeat detector</i>	1	-	52.500,00	17.500,00	0	70.000,00	75%	0,19%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Annual Programme – Draft Financial Plan

Table 1 – Overview table

MemberState: **GREECE**

Annual programme concerned: **2010**

Fund: **EXTERNAL BORDERS**

<i>(all figures in euro)</i>	Ref. priority	Ref. specific priority	European Union Contribution (a)	Public Allocation (b)	Private Allocation (c)	TOTAL (d= a+b+c)	% EC (e=a/d)	Share of total (f=d/total d)
Action 3.1.27.: <i>The development of illegal immigrants' recording stations to be used at the border crossing points</i>	1	-	55.350,00	18.450,00	0	73.800,00	75%	0,20%
Action 3.2.1.: <i>Establishment of a land based system (1 radar station and 2 cameras with all appropriate equipment) in Lesvos island for surveillance of maritime borders</i>	2	-	0	0	0	0	0 %	0,00%
Action 3.2.2.: <i>Purchase of equipment for the HCG Operations Centre coordinating the surveillance of external maritime borders</i>	2	-	0	0	0	0	0 %	0,00%
Action 3.2.3.: <i>The establishment of two Regional Operational Centres for the External Land Borders' Management</i>	2	-	150.000,00	50.000,00	0	200.000,00	75 %	0,55%
Action 3.2.4.: <i>Conduct of a feasibility study for the establishment of a surveillance system in north Aegean Sea</i>	2	-	52.121,25	17.373,75	0	69.495,00	75 %	0,19%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Annual Programme – Draft Financial Plan

Table 1 – Overview table

MemberState: **GREECE**

Annual programme concerned: **2010**

Fund: **EXTERNAL BORDERS**

<i>(all figures in euro)</i>	Ref. priority	Ref. specific priority	European Union Contribution (a)	Public Allocation (b)	Private Allocation (c)	TOTAL (d= a+b+c)	% EC (e=a/d)	Share of total (f=d/total d)
Action 3.4.1.: <i>Development of the 2nd Generation of SCHENGEN Information System (SIS II) – Upgrading of the existing network of the Ministry of Citizen Protection/Hellenic Coast Guard and the purchase of appropriate hardware (desktops and laptops)</i>	4	-	0	0	0	0	0 %	0,00%
Action 3.4.2.: <i>The support for the establishment of Network Systems required for the implementation of the National Visa Information System (N-VIS) for consulates</i>	4	-	0	0	0	0	0 %	0,00%
Action 3.4.3. : <i>The purchase and development of i-FADO (False Authentic Documents On Line) System to be used at the border crossing points</i>	4	-	57.150,00	19.050,00	0	76.200,00	75 %	0,21%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Annual Programme – Draft Financial Plan

Table 1 – Overview table

MemberState: **GREECE**

Annual programme concerned: **2010**

Fund: **EXTERNAL BORDERS**

<i>(all figures in euro)</i>	Ref. priority	Ref. specific priority	European Union Contribution (a)	Public Allocation (b)	Private Allocation (c)	TOTAL (d= a+b+c)	% EC (e=a/d)	Share of total (f=d/total d)
Action 3.4.4.: <i>The purchase of software for the upgrading of the Hellenic Police Network for the development for the development of the SCHENGEN Information System II (S.I.S. II)</i>	4	-	56.250,00	18.750,00	0	75.000,00	75 %	0,21%
Action 3.4.5.: <i>Training of HCG personnel in computerised applications of the 2nd Generation of SCHENGEN Information System (SIS II) and SIS-SIRENE</i>	4	-	150.000,00	50.000,00	0	200.000,00	75 %	0,55%
Action 3.4.6.: <i>Support for the installation of the Visa Information System, consisting from the Network Systems (NET-VIS) and the National Visa Information System (N-VIS), in the Greek consulates</i>	4	-	3.584.548,26	1.194.849,42	0	4.779.397,68	75 %	13,18%
Action 3.5.1.: <i>The incorporation of the Common Core Curriculum for Border Guards for the Hellenic Police personnel</i>	5	-	0	0	0	0	0 %	0,00%
Action 3.5.2.: <i>Linguistic training of the Hellenic Police personnel involved in border control</i>	5	-	0	0	0	0	0 %	0,00%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Annual Programme – Draft Financial Plan

Table 1 – Overview table

MemberState: **GREECE**

Annual programme concerned: **2010**

Fund: **EXTERNAL BORDERS**

<i>(all figures in euro)</i>	Ref. priority	Ref. specific priority	European Union Contribution (a)	Public Allocation (b)	Private Allocation (c)	TOTAL (d= a+b+c)	% EC (e=a/d)	Share of total (f=d/total d)
Action 3.5.3.: <i>Training of HCG personnel in matters related to the management of external borders</i>	5	-	0	0	0	0	0 %	0,00%
Action 3.5.4.: <i>Purchase of a simulator for training of HCG vessels' captains and crews' in charge of the surveillance of maritime border</i>	5	-	0	0	0	0	0 %	0,00%
Action 3.5.5.: <i>In situ training on visa policy issues for consular staff</i>	5	-	0	0	0	0	0 %	0,00%
Action 3.5.6.: <i>Training of Hellenic Police personnel in matters related to the management of external borders</i>	5	-	615.000,00	205.000,00	0	820.000,00	75 %	2,26%
Action 3.5.7.: <i>Linguistic training of the Hellenic Police and the Hellenic Coast Guard personnel involved in border control</i>	5	-	465.000,00	155.000,00	0	620.000,00	75 %	1,71%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Annual Programme – Draft Financial Plan

Table 1 – Overview table

MemberState: **GREECE**

Annual programme concerned: **2010**

Fund: **EXTERNAL BORDERS**

<i>(all figures in euro)</i>	Ref. priority	Ref. specific priority	European Union Contribution (a)	Public Allocation (b)	Private Allocation (c)	TOTAL (d= a+b+c)	% EC (e=a/d)	Share of total (f=d/total d)
Action 3.5.8.: <i>Training of HCG's REIMS F-406 pilots</i>	5	-	52.500,00	17.500,00	0	70.000,00	75 %	0,19%
Action 3.5.9.: <i>Training equipment</i>	5	-	637.500,00	212.500,00	0	850.000,00	75 %	2,34%
Technical assistance			1.000.000,00	0	0	1.000.000,00	100%	2,76%
Other operations (2)			0	0	0	0	-	0%
TOTAL			27.448.281,00	8.816.093,66	0	36.264.374,66	75,69 %	100.00%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Annual Programme – Draft Financial Plan Table 1 – Overview table								
MemberState:		GREECE						
Annual programme concerned:		2011						
Fund:		EUROPEAN RETURN FUND						
(all figures in euro)	Ref. priority	Ref. specific priority(1)	Community Contribution (a)	Public Allocation (b)	Private Allocation (c)	TOTAL (d= a+b+c)	% EC (e=a/d)	Share of total (f=d/total d)
Action 3.1.1.: The improvement of the information provided to potential returnees, by the employment of interpreters and translators of their languages	1		800.000,00	266.666,67	-----	1.066.666,67	75%	3,21%
Action 3.1.2.: Digitizing Archive Files of Hellenic Police Headquarters / Aliens' Division	1		2.250.000,00	750.000,00	-----	3.000.000,00	75%	9,03%
Action 3.1.3.: The improvement of the provision of psychological support to potential returnees by employing social workers/psychologists.	1		3.200.000,00	1.066.666,67	-----	4.266.666,67	75%	12,84%
Action 3.1.4.: Bilateral meetings with migration authorities of the partner third countries	1		90.000,00	30.000,00	-----	120.000,00	75%	0,36%
Action 3.1.5.: Bilateral meetings with the Consular Authorities of the third countries	1		50.000,00	16.666,67	-----	66.666,67	75%	0,20%
Action 3.1.6.: Enforced/assisted returns of third-country nationals who do not or no longer fulfill the conditions for entry and stay	1		7.939.089,68	2.646.363,23	-----	10.585.452,91	75%	31,85%
Action 3.1.7.: The improvement of the provision of legal support to	1		1.600.000,00	533.333,33	-----	2.133.333,33	75%	6,42%

potential returnees by employing legal advisers.								
Action 3.1.8.: The improvement of the detention conditions for the detainees who are under the procedure of return, especially to vulnerable groups	1		450.000,00	150.000,00	-----	600.000,00	75%	1,81%
Action 3.1.9.: Enhancing the dissemination of information on the new legal framework on common standards and procedures in Member States for returning illegally staying third-country nationals	1		337.500,00	112.500,00	-----	450.000,00	75%	1,35%
Action 3.1.10.: Organization trainings for Judicial Bodies	1		22.500,00	7.500,00	-----	30.000,00	75%	0,09%
Action 3.1.11.: Preparation for the introduction of return monitoring system	1		15.000,00	5.000,00		20.000,00	75%	0,06%
Action 3.2.1.: The implementation of joint flights with other EU Member States	2		300.000,00	100.000,00	-----	400.000,00	75%	1,20%
Action 3.3.1.: The implementation of voluntary returns including reintegration measures	3		7.500.000,00	2.500.000,00	-----	10.000.000,00	75%	30,09%
Action 3.4.1.: Trainings of the Hellenic Police personnel	4		221.250,00	73.750,00	-----	295.000,00	75%	0,89%
Technical assistance			200.000,00	0,00	-----	200.000,00	100%	0,60%
TOTAL			24.975.339,68	8.258.446,57		33.233.786,25	75,15%	100,0%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

Ετήσιο Πρόγραμμα – Σχέδιο Χρηματοοικονομικού Προϋπολογισμού								
Πίνακας 1 – Επισκόπηση								
Κράτος Μέλος: Ελλάδα								
Ετήσιο Πρόγραμμα: 2010								
Ταμείο: Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης								
(όλα τα μεγέθη σε ευρώ)	Προτε- ραιότη- τες	Ειδικές Προτεραιό- τητες (1)	Κοινοτική Συμμετοχή (α)	Δημόσια Συμμετοχή (β)	Ιδιωτική συμμετοχή (γ)	ΣΥΝΟΛΟ (δ=α+β+γ)	% ΚΣ (ε= α/δ)	Ποσοστια- ία συμμετοχ- ή (δ/σύνολ- ο δ)
Δράση 1.1	1	5	225,000.00 €	75,000.00 €	0	300,000.00 €	75%	7.79%
Δράση 1.2	1		187,500.00 €	62,500.00 €	0	250,000.00 €	75%	6.49%
Δράση 1.3	1	1	71,250.00 €	23,750.00 €	0	95,000.00 €	75%	2.47%
Δράση 1.4	1	-	300,000.00 €	100,000.00 €	0	400,000.00 €	75%	10.39%
Δράση 1.5	1	-	75,000.00 €	25,000.00 €	0	100,000.00 €	75%	2.60%
Δράση 1.6	1		60,601.62 €	20,200.54 €	0	80,802.16 €	75%	2.10%
Δράση 1.7	1	2	16,500.00 €	5,500.00 €	0	22,000.00 €	75%	0.57%
Δράση 1.8	1		225,000.00 €	75,000.00 €	0	300,000.00 €	75%	7.79%
Δράση 1.9	1	2	52,500.00 €	17,500.00 €	0	70,000.00 €	75%	1.82%

Δράση 1.10	1	2	73,500.00€	24,500.00 €	0	98,000.00 €	75%	2.55%
Δράση 1.11	1	4	69,212.98€	23,070.99 €	0	92,283.97 €	75%	2.40%
Δράση 1.12	1	4	45,000.00€	15,000.00 €	0	60,000.00 €	75%	1.56%
Δράση 1.13	1	4	150,000.00€	50,000.00 €	0	200,000.00 €	75%	5.20%
Δράση 1.14	1	4	75,000.00€	25,000.00 €	0	100,000.00 €	75%	2.60%
Δράση 2.1	2		165,000.00 €	55,000.00 €	0	220,000.00 €	75%	5.71%
Δράση 2.2	2	2	106,010.77 €	35,336.92 €	0	141,347.69 €	75%	3.67%
Δράση 3.1	3	-	271,010.77 €	90,336.92 €	0	361,347.69 €	75%	9.39%
Δράση 3.2	3	-	135,505.38 €	45,168.47 €	0	180,673.85 €	75%	4.69%
Δράση 3.3	3	-	135,505.38 €	45,168.47 €	0	180,673.85 €	75%	4.69%
Δράση 4.1	4	-	135,505.38 €	45,168.46 €	0	180,673.84 €	75%	4.69%
Δράση 4.2	4	-	135,505.38 €	45,168.46 €	0	180,673.84 €	75%	4.69%
Τεχνική βοήθεια	-	-	236.244,66 €	0 €	0	236.244,66 €		6.14%
ΣΥΝΟΛΟ			2.946.352,32 €	903.369,22 €	0	3.849.721,54 €	76,53%	100%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

ΕΤΗΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2010 ΤΑΜΕΙΟ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ Annual Programme - Draft Financial Plan								
Table 1- Overview table								
Member State: Greece Annual programme concerned: 2010 Fund: European Refugee Fund								
(all figures in EUR)	Ref priority	Ref. specific priority (1)	EU Contribution 00	Public Allocation (b)	Private Allocation	Total (d=a-b+c)	%EU (e=a'd)	Share of total (dtotal d)
Action 1: [3.1A11]	1		2 500000,00	833 333,33	0	3 333 333,33	75,00%	17,95%
Action 2: [3.1 A3]	1		475.000,00	158.333,33	0	633.333,33	75,00%	3,41 %
Action 3: [3.1A4]	1		485 000,00	161 666,67	0	646666,67	75,00%	3,48%
Action 4: [3.1A5]	1		60 000,00	20.000,00	0	80 000,00	75,00%	0,43%
Action 5: [3.1 A7]	1		224.488,78	74.829,59	0	299.318,37	75,00%	1,61%
Action 6: [3.1.B1]	1		400.000,00	133 333,33	0	533 333,33	75,00%	2,87%
Action 7: [3.1.B2]	1		80.000,00	26.666,67	0	106.666,67	75,00%	0,57%
Action 8: [3.1.B3]	1		240 000,00	80000,00	0	320 000,00	75,00%	1,72%
Technical Assistance			368.294,85	0,00	0	368.294,85	100,00%.	1,98%
Emergency Measures			9.800.000,00	2.450.000,00	0	12.250.000,00	80%.	65,96%
TOTAL			14.632.783,63	3.938.162,92	0	18.570.946,55	78,79%	100,00%